

ఆంధ్రపత్రిక

309113

ప్రతిదినము ప్రకటంపఁబడును

VOL. 4.

చెన్న పట్టణము 1917 సం. నవంబరునెల 27 వ తేది మంగళవారము

No. 198

సంపుటము. ౪.

పింగళనామ సంవత్సర శాస్తిక మాస శుద్ధ చతుర్థశిరః.

సంచిక ౧౯౮

మంచిమాయలు! వేసవలు ఖర్చుపడినవి!! వెనుక దొంగకత్తు!!
2 పంచలు కొనువారికి ఆర్థికబాటమన కొర్రుని
కోడండ్రీపూపము ఆను గ్రంథముకట్టి ఇవారు.

మేలైన జవాబు పట్టునంకలు.

అనేకపంచలు ఖర్చుపడినందున
ప్రస్తుతము ధరలు పెరిగియున్నందున,
వానపూలకా! శృంగారమునకు
వానకేరమునకు గల మేలైన జవాబు
పట్టునంకలు పండుగదినముల అంక
ముకొరకు కేప్పించి ఇక్కయించుచు
న్నాము. ఇందులో ఎరుపు, పచ్చ,
అకుపచ్చ, కోలా, మేళు వర్ణం,
ఇత్యాది రంగులు గలవి. క్లాసునీయమైనవి, త్వక్తపడునవి.
5 క్లాసులదివిన్న 2 క్లాసుల కేట్లుగల పట్టునంక 1-కి 2-0-0
జవాబుపట్టునంకలకు చొక్కము 2 మూలలు ... 1-6-0
8 చొక్కములు కేప్పించుకొనిన పాన్ తెన్ చేసా ఇవారు.
అన్నిటికి పాట్లజి ప్రత్యేకము.
(536) చిరునామ:- రాజలక్ష్మి కంపెనీ,
3, కందప్ప మొదటి వీధి, నీలకణ్ఠి క్లబ్బి, మద్రాసు.

దంత చూపు

డబ్బీ 1-కి నెల రూ 0.2-0 12-కి రూ 1-2-0.
ఈ దంతచూపుతో పండ్లతోమటలను చిగుళ్ళు గట్టిప
డును. చిగుళ్ళనుండి రక్తము ప్రవహించును. చొటదుర్గంధము
లేక యుండును. పండ్లముత్యములకలె తెల్లగానుండును. సర్వ
సామాన్యముగ వాడుటకు దగియున్నది.
అమృతాంజనం డిపో, 6, అంబుకెట్టవీధి, మద్రాసు.

కేటలాగు ఉచితము.

మా కంపెనీలో కాకితాంబరములు సరిగ్ చీరలు, రవి
కెల, రమాలలు, తలసాగులు, బిడ్డలు ధరించుటకు చిన్న
శీతాంబరములు, కెడ్డీ పట్టుకోవటకు జీరలు, మిక్కిలి నేర్ప
రులకు నోపనివాండ్రవలన మేలైన పట్టుతో తయారవేయ
బడుచున్నవి. కలయవాటి సరసముగ వి.పి.మూలమున పంపు
దుము. దానియందు వ్యత్యాసమున్నవ లేక, బహుళ గిట్టని
యెడలను వానిని వాసము కంపెనీ తీసికొనెదము. 928

Harj Govinda Dass, Gopal Dass,
Silk Pithambar Merchants, & Com- Agents
Benares City, U. P.

ఆత్మ ది జ్ఞానా

శక్తిరమును విడచినతరువాత అభ్యుదయి,
విద్యమున సద్భావమును గురించిన కాశ్మీయ భాష
గ్రంథకర్త: పా. జగన్నాథస్వామిగారు, వి.పి.
చిన్నవైకుంఠాచార్యులగుండు మే. ౮. 0-9-0
మేలేదని, అంబుకెట్టవీధి కాశ్మీయలయము
పోస్టాఫీసు ౩12, మద్రాసు

ముతుకోధక

957

ముతుకూల అల్లికూగమైన వ్యాధి.
దానిని తొలగింపజేసే సంతానము కలు
గదు. ఈముతుకోధకను నేనించి అనేక
స్త్రీలు సంతానవతులై ఇపుడు చాల
సుఖించుచున్నారు. నీవు ముతుకూల
వలన బాధపడుచున్నావా? అట్లయిన
ముతుకోధకను నేనింపుము. వెల పోస్టేజీతో డబ్బీ 3-4-0.
గంధర్వ ఫార్మసీ,
రాజమండ్రి లేక, 83, లింగి నెట్టి వీధి, మద్రాసు.

వీటిల్లు పార్కు

వేడుకలు, ప్రదర్శనములు.

డిసెంబరు 24 న తేదీ నుండి గాని కొంచెము
ముందుగా గాని ప్రారంభమగును.
హిందూ దేశ చిత్రకళా, పారిశ్రామిక నస్తు
ప్రదర్శనములు జరుగును.
స్వదేశీవస్తువులనేకములు ప్రదర్శింపబడును.
హిందూ దేశ మెంతవఱకు పారిశ్రామిక రం
గమున స్వతంత్రతీవనము చేయగలదను సమస్య
కిందు తగిన సమాధానము ప్రస్తుతమగును.
చిత్రమైన వివోదములు, వ్యాయామప్రదర్శనములు
నేత్రోత్సవము చేయుచుండును.
ఈ ప్రదర్శనములకు శ్రీ చెన్నపురి గవర్న
రుగారధ్యక్షులై యుండురు. వీరిమూలమున లభిం
చు ద్రవ్యసంఘటియ చెన్నపురి ముఖ్యపథి కొసంగ
బడును.

ఇంకను వివరములు కావలయు వారు మద
రాసు పార్కు ఫేరు ప్రదర్శనముల కార్యదర్శికి
న్రాయవలెను.

నోటీసు.

(965)

యేలూరు సయ్యదు అహమ్మదు మిమోరి
యల్ క్రికలు, ది 22 డిసెంబరునుండి ఫుట్ బాలు.
తెన్నిసు డబ్బులు, కింగియా, బ్యాడ్ మింటను,
చతురంగం, క్రికెట్, వడ్ల బిల్డింగు, వైలు వరుగు-
వుచిత భోజన సదుపాయములు-ఫ్లైలు, గిన్నెలు,
వెండి బంగారు వత్తకూలు, దిరఖానులు గిడికెం
బరు లావుగా చేరవలెను. యితర సంగతులు
కార్యదర్శినిలకు తెలియగను.

గొర్రోజనము తొలగించి 2-0-0
కస్తూరి తులం 1-కి రూ. 3-0-0
కుంకుమపువ్వు తులం 1-కి 2-0-0
రసధన్యము తులం 1-కి 0-10-0
అదిపచ్చికానా లేక జున్ను " " 2-0-0
కాలావర్ణము నీసా 1-కి " " 0-12-0
తొంబాలమూత్రము, మునాసనా మండుకు 50-కి 0-8-0
అమృతాంజనముడిపో, పొంబాయి అండ్ సుదాసు.

Seeds & Plants.

నానావిధ చెల్లు దినుసులు.

మెడల్పు పొందిన నేలం గ్రేవ్ మామిడి చెట్లు పలు
విధమైన చెట్లుదినుసులు యింక అనేక విధములయిన మొ
క్కల దినుసులు నీవు కానుకూరలు వాటుకానుకూరలు
విత్తనములు సరసముగ విక్రయింపబడును. కావలసిన వారు
అర్థకా స్టాంపుపంపితే, పటముతో ఇంగ్లీషు తెలుగు క్యాటా
గు పంపుతాము. జాబులు ఇంగ్లీషులో వ్రాయవలెను.
ఎస్. కె. వి. కార్డర్ మీరానాహెబు.
విత్తనములు, మొక్కవర్తకుడు.
కుమరస్వామిపట్టి, నేలం.
(959)

అమృతనివారిణి.

100

ప్రాఫెసర్ జేమ్సుగారి
ఎలెక్ట్రో టూలిక్ వెరల్సు
ఇది బలహీను
లకును నీరను
లకును మందు.
నిద్ర లేవండు
ట, జ్ఞాపకము
తెరువగును,
మెదడు బిడ్డ
గా నుండుట,
పనియందెంతమాత్రము చెప్పలేకుండుట, శస్త్రపుష్క, బలహీనము,
ఆయానము, శుక్లవస్త్రముపోగొట్టును. పిచ్చాశుభు, ఉపాధ్యా
యులకు గుప్తస్త్రాలకు వర్తకులకు, మనోవ్యాధులకు, మెద
లగు వారికి ప్రత్యేకమైనది; ఇందును గలిగించును. అనేక
వేలమంది ఇందులను బాగుపడినవారు. నీవుకూడ నేటిదినమే
ఒక బుడ్డిని కొని దానిమోస్తరు ఒకమారు పరీక్షింపుము.
25 మూలల బుడ్డి 1-కి రూ. 1-4-0
40 " " " 2-0-0
నవీను! క రి మ శ ద్ర వ్య ము ల రా జా నవీను!!
అటోమిక్ బహార్

మనోరమ్యముగాను శౌంతికాల ముందునట్టి అపూర్వ
వాసనయును కలదు. ఆటోమిక్ సారాయి మొదలగువాటి
యొక్క సంబంధము బొత్తికలేదు. వేలగుద్దలో గాని చొ
క్కాయ వైసగాని 2-రి చుక్కలు విడిచినంతటి ఒక నందన
వనము మధ్యలోనుంచే యెంత సుఖమయిన వాసనను అను
భవించ వచ్చునో అంత అమృతమిందు. ఇతర వాసనలు యే
వేనియండివా యీ ఆటోమిక్ బహార్ యొక్క వాసన ప్రాధా
న్యముగా నిలుమును. ఈదనమే ఒకబుడ్డికి ప్రాణి పంపును.
వెల 1 క్లాసు బుడ్డి 1-కి రూ. 0-8-0 వి.పి. వార్షి
,, 1 క్లాసు బుడ్డి 1-కి ,, 0-12-0 రూ. 0-4-0
,, 1 క్లాసు బుడ్డి 1-కి ,, 2-0-0 ప్రత్యేకము.
ఆంగ్లోయిండియన్ డ్రగ్స్ అందు తెమికల కించెని.
సెం 185, జమ్మూనగరు వీధి, బొంబాయి
మద్రాసు యేజంటు:- మెహతా ఘనశక్తం మూర్తి.
వైసాగారు కోడ్ కుడరాను.

అమృతాంజనము

అన్ని నొప్పులకు పరమామృతము

చక్కని డబ్బీతో సహా నీసా 1-కి వెల 0-8-0.
తలనొప్పుల మాన్పును.
పార్శ్వపు నొప్పుల వార
కోలును. వాయువు
పోటు పోగొట్టును.
నువాసనగలిగి యుండును.
ప్రతియుంట నుండదగినది.

వనమూలికలచే హిందూ దేశ మందు
తయారుచేయబడు మంచిమందు.
దీనిని విదేశములలో కూడ వాడుచున్నారు.
అమృతాంజనం డిపో. } 109, శ్రీకొండ, పొంబాయి.
6, కంబానెట్టి వీధి, మద్రాసు.

ప్రత్యేక బెజవాడ తాలూకా మహాజన సభ.

(మూ ప్రత్యేక విలేజును యొద్దనుండి.)

రాయలసీమ, నవంబరు 24:

నేటిదినము మేము మా పడవ రాయలసీమ గ్రామము పోవునదికి గ్రామము లందఱును కాలువలనుండి ముగియించిరి. గ్రామమునందెక్కడ జూచిన తోనణములే. ఏదై పున లెకొందిన స్వరాజ్యపతాకములే. మిత్రులందరికి జయమును గోరుదు, దేశీయుల వాంఛలను వి స్ఫుల్తముగ చెలియునేయునట్టి ఆ నేక మామలను గ్రామము నందఱెడలను ప్రేమతోటి మున్నూరు. నేటి ఉదయము నుండియు ఇతర గ్రామములనుండి ఆ నేక యాది ప్రతినిధులు విరివిగా వచ్చుచున్నారు. గ్రామమునందెక్కడ జూచినను ప్రతినిధులు గుంపులుగానుడి సభయందు జరుగబోవు విషయములను గూర్చి ప్రశ్నలు పరిశీలించుచు తాత్కాలిక తీర్మానములు జూపుచుండిరి. ఆహ్వాన సంఘమువారు ప్రతినిధుల సౌకర్యమునకు కాలపరిచి ఏర్పాటుల నన్నిటిని మిక్కిలి శ్రద్ధాభక్తులతో తీసియున్నారు.

నేటిసభ్యులను 1-30 గంటలకు కాలవగర్వించి ఆగ్రాసనాధిపతి గారితోను, ఇతర గ్రామములనుండి విచ్చేసిన ప్రతినిధులతోడను, గ్రామమునందలి ప్రధాన పౌరులతోడను ఊరేగింపు టుల్నను అతివై ధిమనో బయలుదేరెను. ముందుగా బాలురు స్వరాజ్యపతాకములను వందేమాతర ధ్యానముతో గొంపోవుచుండి, సన్నాయి మేళము, భజన, కోలాటము మొదలగు ఉత్సవములతోగూడ ఊరేగింపు టుల్నను విస్తారము ముందర ప్రత్యేకముగ నేయబడిన పందిరిగర్వకు 2-30 గంటలకు సరికి విచ్చేసెను. తాలూకాయందు వివిధ గ్రామములనుండి 600 లకు వైగా ప్రముఖులగు ప్రతినిధులు విచ్చేసిరి. వీరియందు మున్నాటికనుకైగా ఆ బ్రాహ్మణులే యుండిరి. వీరిలో విశేషముగ రైతులే నిండియుండిరి. గ్రామమునందున్న శ్రీలు గూడ 50 కి వైగా సలూ మంటపమునకు ప్రక్కను గట్టబడిన అడ్డమునకు వెనుకగూర్చుండి, సభయందు జరుగు విషయములనెల్ల అతిశ్రద్ధతోను ఆసక్తితోను వినుచుండిరి.

అంతట బాలురు వందేమాతర గీతమును బాడిక పిచ్చుట ఆహ్వాన సంఘాభ్యుత్థులను కల్లూరు రాజాగారియొక్క మంధపులును అగు బాహ్యుదేవర రామచంద్ర ప్రసాదరావునామకు బహద్రుగారు ఈక్రింది యుపన్యాసమును జదివెరి:

ప్రస్తుతము మనభారతభూమి ప్రపంచ వేగమున కదలుచున్నది. కాలచక్రము త్వరితగతి తిరుగ నారంభించినది. మానవత్వక్రి సాధించరాని కార్యములు లేనని గ్రహింపగలుగుచున్నాడు. ప్రతివ్యక్తియు ఉన్నతని కోరుట స్వాభావికము. జ్ఞానములేని పక్షిసహితము ఎంతగారవమున లేచుచున్నను పంజరము నిర్బంధమున నుండెనులక అరణ్యమున నైనను స్వేచ్ఛతోనుండ నిచ్చగించుచున్న పక్షుడు జ్ఞానసహితమైన మానవుడు స్వేచ్ఛా స్వాతంత్ర్యముల కనర్హుడనుట పరిహాసాస్పదతన, విచేక విహీనతను తెలియజేయును. సాధించ నిశ్చయించిన కాని కార్యమొందుండదు. పిన్నముల కక్షేప్రయోగించి, కార్య పరుడ కానివాడు నిడుడు. పూర్వము మన భారతభూమి ఎట్టి మహాన్నతనదినది దేశచరిత్రం జదివినవారెల్ల తెలియని విషయము కాదు. మన భారతభూమియే లేకున్న సామాజ్య మను నామమేలేదు. రయితులకు పన్నులభావము అమితమైనది. వ్యయము లధికమయినది. వ్యవసాయకులు లెక్కచూచు కొనిన గడ్డి మిగులుటయే కష్టమగుచున్నది. మనదేశమున నూటికి 80 మంది వ్యవసాయదారులు. వ్యవసాయదారుల స్థితి యిట్లుండ దేశమంతట బీదస్థితిలో ఉన్నదో మీరే ఊహించు కొనడు. ఇప్పుడు ప్రజలు ప్రతిగ్రామమునను ఎందరెందరో అన్నమున కాపన్నులై మలమల మాడుచున్నారు. జవీబారులా! ప్రజలను పీడించి వేలవేలు కిస్తులను పుచ్చుకొనుటయేగాని, తిరిగి రయితులకు ఆవరణము మేలుచేయుట లేదు. వారు బొక్కసములు నింపుకొని భోగములకు పెట్టుటయే గాని చేరులేదు. విద్యాధికులా! ఉద్యోగముల కాపించి ప్రజాశ్రేయముల భగ్గును గావించజూచుచున్నారు. ప్రజలకు గర్వంలేరమేమి? ఇదిట్లుండ ముప్పుదినసంతర్పరముల పయి నుండి దేశాభ్యుదయమును గోరి, దేశకళ్యాణమే వారి దృక్పథంబుల నిడికొని ఎట్టికష్టంబుల కయిన నోర్చి, అంగ్లహైందవుల పన్నుగడ లన్నిటికిని సహించి వీడిపోయిన ముసల్మాన్ పాదరుల నైతము కలుపుకొని, ఏకకంఠ్యముగ హైందవాశ్రయములు పుకటించిన సమయమున స్వాగతంబుల గొందరు దూర దృష్టిలేక విద్యాధికులయినను "తినకలిమి యింద్రభోగము, తినదుఃఖమే సర్వలోక వారిద్రంబున" అను లోకోక్తి సార్థక మగునట్లు పనవారలలో కొందరు ప్రతిఘటించుచుండిరి. ఇదికేవలము గర్వము. బ్రాహ్మణ బ్రాహ్మణేతర సమస్తములకు తాత్కాలిక కార్యముగా భేదభావముల నెలకొల్పి కొందరు కృతార్థులై సొందజూచిరి. కాని, అదియుగూడ త్వరితగతినే నిర్మూలమొందునటులు గుండెయము లేదు.

మనలో స్వతంత్రతేదా? మానవజాతులుకాదు? కాంగ్రెస్ నశించినదా? మొగలులను సహితము జయించి, హైందవ రాజ్యముల నెలకొల్పిన నాయకులమగు మనల నాక్రయించియు, మన మంత్రపదవులలో నున్నట్టియు కొలదినుండి బ్రాహ్మణసోదరుల జూచి భయపడవలసిన పరిస్థితి సంభవించినదా? మానవజాతుల మని ఎవరు చెప్పకొనగలగో అట్టి వారు పిరికి పంథతనమున కడమియ్యరు. స్వరాజ్య మన ఒకరి సొత్తుకాదు. స్వరాజ్యమును పొందుటకు విద్యలేమి యున్న కొనదు. మనలో ఒక్కొక్క గ్రామమునకు నాయకులు గానుండి చదువు రాకపోయినను, గ్రామములోని లోవులు తిరువారు ఆ నేకులు కలరు. మా గ్రామపాలన కానవలయుగా విచ్చిర మనము నెకవేర్చుకొనలేమా? లేదు. భయము. మనయాశ్రయము లేరింగిరా మనదేశ మంత్రపుంపువల ముంబాగాగారు దయ చేసి యున్నారు. వారికి మన కోరికలు తెలుపవలెను. అధికారవర్ణమువారికి ధయపడెము, స్వాగతంబుల మాయలలో జిక్కియు, మిన్నకుంటిమా యాదోగతియే. ఇప్పుడు స్వరాజ్యశ్రేయముల పొందజాలకున్న మరెన్నటికిని పొందజాలము. ఈ సమయము పోయిన తిరిగిరాదు. మనలో తగవులాడుట కది తరుణముకాదు. స్వేచ్ఛా స్వాతంత్ర్యముల సంరక్షణకై ఖడ్గమెత్తిన మన బ్రిటిషు దొరతనమువారు మనకు బాధ్యత గల పరిపాలన నొసగుటకు వెనుదిరుగురా? స్వపరిపాలనమే వచ్చిన బ్రాహ్మణులకంటె అధిక సంఖ్యాకులమగు మనకే ఎక్కువ మేలుకలదు. నేను బ్రాహ్మణేతరుడను. మనము భయపడవలసిన పనిలేదు ఇప్పుడు విద్య సంపాదించవలెనన్నను పరిశ్రమలు నెలకొల్పవలెననినను, స్వపరిపాలన మనసరమే. మన మున్నలము కామనుట మిక్కిలి విచేక విహీనము. మన బ్రిటిషు దొరతనమువారు నైనుండి మన మంచిచెడ్డలయందు మనకు బాధ్యతగల పరిపాలన యొసంగిననే వారిదనరకు మన కొనగిన వాగ్దానములు నెరవేర్చవలగుదురు. విశ్వలయా రాణిగారు, ఎవ్వర్డు చక్రవర్తిగారు, బాప్తి స్వాగతమును ఇచ్చినమాటలు నిరంతరకాధికార వర్ణమువారిచే నిరసింపబడి ప్రజలయందు అసంతృప్తి కలగజేసినది. మన మనుగులది క్రొత్తదికాదు. ఇదివరకు వా కొనగిన వాగ్దానమునే అయి లోనికి పెట్ట వేడుచుంటిమి. కాన, భయపడవలసిన పనిలేదు. ఎట్లుండి 26 తేదీని మనదేశీయ మహాజనసభవారు ముసల్మాన్ లిగువారు మనమంత్రానికి ప్రణాళికను సమర్పించుచున్నారు. ఆ ప్రణాళికకు మన యామోదము తెలుపవలసి యున్నది. అందుకు మనమందరమును ఇచట చేరితిమి. ఈ సమయమున ముసల్మాన్ సోదరులను ముసల్మానులగు నాయకులను అగు మహమ్మదాలీ సోదరులు నిర్బంధమున గుండుచున్న సంగతి మఱుపునకు రాగూడదు. వారిని వెంటనే మహమ్మదీయ మహాజనసభ జరుపు లోపల నిర్బంధముల నుండి తొలగించవలయునని విన్నవించవలెను. బ్రాహ్మణేతరులలో స్వల్ప సంఖ్యాకులగు కొందరు దేశీయమహాసభ వారితిర్మానమునకు వ్యతిరేకముగా కోయంబుత్తూరు విక్రవోలు బెజవాడలలో సభలుచేసి తీర్మానించుచున్నారు. అట్టి తీర్మానమునకు అంగ్లహైందవుల ప్రోత్సాహమే కారణమని తలచవలసియున్నది. బ్రాహ్మణేతరులలో కొందరు ప్రత్యేక ప్రాతినిధ్యము కావలయునని దేశీయమహాజనసభ తీర్మానము అంగీకరించుచు కోరుచున్నారు. క్షత్రియులు, వైశ్యులు, విశ్వబ్రాహ్మణులు, పంచయులు, ఇంక పరికొందరు బ్రాహ్మణేతర సంఘములలో చేరవలయున్నారు. ఇక బ్రాహ్మణేతర సంఘ మన అసలై అర్థమగుటయు లేదు. దక్షిణ హిందూ సంఘము అనుపేరు పెట్టుకొని త్యాగరాయశెట్టి, నాయుగార్ల ప్రోత్సాహమే కాని మరేయేమియు న్యామనైన పనికాదు. దేశీయమహాజనసభ అన్ని మతముల జాతులనాదైయున్నది. అది ప్రత్యేకము బ్రాహ్మణులకాదు, స్వరాజ్యమునకై వారు చేసి కొనిన ప్రత్యేకతీర్మానమేమియు లేదు. ఇప్పుడు మనము దేశీయ మహాజనసభవారి తీర్మానమునకు మార్పు చూపవలసిన అవసరమేమియు కనబడలేదు. బ్రాహ్మణులు బ్రాహ్మణేతరులని లేనిపోని అవ్యక్తపు తగువులను బయలుదేయుట మిక్కిలి సంతాపకరము. ప్రత్యేక ప్రాతినిధ్య మవసరమైనందులక ఆ విషయము దేశీయమహాజనసభవారు కూడి చర్చించి యేకగ్రీనముగా తీర్మానించవలసియున్నది. అంతవరకు మనము మార్పు నుకోరుట అవసరము. ఈ బ్రాహ్మణేతర రాంధోళనము ఏ ఇతర రాజధానిలోను లేదు. ఇంతవరకు చెన్నరాజధానిలోను లేదు. ఇటీవలజరిగిన సభలో గోవావరిజిల్లాలోని రెడ్లు ఆ నేకులును ఇచ్చట చాలమంది బ్రాహ్మణేతరులను ప్రత్యేక ప్రాతినిధ్యమును నిరసించుచున్నారు. "కాంగ్రెసువారి తీర్మానము ప్రత్యేక ప్రాతినిధ్యమును భగ్గునుచేయుబోవుచున్న దయచున్నాడు గనుక బ్రాహ్మణులతరపున మేముఅందరు అంగీకరించుచున్నా"మని డాక్టరుపట్టాభిశేఖరాచార్యుగారు నూచించిరి. దాని ననుసరించి బెజవాడలో కూడిన ప్రత్యేక ఆంధ్రమహాజనసభలో, అన్యదేవర కాశీశ్వరరావుగారును సీతారామయ్యగారి నూచనకు తా మంగీకరించుచున్నా మనియు నూటికి 5 పది బ్రాహ్మణులు ఉన్న చాటననియు నుడివెరి. అనగా ఇట్టి ముఖ్యసమయమున అవసరమగు అంగీకారము వర్ధనము అనిషయము చర్చకు కచ్చి పరిమైన "స్క్రీము"

తయారయ్యిడి మొకల బ్రాహ్మణులు కూడ అందుకు అంగీకరించుటకు సంధ్యలై యున్నారనియు వీరి యభిప్రాయమై యున్నది. అంతే గాని, ఈ యభిప్రాయమునకు అందరు బ్రాహ్మణులు అంగీకరించిరా? అట్లు ఎల్లవోట్ల వర్ష లేకయే తీర్మానించుటెట్లు? ఇచ్చటకు వీరి రెగ? పుచ్చుకొనువా రెవరు? ఇప్పటి కాననసభలకు సమర్థులగువారెవరైన జాతిమత విషయములు పరిగణింపక వైక బోవుటకు అవకాశము కలిగియుండగా, అధోగతిలో ఉన్నట్టి నీవజాతుల వారిని వైతము కానన సభలలో చేర్చుకొని సుగా పరిపాలన చేయుట ఎట్లు? కావున, "కాంగ్రెసు-లీగుల" వారి కోరిక ప్రకారము మనము స్వపరిపాలన వచ్చిన తోడనే క్రిందిజాతుల వారిని వైతము విద్యాధికులుగా చేసి అప్పటి అవసరమును బట్టి కొనుట భగ్యము. ఇతరదేశములలో వృత్తులను బట్టిమే ప్రతినిధులను ఎన్నుకొనుట విశేషముగ ప్రచారమును దున్నది. కావున, ప్రస్తుతస్థితియు దట్టి పక్షుని మర చువలంబించిన బాగుగ నుండును. దేశసేవలై నిరంతరము శ్రమపడుచున్న బ్రాహ్మణ నాయకులను నిరత్యాచారచరి బ్రాహ్మణాద్యము చూపుట అవినేకము. క్రిందివారిని వైకీయులకుమారుగా వైవారిని క్రిందికి లాగిన ప్రయోజన మేమియో తెలియకున్నది. బ్రాహ్మణేతరులలో సముతము స్వలాభములు లేరందురా? అట్టివాడు అచ్చటచ్చట అన్ని జాతులలోను గలరు. ప్రత్యేకము బ్రాహ్మణులను దూషించుట విచేకముకాదు. చెడ్డవా రెప్పుడును దూషింపబడక పోరు.

బెజవాడలో కూడిన బ్రాహ్మణేతర నాయక సభలో కూర్చు పేంకటరెడ్డి నాయుడు గారు కాంగ్రెసు స్క్రీమును ఒప్పుకొనిన బ్రాహ్మణేతరులను ప్రత్యేక ప్రాతినిధ్యమును కోరుట, కాంగ్రెసు లీగు స్క్రీమునకు భిన్నులగుట కాదాయని నుడివియున్నారు. కావున, దేశీయ ప్రయత్న తల్లరు తయారు చేసిన కాంగ్రెసు-లీగుల తీర్మానమును ఏమార్పున లేకయే అందరును అంగీకరింపవలెనని నా యభిప్రాయము.

మహర్షి గాంధీ మహాశయుల కోర్కె ప్రకారము కాంగ్రెసు-లీగుల స్క్రీమును అంగీకరించుచు మద్రాసు రాజధానిలోని దాదాపు 7 లక్షల ప్రజలు సంతకము చేసి మాంటాంగుగారికి అర్పించుచున్నారు.

మనము ఏ విధమైన మార్పుకోరదలచినను మనకు ముందు ఎంతోకాలము గలరు. ఇప్పుడు మనలో భేదము లేదనియు, కాంగ్రెసువారి తీర్మానమే ప్రజల తీర్మానమనియు మన మందరమును ఘంటాపథముగ చాటవలసియున్నది.

ప్రత్యేక ప్రాతినిధ్యమునలన నేమోలాభము గలదని యెంచి కాంగ్రెసునకు మార్పుకోరువారు కొందరు ఉన్న హేతువులేదే నేను ఇంతగా చెప్పవలసినదొచ్చింది. అట్టి యుద్ధోక్తులు మీలో ఉన్న మార్పుకొని ఇప్పుడు అందరు కలసి కాంగ్రెస్ లీగుల స్క్రీమును ఏకగ్రీనముగ నంగీకరించెదరని కోరుచున్నాను.

అంతట రాయలసీమ ప్రభువులగు బాహ్యుదేవర భోధనాధి నాయకుగారు లేచి, ఈ సభాకార్యక్రమమును నిర్వర్తించుటకు రావుబహద్రుల తాండకి పేంకటనరసయ్య పంతులుగారు తిగియున్నారని చెప్పిరి. ఈతీర్మానమును కోలపెన్ను వాస్తవ్యులగు కాకుమాను పేంకటాధిగారు ఆహ్వానించి, అంతట సభ్యులెల్లరును దీనిని కరతాశ్చర్యములతో నంగీకరించిరి.

పిచ్చుట తాండకి పేంకటనరసయ్య పంతులుగారు ఆగ్రాసనాధి పత్యమును వహించి తమ ప్రారంభోపన్యాసమును జెప్పిరి.

పిచ్చుట ఈ దిగువతీర్మానములు చేయబడినవి:—

I
లోకమును కాంతిని ప్రతిష్ఠించుటకును చిన్న దేశముల స్వాతంత్ర్యమును నెలకొల్పుటకును మన ప్రభుత్వము వారు జరుపుచున్న భర్తయధ్యయనము వారలకు త్వరితగతినే దిగిజిజ్ఞాసు మును చేకూర్చుటకు ఈ సభవారు పరమేశ్వరుని ప్రార్థించుచున్నారు.

II
ప్రజాపక్షపాతియు స్వాతంత్ర్యప్రతిపక్షమగు నగు మహాదీయులును ఇండియాచంద్రియునగు మాంటేగ్యూగారికి ఈ సభవారు తమ హృదయపూర్వక స్వాగతము నర్పించుచున్నారు.

III
చెన్నపురి రాజధానిలోని బ్రాహ్మణేతర సంఘములకు కాననసభలో ప్రత్యేక ప్రాతినిధ్య మిచ్చుచిర్రాటుతో కాంగ్రెసు ముస్లములీగుల సంస్కరణవిధానమును ఈసభవారు అంగీకరించుచు, అట్టి రాజకీయ సంస్కరణములను వెంటనే ప్రజలకు లభింపజేయుటకు ప్రభుత్వమువారిని ఈ సభవారు ప్రార్థించు చున్నారు. ఈ తీర్మానమును వైప్రాయుగారికిని మాంటేగ్యూగారికిని ఈ సభాపక్షమున పంపుటకు ఆగ్రాసనాధిపతిగారికి అధికార మియ్యడమైనది.

ఉపపాదకులు:— కామమూస వేంకటాద్రిగారు, కోల వెన్ను.

ఆమోదకులు:— 1 ధనికుల సుబ్బయ్యగారు, ఎనమల కుదురు; 2 పానుగంటి గోపాలరావుగారు, మద్దూరు.

IV

పరిపాలనా సౌభాగ్యముకొరకును ప్రజలందరు సరియైన పూచీ పుచ్చుకొని రాజ్యాంగము నడుపుచు స్వపరిపాలనా విధానమున సాఫల్యముచేయుటకును హిందూదేశమున భాషాపరమైన గొప్పనిరంజనమును సాధించుట ముఖ్యవశ్యకమని ఈ సభవారు నిశ్చయించెను, మద్రాసు రాజధానియందలి తెలుగుజిల్లాలన్నిటిని ప్రత్యేక రాష్ట్రముగా యాధానతమున ఏర్పరచుటకు ఈ సభవారు దొరతనమువారిని ప్రార్థించుచున్నారు.

ఉపపాదకులు:— బండి బుచ్చయ్యగారు, వల్లూరు పాలెము.

ఆమోదకులు:— 1 కంచర్ల బసవయ్యగారు, కోల వెన్ను, 2 మద్దూరు శ్రీరాములుగారు; 3 మంచాల సుబ్బారావుగారు, బెజవాడ.

V

ఈ దేశమున ఇంగ్లీషుభాష ప్రజాసామాన్యమునందు విరివిగా వ్యాపించి యుండలేదు గనుకను, ప్రత్యేక సంఘ ప్రాతినిధ్యమును సాధకము చేయుటకును ప్రజలకు రాజ్యాంగము నందు సరియైన పూచీకల్పి స్వపరిపాలనను చెలాయించుటకును పరిపాలనను దేశభాషలలో జరుపుట ముఖ్యవశ్యకము గనుక, తెలుగుజిల్లాలయందలి పరిపాలన తెలుగుభాషయందే జరుపుటకు ఈ సభవారు దొరతనమువారిని ప్రార్థించుచున్నారు.

ఉపపాదకులు:— పానుగంటి గోపాలరావుగారు, మద్దూరు. ఆమోదకులు:— 1 రావి రామకృష్ణారావుగారు, మద్దూరు; 2 బొడ్డుపాటి వేంకటప్పయ్యగారు, బొడ్డుపాడు.

VI

ప్రాథమికవిద్య ఇండియాదేశమున ఉచితముగను నిర్బంధముగను చేయుటకు ఈ సభవారు దొరతనమువారిని ప్రార్థించుచున్నారు. మరియు నెకండరీ పాఠశాలలయందు ఇంగ్లీషు భాషను నిర్బంధముగను గొడవ భాషగాచేసి తదితరమగు విషయములన్నియు నెకండరీ పాఠశాలలయందు దేశభాషలలోనే కరచుటకు ఈ సభవారు దొరతనమువారిని ప్రార్థించుచున్నారు.

ఉపపాదకులు:— ఖంటసాల ఘంటయ్యగారు.

ఆమోదకులు:— 1 తమ్మన శివరామయ్యగారు, వల్లూరు; 2 చిగురపాటి సుబ్బారావుగారు; 3 కంలేటి సుబ్బారావుగారు; 4 ఎలమంచిలి పూర్ణయ్యగారు, గొడవర్రు.

VII

హోమోపతి ఏమియుచేయకయే ప్రవాసమునందుంచబడిన మహమ్మదాలీ సౌకతాలీ గార్లను వెంటనే విముక్తులుగా చేయుటకు ఈ సభవారు దొరతనమువారిని ప్రార్థించుచున్నారు.

ఉపపాదకులు:— ఎలమంచిలి పూర్ణయ్యగారు, గొడవర్రు.

ఆమోదకులు:— బొమ్మకేశవర చంచయ్య నాయుడుగారు; 2 గద్దె కృష్ణమూర్తిగారు, కాసరనేనిలంక; 3 చోడవరపు హనుమంతరావుగారు, చోడవరము; 4 వెల్లంకి సీతారామయ్యగారు; 5 కొయ్యూరి రామచంద్రప్రసాదరావుగారు.

VIII

ప్రజాసామాన్యమునకు స్వపరిపాలనా జ్ఞానము లభింపజేయుటకును, ప్రజలకు సౌఖ్యము కలుగజేయుటకును గ్రామపంచాయతీలు ముఖ్యమగుసాధనములు గనుక, పూర్ణముగా ప్రజాప్రతినిధులు చేరినట్టి గ్రామపంచాయతీలను ఏర్పరచవలయుననియు అట్టి పంచాయతీలకు గ్రామమందలిసామాన్యపు సివిలు క్రిమినలు కేసులు విచారించుటతోపాటు గ్రామముతో సంబంధించిన పరిశుద్ధిత ఆదవులు జలాధారములు మొదలగు విషయములయందు వారికి అధికారము కలుగజేయవలయుననియు, లోకలోభండు గోడ్ల ఆదాయము మొదలగు ప్రస్తుతము రివిన్యూశాఖవారికి చెందుచున్న ఆదాయములు కొన్ని ఆ పంచాయతీల పరము చేయవలయుననియు ఈ సభవారు దొరతనమువారిని ప్రార్థించుచున్నారు.

ఉపపాదకులు:— పానుగంటిగోపాలరావుగారు, మద్దూరు.

ఆమోదకులు:— 1 బండి బుచ్చయ్యగారు, వల్లూరుపాలెము; 2 కొయ్యూరి రామచంద్రప్రసాదరావుగారు.

అనంతరము అగ్రాసాధిపతిగారు అంత్యోపన్యాసము గావించిరి. పిమ్మట మద్దూరు శ్రీరాములుగారు అగ్రాసాధిపతులకును, ఉపన్యాసకులకును, వివిధ గ్రామములనుండి వచ్చిన ప్రతినిధులకును వందనముల నర్పించిరి. అంతటితో సభ ముగిసినది.

ప్రత్యేకావసర గుంటూరుమండలసభ.

ఈనెల 25వ, తేదీని గుంటూరు ఘట్టుకంనేనిలో ప్రత్యేకావసర గుంటూరు మండలసభ పగలు 1 గంటకు సమావేశమయ్యెను. తెనాలి, బొపట్ల, ఒంగోలు, నర్సారావుపేట, దాచేపల్లి (పల్నాడు), నల్లెపల్లి, రేపల్లె మొదలగు తాలూకాలనుండి ప్రతినిధులు పలువురు సభకు హాజరైరి. సభకువచ్చిన ప్రముఖులలో గొందరు సిక్రిటరీ నియమించుచున్నాను. గుంటూరులోని ప్రముఖులు యాదాద్రిపేట సభ నలంకరించిరి. మరియు, టి. తిలరాజుగారి, టి. సింహగారు (చెన్నై), గావుహదూర్ కృష్ణయ్య పంతులుగారు, బలిజేపల్లి సుబ్రహ్మణ్యులుగారు. వేములపల్లి బసవయ్య చాదరి. దేవురపల్లి చంద్రయ్య చాదరి. (కడ్డమూడి) వాసిరెడ్డి వెంకయ్యగారు (చేబ్రోలు). నూర్పల్లె రామనాయకులుగారు. (తుమ్మపూడి). భూపతిమూర్తి నారాయణనాయుడు. (తెనాలి) వాసిరెడ్డి వీర రాఘవయ్యగారు. (చేబ్రోలు) అప్పెనెని రాఘవ చాదరి. చింతమనేని భావయ్యగారు. మాటూరి గురునాథముగారు. కొత్త సంగయ్యగారు. రవ్వరపు వెంకటప్పయ్యచాదరి. (వోలేరు) వెద్దిభట్ల లక్ష్మీనరసింహముగారు. ప్రదీప వీరరావులు గారు. కె. సుబ్బారావుగారు. ఎ. హనుమంతరావు గారు. (నర్సారావుపేట). కోనా సీతారామరావుగారు ఎం.పి. మర్రి లక్ష్మీహనుమంతము గారు. (బాహ్యం కోడూరు) పాన్నాడ సుబ్బారావుగారు (గుడివాడ, తెనాలి తాలూకా) నడిపల్లి జగన్నాథరావుగారు. (నర్సారావుపేట). వి. భావనాచార్యులు గారు. చివుటల శ్రీరామశర్మగారు. ప్రభుయ్యన కౌతా శ్రీరామకృష్ణగారు వందమాతరించి అను మాతృ సమముజేసిరి.

అనంతరము ఆహ్వాన సంఘాధ్యక్షులగు న్యాపతి హనుమంతరావు పంతులు (మున్సిసిపల్ చెర్రేను) గారు తిరుస్వాగ తోపన్యాసమును జరిపిరి.

ఆహ్వాన సంఘాధ్యక్షులగు

శ్రీయత న్యాపతి హనుమంతరావు పంతులుగారి స్వాగతోపన్యాసము నుండి యాక్రిందిభాగములు ముద్రితములు:

ఆంధ్రోద్యమము.

ఇది ప్రప్రథమమున నీపురంబుననే దేశభక్తులగు కొందరిమానసంబుల నుద్బవించి దినదిన ప్రవర్ధమానమై దేశమంతటను వ్యాపించి వర్ధిల్లుచున్నది. ఆపృథ్వీపము తాత్కాలికముగ నంతరాయముల ఎన్ని సంభవించినను అవియన్నియు రేర తాల్మ మేఘములవలె విచ్చిపోయి, నేటికి ఆయిదు మహాజన సభలు నిర్విఘ్నముగ జరిగినవి. ఈయంద్వయ వ్యాపనములన అంధ్రమండలములలోని జనులకు మాతృదేశసేవా పరత్వము హెచ్చి యథాశక్తిని దేశసేవచేయ ప్రయత్నించని జన్మమేలయని యనుకొనునంతటి యభిమానము ఎల్లరకును కలిగినది.

వగ్రామములయందు సంయుక్తము పుస్తకభాండాగారము లేర్పడినవి. దేశభిమానమును భాషాభిమానమును రాజభక్తియు హెచ్చినవి. ఈ భాండాగారములవలన నెంతో జ్ఞానాభివృద్ధికలుగుచున్నది. ఈ యాంధ్రోద్యమము యొక్క యుద్దేశము లన్నిటిలో ముఖ్యమును పరమావధియని చెప్పదగినదియు ఆంధ్ర రాష్ట్రానిర్మాణమున సంకల్పి యెల్లరకును విశదమే. ప్రత్యేక రాష్ట్ర మేర్పడినగాని విద్యాభివృద్ధియు రాజకీయ సాంఘిక ఆర్థికాభివృద్ధియు విరివిగ కలుగుట కవకాశముండదు. ఏదేశ మయొక్క విభజనముగాని, అందునినసింపెడి వివిధజాతులను బట్టియును వ్యాపకమగు భాషనుబట్టియు జరుపవలయును. ఈ రాష్ట్రానిర్మాణము భాషాప్రయుక్తియు నుండవలయును. వంగదేశ విభాజ్యము రద్దుచేయుటయందును, బీహారు రాష్ట్రానిర్మాణమందును, మన ప్రభుత్వమువారు ఈ సిద్ధాంతమునే వ్యక్తీకరించుచున్నారు. ఈ సిద్ధాంతము ననుసరించి, పరిపాలనా సౌకర్యమునకును ప్రజాక్షేమముకొరకును ఆర్యావర్తము తియు పునర్విభజించుట యుచితమని హాడికంజీ ప్రభువుగారును దేశనాయకులగు ప్రముఖుల నేకులును నొక్క వక్కాణించి యున్నారు. ఇట్టియుద్వయమే రేపణయిచేసిన కడవిన శతాబ్దమున విరోధాపాండము నందలి వివిధదేశీయులు ప్రత్యేక వ్యక్తిత్వాంత్యములకయి పోరాడి గ్రీకు దెబ్బయను పోలాండు ఇటాలియా రోమానియా బల్గేరియా సర్వియా మొదలగు వారు ప్రత్యేక రాష్ట్రములను స్థాపించుకొనెట్లు చరిత్రీకరణన తెలియచుచున్నది. ఈ సిద్ధాంతమును పరీక్ష్యము వారు అంగీకరించినచో మనదేశమునకు అంతటి ప్రత్యేక రాష్ట్రము లేర్పడి, ఆయా రాష్ట్రీయ పరిపాలనావిధానమున బలపరచుకొనుచు రాష్ట్రములన్నియు అన్యోన్యముగ సామ్రాజ్యవిధానమునకు తోడ్పడగలవు. హిందూదేశ కాన్యదర్శి మాంత్రిక్యుగాను చచ్చియున్నాడు. కావున ఈమంచి తరుణమున ప్రత్యేక రాష్ట్రానిర్మాణావశ్యకతను గూర్చివారికి మనము విన్నవించవలెను.

స్వపరిపాలనము.

స్వపరిపాలన మన ప్రజలు స్వయముగ నిర్వహించు పరిపాలనయని యర్థము. ఇప్పుడు మనదేశము దెబ్బయడలను ఇందునుగూర్చిన ఆంధ్రోద్యమము విరివిగ సాగుచున్నది. చల్లని ఆంగ్లప్రభుత్వమువలన దేశమునందంతటను కాంతి కనిగిది. ఇంతియగాక ప్రపంచవార్తలను తెలిసికొనుటకు సాధనములగు వార్తాపత్రికలను ప్రయాణసౌకర్యములు కలుగజేయు ధూమశకటములను పోగయోడలను సముద్ర గామినులగు మహా నయలనరికట్టి ఆంధ్రోద్యమములను ఫలభిరిమియుగ జేయుటకయి యేర్పరచిన నీచినకటమును మున్నగు వెన్నె సదుపాయములు మన ప్రభుత్వమువారివలననే కదా మన మెరిగినంతవరకు లభ్యమైనవి. కాని, వారు నెరవేర్చవలసిన వింకను నెన్నియో గలవు. ప్రజలలోనింకను విద్యాభివృద్ధియు సాంఘిక రాజకీయభివృద్ధియు గావించివారికి స్వపరిపాలన విధాన మొనంగుట ప్రభుత్వమువారి ముఖ్యధర్మము. ఎంతటి సుపరిపాలన మైనను స్వపరిపాలనముతో సరికాదని పూర్వము ఇంగ్లాండు దేశపు ప్రధానమంత్రియగు సర్ హెన్రీ కాంబెల్ భాసర్ మెకె గారు నుడిపిరి. ఆంగ్లసామ్రాజ్యము ఆచంద్రస్థాయిగ నుండవలెననియు మన మాసామ్రాజ్యములో జేరి ఆభివృద్ధిచెంది, వారు చేసిన యుపకారములకు ప్రత్యుపకారము కీయగల సమర్థతను గాంచవలెననుకోరిక మనమనుముల పెనగొనియున్నది. హిందూదేశీయుల యాకోరిక సఫలీకృతముచేయుట తమ ముఖ్యధర్మమని పూర్వము ఆంగ్లేయోన్నతాధికారులలో కొందరునుడిపిరి. 1833 నుండి ఛార్టరు నిర్మాణ సంవత్సరమున పార్లమెంటులో సభ్యులు కొందరు హైందవుల పురోవృద్ధి సాత్కృత్యముల గూర్చి వెల్లడిచేసిన ఉన్నతభావములు వారి విచారమృదయ మును దూరదృష్టిని దెబ్బపుచ్చుచి. ఒకప్పుడు గొప్పపదవిలో నుండి కాలక్రమమున హిసస్థితిలో పడిన హైందవ జనులను బాగుగ పాలించి రాజకీయస్వాతంత్ర్యము లభింపజేసినచో, వారిని మనకంటె బాగుగపాలించు సమర్థతకలవారినిగ జేయవచ్చుననుమాటలు మెకాలె ప్రభువుగారు నెలవిచ్చిరి.

ఈస్టిండియా కంపెనీ వారియొద్దనుండి హైందవరాజన భారముగైకొనుతరి (ప్రివిల్జియో) రాజ్తి గారును, 1877 నుండి ఆమహారాజయే చక్రవర్తినిగా పట్టాభిషేక్తయగు సమయమున ఆమె ప్రతినిధియగు లిట్టెక్ ప్రభువుగారును జాతీయతనిచక్షణ లేకుండ యోగ్యతా సామర్థ్యములను బట్టియే హిందూదేశీయులకు తిగురాజకీయ స్వాతంత్ర్యము లా సం గవడు నని వాదనానము చేసియున్నారు. ఆవాదనమునే శ్రీవిద్యార్థ చక్రవర్తి యు, శ్రీబాబీ సార్వభౌముడును వారివారిపట్టాభిషేక సమయములందు స్థిరపరచిరి. కాని ఆ ప్రతిజ్ఞ లింతరకును పూర్తిగ నెరవేరకపోయినను మనము నిరుత్సాహులమై యుండ నక్కరలేదు. ఆంగ్లప్రభువులయొక్కయు ఆంగ్లప్రజలయొక్కయు ధర్మశీలతయందును న్యాయబుద్ధియందును మనకు గల దృఢమైన విశ్వాసమువలననే న్యాయము తిప్పక కలుగునని నేచియున్నాము.

మనదేశము ఇప్పటికి ఆంగ్లపరిపాలనక్రిందకువచ్చి గాదాపు నూటయేబది సంవత్సరములైనది. చిరకాలమునుండి వారినభించుచున్న స్వాతంత్ర్యములలో కొన్ని యైనను మన కింకను లభ్యముకాలేదు.

హిందూదేశీయులు ఇంకను స్వపరిపాలనకు అర్హులుకారని ఆంగ్లేయులలో కొందరు ఆక్షేపణచేయుచున్నారు. పాశ్చాత్యులు అజ్ఞానాంధకారమగుటకు నన్నుతరి హైందవులు అమితజ్ఞానసంపన్నులై లోకమునకెల్ల అన్నివిషయములలో మార్గదర్శకులుగ నుండిరి. ఉత్కృష్ట రాజ్యాంగ విధానములకు పుట్టినిల్లయిన ఆర్యావర్తము స్వపరిపాలనమునకు అంగర్థమగుట హాన్యాస్పదము. మనహిందూదేశమున ప్రాచీనకాలమునుండి సంపూర్ణప్రజాస్వామికములు ఉండెనని దాక్తురు హార్నెలు. విస్సెంటుస్మిత్ మున్నగు చరిత్రకారులే వ్రాసియున్నారు. అనాదిగనుండి గ్రామపంచాయతీలు మొదలగునవి ప్రజాస్వామికములుకాకమురేమి? క్రీస్తు నెనుక బయతకతాబ్రమున చోళ పాండ్యరాజ్యములలో ప్రజలచే నెన్నుకొనబడిన సభ్యులుగల పురపాలకసంఘములును ఆచారపూర్వము చిరకాలముక్రిందటనే వికసించి సుభారాజ్యముగాని పురపాలక సంఘముగాని ఏనికి ఏర్పడినవి కానా? ప్రజలకు స్వపరిపాలన కవకాశము నియ్యకయేవారిని అనుమిల్లవలెను యిట్టిన్యాయము? అనకాశ మిచ్చినంతవరకు పట్టణపాంచ్యసంఘములు తాలూకా జిల్లా బోర్డులు మొదలగునవి చక్కగా పరిపాలించుటలేదా? వాని పరిపాలనావిమర్శనలలో ప్రభుత్వమువారు తృప్తిచెందినట్లు పలచుచు దెబ్బబులేదా?

ప్రజలయందు లేగినంత విద్యాభివృద్ధి లేదని నరయొక ఆక్షేపణ. చదువన వ్రాయున నేర్పినవారే విద్యావంతు లని యెంచుట సరికాదు. లోకానుభవమువలన కలిగిన జ్ఞానముచాలును. నిష్పంధప్రాథమిక విద్యాభాసనమునుపూర్తి గోపాలకృష్ణగోఖలేగారుచేసిన భగీరథప్రయత్న మందయు దొరతనమువారి ఆమోదములేక విఫలమాయెను. విద్యావ్యాపనమునకు తగినంత

ద్రవ్యము దొరతనమువారు వ్యయపరచుటలేదు. ఇట్టిస్థితిలో ప్రజలలో విద్యాభ్యాసవిధి యెట్లుకాగలదు? 1832 సం. న ప్రభువు రిఫారంట్లు నిర్మాణించిన కాలముందు ఇంగ్లండు దేశములో విద్యావ్యాప్తతను అంతగ లేకుండెను. రెండవట్లు నిర్మాణకాల మునకూడ (1867 సం.) విద్యావ్యాప్తి బాగుగ లేదు. జపాను దేశమునకు ప్రజాస్వామిక ప్రభుత్వము ఏర్పడిన తరువాత క్రొందరు లభ్యమయినపుడు విద్యారంతుల సంఖ్య మిక్కిలియల్పముగా నుండెను. 1870 సం. న నూటికి ఇరువదియేనిమిదిమంది పిల్లలు మాత్రము విద్యనభ్యసించుచుండిరి. ముగ్గుది సంవత్సరముల పిదప నూటికి తొంబదిమంది విద్యాభ్యాసముచేయుచుండిరి. వీటికిని పోల్చుచూడ మన దేశము తీసిపోదు. కావున హిందూ దేశమున విద్య చాలదను ఆక్షేపణ నిరసము.

రాజ్యాంగ విషయములయందు తగినంత ప్రవీణత హైద్రాబాద్ ఇంకను రాజధాని నుండియు ఆక్షేపణ. ఇంగ్లాండులో స్వతంత్ర పరిపాలన స్థాపనకు రెండు శతాబ్దములు పట్టగా, హైదరాబాద్ దేశమునకు నీలయంత తొందరగానే దయ. ఇది యెంత మాత్రము సహేతుకము గాదు. ఏలనన, సర్వయో ఆస్తియో ప్రభుత్వ బంధన నుండి విముక్తి చెందిన వెంటనే స్వరాజ్యమును పొందెను. జపానుకూడ ముప్పది సంవత్సరములలో స్వపరిపాలనమును పొందెను. క్రిష్టియను డివులకు ఆమెకా సంయుక్త రాష్ట్రము వారు కొలది కాలము లోనే స్వరాజ్య మొనగిరి. ఈ డివులలో రాష్ట్రీయ ప్రభువులను సంఘము నెన్నుకొను అధికారము ప్రజలకు కలదు. ఇంగ్లీషువారు 1763 సం. లో ఫ్రెంచివారు కేడియనులను కళింగ పాలనము నొనగిరి. వీరే దక్షిణ ఆఫ్రికాయుద్ధము సమాప్తమైన వెంటనే బోయర్లకు స్వరాజ్య మిచ్చిరి. మరియు న్యూజీలండులోని మోఆన్ అను మొదటివారికి సహాయము వారిని జయించిన వెంటనే స్వతంత్ర రాజ్యలాభము కలుగ జేసిరి. హైదరాబాద్ దేశము వీటి అన్నిటికిని తీసిపోవుచు కాదు.

భరత వర్షములోని స్వతంత్రస్థానము లగు మైసూరు బహదూర్ లిరువాన్మూరు మొదలైన వాటి యొక్క స్థితి యొకంతోయోలాలోచితము. ఇవి బ్రిటీషు ఇండియాను హెచ్చు స్వాతంత్ర్యములతోను విజ్ఞానసంపన్నతతోను ఉన్నట్లు కనుపట్టుచున్నవి. మైసూరు ప్రజాపతినిధి సంఘమువారి విజ్ఞాన పత్రికకు (26-10-17) తేదీని దివాకర్ గారు జవాబిచ్చుటలో 1512 గ్రామములలో గ్రామకమిటీలు ఏర్పడిన వనియు 1162 గ్రామములలో నేర్పడి నున్నవనియు తెలిపిచ్చిరి. ఆ రాష్ట్రములలో విద్యాభ్యాసవిధియు పరిశ్రామిక వృద్ధియును అధికముగా నుండుటయే గాక, న్యాయ రాజ్యపరిపాలనా కాఖలు వేరువేరుగా నున్నవి. అండ్ల ప్రభుత్వమునకు లోబడియున్న హిందూదేశము ఇట్టివోమైన నోరుకొన లేదా?

మనదేశములో వెన్ను జాతి మత భేదములు కలవనియు చదువుకొనిన కొద్దిమంది మాత్రమే స్వపరిపాలనా దోషము చేయుచున్నారనియు వీరు జనసామాన్యమునకు ప్రతినిధులు కారణము కూడ ఆక్షేపణ చేయుచున్నారు. అన్ని దేశములలోను ఏదోవిధమున భేదములు లేకపోలేదు. బహుభాషాండములో ఎచ్చట చూచినను భరితలకును కష్టలకును వైషమ్యములు లేదా? అదేమైన వారి స్వరాజ్య విధానమునకు అడ్డును వచ్చినవా? కనడా దేశములో అంగ్లేయులకును ఫ్రెంచివారికిని కరస్పర వైషమ్యము లున్నను వారికిస్వరాజ్యము లభించలేదా? భారతమున జాతి విరోధముల నిర్మూలము చేయుటకు స్వపరిపాలనమిచ్చుటయే సాధనమని ఆచరికల్లోలముల విమర్శించి అణచుటకు పంపబడిన డక్లం ప్రభువుగారు తమ రాజకీయ నివేదనములో నొక్కినకాగ్రహించి ప్రజాస్వామినిధి విధానమును అదేశములో స్థాపించిరి. కావున, అనవసరపు ఆక్షేపణలు మాని హైదరాబాద్ రాజ్యమునకు వలసరాజ్యముల వంటి స్వపరిపాలనమునగి చిరకాలమునుండి ప్రపంచమున మిగుల భ్యాతిచేరిన భారతీయుల జాత్యేన్నత్యమును పునరుద్ధారణచేసి కాశ్యోతమగు కీర్తిని ప్రభుత్వమువారు వడయుదురుగాక! (కరతాళధ్వనులు.)

మాంటాగుగారి రాక.

ఇదియే మనదేశమునకు మంచి సమయము. హిందూదేశ కార్యదర్శి మాంటాగుగారు వచ్చియున్నారు. వారు చాల విశాలమనస్కులు. సమత్వభావముతో ప్రజలస్వాతంత్ర్యములను కాపాడుప్రభువు. ఆసియీసెంటు వాడియా ఆరంబిలుగా ద్దను నిర్బంధప్రవాసశిక్షచుండి విముక్తులజేసిన మహానీయుడు. మెసపొటేమియా వ్యవహారములో హార్డింజ్ ప్రభువును అనవసరమైన నిందారోపణలేకుండ చేయుటకు తోడ్పడిన న్యాయమూర్తి. ఈయనయే రాజ్యాంగవిధానములలో నెట్టిమార్పులను సరమో కనుగొన ఉదారభావముతో రాజప్రతినిధిగారి కోరిక మీద సార్వభౌమనియమజ్ఞ వదలి మనదేశమునకు వచ్చిగాన, వారికి తగురీతిని స్వాగతమొసంగి, కాంగ్రెసువిధానమును ఆమోదించుచు భాషాప్రయుక్త రాష్ట్రనిర్మాణమును గోరుచు పగు తీర్మానములను ఏకగ్రీవముగచేసి వారికి విజ్ఞానపూర్వకముగ విశదపరచవలయునని కోరుచున్నాను.

మియొక్క కాలమును ఎక్కువగా తీసికొనియున్నాను. వెంటనే యాసభకు అధ్యక్షుడెన్నుకొని కార్యక్రమము చేయ వేచుచున్నాను. మీరు దయచేసినందుకు మీకుందరకును తీరిక కందనము లర్పించుచు నింతటితో నేను విరమించుచున్నాను. (కరతాళధ్వనులు)

అనంతరము నిజమూరి భావనాచార్యులుగారు అగ్రాస నాధిపతిగారి నెన్నుకొను సంకల్పమును నిట్లు విన్నవించిరి:

మనము ఈ సభకు ఒక అగ్రాసనాధిపతిని ఎన్నుకొనవలసి యున్నది. ప్రాతూరి అప్పయ్యగారు బ్రాహ్మణేతిరులు, యద్ధిరుంతులు, జేతాభియానులు. నేటిసభకు అప్పయ్యగారిని అగ్రాసనాధిపతిగా నెన్నుకొనుటలో నునచుండలమున బ్రాహ్మణులకు బ్రాహ్మణేతిరులకు వైషమ్యములు గాని భేద భావములుగాని లేకని విన్నవించుటకు అప్పయ్యగారి యగ్రాస నాధిపత్యమే తార్కాణము.

తిరువాతాపతిజేపల్లి సుబ్రహ్మణ్యంగారు, కోట నేకట సుబ్బారావుగారు, వాసిరెడ్డి వెర్రయ్యగారు, చివుకుల శ్రీరావు శర్మగారు వై తీర్మానమును బలపరచుచు మాట్లాడిరి.

తరువాతి సభ్యుల కరతాళధ్వనులు కలరేగ ప్రాతూరి అప్పయ్యగారు అగ్రాసనాధిపత్యమును తీసివేసిరి. అగ్రాస నాధిపతిగారికి పూలహారము చేసి గౌరవించిరి. తరువాత అగ్రాసనాధిపతిగారు తమ యువన్యాసమును జదివిరి.

అగ్రాసనాధిపతిగారి యువన్యాసము.

అస్మద్దేశీయలారా! ఆంధ్రసహజులారా! మనః పూర్వకముగా సభవారి కందరికి అనేకవందన కలెంబు లాచరించుచున్నాను.

ఈ యాంధ్రదేశమున నొకప్పుడు, అనగా పశ్చిమదేశ వాసు లీ దేశమును ప్రభుత్వముగా జేసికొనక పూర్వము నీరైతు సంఘములలో నెక్కువ తెగలవారు పరాక్రమశాలులైన, రాష్ట్రపాలకులుగను, గొందరు కొన్ని సంఘములకు నాయకులై బలపరాక్రమములచే తమ రాజులను నవాబులను యుద్ధములయందు మితి శౌర్యవైర్యములచే మెప్పించి జాగీరులను సంపాదించిన జమీందారులుగను, గొందరు సేనానాయకులుగను, గొందరు యుద్ధభటులుగను నుండియుండిరి. ఇది యనంగక, యీ దండకారణ్యాద్యటవిభాగములను చేరించి సేన్యమునకు దెచ్చికొని సుఖజీవనము చేయుచు ప్రభుత్వాధిక దేశపాలన గ్రామపాలన విషయమున తాపే బాధ్యతగల వారై యిట్టి రాజకీయాంధోర్యవలయుచు తామే నాయకులై నడపించి యుండిరి. అంతట నీ దేశపాలకులలో అంతఃకలహములచే ప్రభుత్వదారి చొలగిన కాలమందు, మన అద్వైతముచే ఈ బ్రిటీషు ప్రభుత్వమువారు తమ స్వదేశమును తమ కేత్రులగు ఫ్రెంచివారితో యుద్ధముచేయు తరి ఈ దేశవాసుల సహాయమున మన దేశములో వెన్ను యుద్ధము లొనర్చకయే మన దేశంబంతయు తమ యేలుబడిలోనికి తెచ్చుకొని ఈ హిందూసామ్రాజ్యమును నేకప్రభుత్వముగ నిర్మించిరి. సిఫాయిల కలహమొకటి తటస్థించినను కను నేర్పుతో దేశజాల సహాయముననే దాని సంతయు నుపశమింప జేసి శాంతియును స్థాపించినందుకు మన ప్రభుత్వము వారు వందనీయులని అంద రొప్పకొన వలసిన విషయమే. అంతట పశ్చిమదేశంబున సంభవమైన యుద్ధములయందు కూడ తామే జయమును పొందినవారై ప్రపంచమున శాంతిని స్థాపించుటచే నా ఖండవాసులవలన నీ దేశంబున కేమియు యుద్ధభయము లేనివారై నందున నీ దేశమున ప్రభుత్వవిధానము క్రమముగా ప్రజలకెట్టి బాధ్యతలేక నిరంకుశముగా జేసి, ప్రజలకున్న శౌర్య వైర్యాది గుణంబులకు సరకుచేయక నిరాయుధుల గావించి కేవల సాధులనుగా జేసినందుననే ముప్పదికొట్టకు మీరిన మహాజనులు గల యిట్టి మహాత్తరమైన భరతదేశంబున నుండి తమ సామ్రాజ్యంబునకు సంభవించిన ఈ విపత్కాలపు యుద్ధమునందు తగినంత సహాయమును పొందుట కనకాశములేదని హార్డింజ్ ప్రభుత్వమును మాంటాగు మహానీయులును వచించియుండిరి. ఈ విషయమై మనదేశ నాయకుల నేక వత్సరంబులనుండి గొప్ప విధంబుల పార్శ్వించి నను సరకు చేయకపోవుటవలన నిట్లు సభవించెనుగాని లేకున్నచో నీ యుద్ధము ఇంతకాలము జరుగక మన సామ్రాజ్యమున కిదివరకే జయము కలిగియుండెడిది. ఈ దేశమున పాముకొని యున్న యీ నిరంకుశ ప్రభుత్వము బ్రిటీషు బ్రాహ్మణ బ్రాహ్మణేతర ఉద్యోగీయులచే నిండియున్నది. ప్రతి గ్రామముననున్న చిన్నయధికారినుండి పెద్దయధికారివరకు మొకరి మీద నొకరు ఆధారపడియుండు రాజ్యతంత్రముగలచే క్రింది యధికారులవలన పెట్టియబ్బందులు గలిగినను, అనగా కొన్ని నష్టములకు ప్రతినిధులద్వారా ప్రజలు తెలియబరచుకొన్నను,

ప్రజలమాటలయందు తగిన విశ్వాసముంచక తమక్రింది యధికారులనే నమ్మియుండెడి ఈ నిరంకుశ ప్రభుత్వమున న్యాయము కలుగకున్నది. ఇందువలన సామాన్యముగా న్యాయవర్తనలేని యుద్యోగులు తటస్థించినప్పుడు విశేషము లంచములు పుచ్చుకొనుట సాధారణమై పోయినది. ఇదిగాక ఈ జిల్లాయందు సంభవించిన వరదలనల్లను రీ స్టూ సింగు నష్టము వల్లను ఇప్పుడు పల్లపుసాగులేక చెడిపోయిన భూములు లెప్పని సరిగా మాగాని చేసికొన్నందుకు మాగాని మంజూరులేవునీ నీయక విధించెడి అసరాధపుణ్యమును గురించి మనము, 7,8 సంవత్సరములనుండి యెన్ని మొఱలిడినను ప్రజలమాట విశ్వసించక యొక్కయధికారిమాటయే నమ్మి అసరాధపుణ్యములను తగ్గించక పోవుటనల్లను ప్రజలకు నష్టము సంభవించుట తటస్థించినది ఈ జిల్లావారికి విధితమే. ఈ విషయమును గురించి గవర్నమెంటునకు ఏమయిన లాభమున్నదా? లేదు. ఈ విషయములు ఈవిధముగా లెక్కకుమీరియున్నవి. విచారించు ప్రభులేమరు? ఒక జేత నూటికొకటి వాకి సంస్కృతీయయినయెడల అట్టి కష్టపష్టములను సవరించిన సవరించుదురుగాని ఈ నిరంకుశ ప్రభుత్వవిధానమందు ఎన్ను బాధ్యతే యుండదు గాన నిట్టి నిరంకుశ ప్రభుత్వము పోయి ప్రజలకు ప్రభుత్వమునందు స్వాంతంత్ర్యమువచ్చునగాని సుఖదాయకంబుగానుండదు. ఈ బ్రిటీషు సామ్రాజ్యములో నెల్ల నింత పెద్దభాగమిట్లున్నయెడల బలవత్తరమయిన సామ్రాజ్యంబుని ఎట్లునిపించుకొనును? ఇందునుగురించి ప్రస్తుతకాలంబున ప్రజాస్వాతంత్ర్యము వచ్చినయెడల బ్రిటీషు నిరంకుశత్వముపోయి బ్రాహ్మణనిరంకుశత్వ వచ్చునని కొందరు బ్రాహ్మణేతిరులను ఈ దేశస్వాతంత్ర్య విముఖులగు అంగ్లేయిండియనులును మరీకొందరును భయపెట్టుచుండిరి. నిరంకుశ ప్రభుత్వమునందు ఉద్యోగీయులు బ్రాహ్మణులైనను బ్రాహ్మణేతిరులయినను మరీ యెవ్వరయిననునొక్కటియే. ఒక జేత నట్టి బ్రాహ్మణ నిరంకుశతగాని మరీయే నిరంకుశతగాని పోవలెనన్న ప్రజాస్వాతంత్ర్యము వచ్చినగాని తటస్థించదుగాన నల్లు వైవిధ్యముగా బోధించెడివారిని గురించి మనము భయపడుట కవకాశములేదు. మనరాజధాని కన్యాకేమకా సభాసమయమందు ఫ్రెంచి గవర్నరు మార్చునుగాను నుడివినరీతిని పూర్వమునందు ప్రజాపరిపాలనాకీర్తి గల ఈ దేశమునకు ప్రస్తుతము బాధ్యతగల స్వరాజ్య మవసరమని ప్రభుత్వమువారికి నివేదించవలెను.

కాంగ్రెసు స్కిము.

దేశీయ మహాజన సభవారిచే నామోదింపబడిన విధానము నేర్పరిచినవారందరు బ్రాహ్మణులే కారని నానమ్ముకము. తదితరులే యెక్కువసంఖ్యాకు లని తలచెదను. అధిని వేశములతో పాటి బ్రిటీషు సామ్రాజ్యముక్రింద స్వపరిపాలనము త్వరితకాలములో సమకూరునట్లు చేయుదురని కోరెడి మొదటి విధానము ఇంగ్లండునందును, దేశీయందును నెక్కుడు సంఖ్యాకు లామోదము తెల్పినవిషయమే. ఇందుకు ఈ దేశ స్వాతంత్ర్యములకు వ్యతిరేకులగు నాంగ్లేయిండియనులు ఈ దేశమందు నేయబడిన ధూమకేకటాది వ్యాపారములందు తాముపెట్టిన సొమ్మునకు నష్టమువచ్చుననెడి యాటంకముతో నాక్షేపణముసేయ మొదలిడి. వీరు తమ రాజ్యముగాని యితర రాజ్యము లన్నిటియందును అనేక వ్యాపారములందు పెట్టిన సొమ్మునకు లేనిభయమును తమ బ్రిటీషుసామ్రాజ్యము క్రింద నుండిన యీ దేశంబులోనున్న సొమ్మునకు ఏల పొందవలెనో యాశ్చర్యముగా నున్నది. ప్రజాస్వాతంత్ర్య ప్రభుత్వమువలన నీదేశపు టార్జిక వాణిజ్యాది కృత్యములు వృద్ధియైనచో తమ సొమ్మునకు నింక నెక్కువరాబడి రాగలదని వారికి తెలియకున్నదా? తెలియును. విముఖత్వమే యందుకు కారణము. స్వపరిపాలనోపబధికి కొందరు కొంచెము కాలవ్యవస్థను సంపాదించుచుగా చెప్పుచుండిరే గాని యింతకాలములో చేకూరుననిగాని చేకూరవలెనని గాని యాక్షేపకులెవ్వరును చెప్పటలేదు. అట్లు చెప్పటలతో జనదినము కేపు అని చెప్పుచు ఎన్నియుగంబులైన జరుపవచ్చును. కాన మనము యుద్ధానంతరము ఈయనలసినదని కోరుటలో తప్పేమియులేదు. కార్యనిర్వాహక సంఘము ప్రతినిధిగా ననసభ యామోదమునకు లోబడి యుండువిషయమై ప్రభుత్వమునకు ఆటంకము కలుగునని లిక్కనోలు బెజవాడ సభలయందు కొందరు బ్రాహ్మణేతిరులు ఆక్షేపణలు సేయుచుండిరి. ప్రభుత్వము ప్రజలక్షేమముకొఱై ఏర్పడినది. ప్రభుత్వమునకు ప్రజల్లెలు బాధ్యులై ప్రజలకు ప్రభుత్వముకూడ నట్టి బాధ్యతగలదే యగుట సహజముగాన నల్లు ప్రజలచే నెన్నుకొనబడిన ప్రతినిధులతోకూడిన సభామోదమునకులోబడి కార్యము

నిర్వహించుటలో ఆశ్చర్య మేమియు లేదు. అట్లుగానిచో నిరంకుశమేగదా! ఇకనదెట్లు బాధ్యతగల ప్రజాప్రతినిధి ప్రభుత్వ వనిమించుకొనును? ప్రత్యేకప్రత్యేక సంఘబాధ్యతగల ప్రాతినిధ్యముల గలిగినట్లయితే, ఉద్యోగియ నయమితరభ్యులు కలిగినట్లయితే ప్రతినిధిసభయందు అవసరముగా ప్రభుత్వమున కట్లు ఆటంకము కలిగింతురో? అట్లు కలిగింపవలసినచో నాని మయము చేశేయకరమైనదిగా నుండదు. కాన, నట్టి యాశ్చర్యం అవసరమని తోచుచున్నది. కొన్ని కాలము మాత్రము సంపూర్ణ స్వాతంత్ర్యములొనకె తెచ్చుకొని ప్రజాప్రతినిధులు ప్రత్యేకసభతో కార్యనిర్వహణమును చేయవలె ననెడివారి సలహా లను గురించి కొంచెము విచారింతుము. అట్లుయినచో ఆయాపనులకు కాలనిశ్చయములే సామ్యము చూపించవలసినది కార్య నిర్వాహక సభవారే. అందులో వీరుకోరిన విషయములలో విద్యావిషయము ముఖ్యమైనది. మున్నుండివిషయమై యెక్కుడుసామ్యము ఖర్చుపెట్ట దగియున్నది. మంచికాలములో నె కలిపియుమై ప్రజాసభ్యులు కోరిన ప్రకారము జరుపుటలేదని ఆందోళి తెలిసినవిషయమే. దాని నెట్లయిన ప్రజాసభ్యులముగావించి ఎక్కుడు కృషి మునకై త్రొత్తపన్నులను నియమించవలసిన అవసరముకూడ తలపించును. అట్లు చేయుటకు నిరంకుశముగా నున్న కార్య నిర్వాహకు లాప్యకొనియెడల మన ప్రతినిధిసభ యేమి చేయగలదో. యాలోచింతుము. ఒకవేళ ప్రత్యేకపు పన్నును విధించుకొను సభికారము కలిగినయెడల విడివిడిగా నున్న రెండు ప్రభుత్వములవారు ఎవరికి కాలనిశ్చయ పన్నులను వారు చేయుట తలపించును. ఒకే ప్రజలమీద నిన్నిపన్నులు విధించుటవలన వారు భరింపలేకపోవుటయేగాక అసర్వదాయకము గూడ సవును. ఇన్ని ప్రత్యేకాధికారములు గల కాలాప్రభుత్వములకు సానుభూతి యెట్లు తలపించును? ఇక ప్రత్యేక ప్రాతినిధ్యము విషయమై విచారింతుము. ప్రత్యేకప్రాతినిధ్యవిషయము చాల చిక్కులు కలదైయున్నది. ఇందునుగురించి మార్చే మింట్లో సంస్కరణకాలమందు బ్రాహ్మణ బ్రాహ్మణజేతరప్రముఖులలో నెక్కుడు సంఖ్యాకులు ఇది దేశావధానముక మని అభిప్రాయ మిచ్చియుండిరి. ఇప్పుడు ప్రభుత్వమునందు ప్రత్యేకప్రాతినిధ్య మవసర మని కోరుచున్నారు. కాన, ప్రభుత్వమునందు వెనుకబడియున్న సంఘములను కూడ ప్రభుత్వమునందు బాధ్యత గలవారినిగా చేయుటకై అన్నిసంఘములనుండి ప్రాతినిధ్యము వచ్చెడివిధముగా ప్రత్యేకప్రాతినిధ్య మవసరమని తోచుచున్నది. కాన, తగువిధముగా నాలోచించి తీర్మానింపగోరెద.

భాషాప్రయుక్త రాష్ట్రమును గురించి యీ విషయమై యిదివరకు అడేపించుచుండెడివారు కూడ ఇప్పుడు ఆమోదించుచుండిరి. కాన, కమార్మి యింగ్లండునందును హిందూజేతలను పెద్దలందరు ఒప్పుకొన్న విషయము. ఈయాంధ్రజేతమును ప్రత్యేకరాష్ట్రముగా నుంచుటకయి ప్రభుత్వమువారిని జేతయమహాజనసభవారిని కోరుచు, జేతయమహాజనసభవారిచే నామోదింపబడిన ప్రజాభివృద్ధి మనమందరము అంగీకరించుటకు కోరుచున్నాను.

నేటిదినము ఒక పుణ్యదినము. నేడు పుణ్యకళముచేత మహానీయులైన శ్రీతిలాంగు గారుకూడ వచ్చుటచేతను, వారిలో బాట నన్నను మీరు గౌరవించుటచేతను మీరు నా మృదయపూర్వకవందనములు ఆచరించుచున్నాను.

ఉపవాసానంతరము ఆహ్వానసంఘము వారిచే నిర్ణయింపబడిన ఈ క్రింది తీర్మానము లుపపాదింపబడి యామోదింప బడిన.

తీర్మానములు

1. హిందూజేత రాజకీయవ్యవస్థగూర్చి తెలిసికొని దానిని సంస్కరింప నుద్దేశించి యిదటికి వచ్చిన హిందూజేత కార్యదర్శి యగు రైటు అనరబిల్ మాంటేగుగారికి ఈ సభ వారు మృదయపూర్వకస్వాగత మిచ్చుచున్నారు.
(అ) ఏకా లక్ష్యసంకల్పముగా
(ఆ) ప్రభుల వీరరాఘవులు గారు, జేతరపల్లి చంద్రయ్యగారు. సర్వజనామోదితము.
2. (ఎ) అఖిల భారత జేతయమహాజనసభవారిచేతను, అఖిలభారత జేతయ మహమ్మదీయ సంఘమువారిచేతను అంగీకరింపబడిన స్వరాజ్యనిధానమును హిందూజేతమునకు వెంటనే ప్రసాదించుట యవసర మనియు;
(బి) వై విధానములను అమలులో పెట్టినప్పుడు, ప్రత్యేక కాంధ్రమహాజనసభవారిచే నంగీకరింపబడినట్లు, ప్రత్యేక సంఘ ప్రాతినిధ్యము నేర్పాటు చేయవలయు ననియు;
(సి) హిందూజేతమునందు భావలను పట్టి రాష్ట్రనిధాగము చేయుట యావశ్యకమనియు నీ సభవారు తీర్మానించుచున్నారు.

ఈ తీర్మానమును చిత్రమనేని భావముగా రుపపాదించుచు జేతయ మహాజనా మహమ్మదీయ మహా సభలచే నామోదిత మయిన సంస్కరణములను సవిమర్శముగా వికరించి ప్రత్యేక ప్రాతినిధ్య విషయమున కను యభిప్రాయమును జెప్పుచు సాంఖిక ప్రాతినిధ్యము నిర్వర్తింపబడుట కిష్టమనియు అది తమకు సమ్యక్తము కాదనియు, జేతయమహాజన సభవారు నిర్వచించినంతవఱకు ప్రత్యేకప్రాతినిధ్యముండ నొప్పుననియు, సంఘప్రాతినిధ్యమే జేతయ మహాజన సభాసంస్కరణ మునందున్నచో నాసంస్కరణమునకు తాముసమ్యక్తించి యుండ మనియు ప్రత్యేక ప్రాతినిధ్యము గావలయునో ప్రత్యేకాంధ్ర మహాసభవారి విధానము మంచిదనియు తెలిపిరి. ఈతీర్మానమును కొత్తసంగయ్య గారును, మామూరి గురునాథముగారును బలపఱచిరి. సాంఖిక ప్రత్యేక ప్రాతినిధ్యము విషయమున విజయవీ భావనాచార్యులు గారును తమ యసమ్యక్తని జెలిపిరి.

రి. స్వరాజ్య విధానమునకు వ్యతిరేకముగా నాంగ్ల హైందవులచే ప్రారంభింపబడిన యాంధ్రోత్సవము, ఆంగ్లేయ సామ్రాజ్యమునకును, హిందూజేతమునకును నుండవలసిన సభ్యతకు భంగకారి యనియు, దేశభివృద్ధికి అసర్వదాయకమనియు నీసభ వారు అభిప్రాయపడుచు దానిని తీవ్రముగా ఖండించుచున్నారు.

ఉ:— ఈగవల్లి రామస్వామిగుప్తగారు.
ఆ:— వై. కనక దుర్గయ్యగారు, వెద్దిభొట్ల లక్ష్మీరసింహముగారు.
4. రాజకీయ పరిస్థితిని విపులముగా గమనించుటకు సహాయకారిగా నుండును గనుక, అఖిలభారతజేతయ మహాజన సభకును, అఖిలభారత జేతయ మహమ్మదీయ మహాజనసభకును విచ్చేయుడని మాంటేగుగారిని ఈసభవారు ప్రార్థించుచున్నారు.

ఉ: జి. రామనాథయ్యగారు.
ఆ: వై. యజ్ఞ రామయ్యగారు.
5. ప్రభుత్వములో ప్రత్యేక కాలములందు మాత్రము బాధ్యతగల పరిపాలనము నేర్పగుటకు అసంతృప్తికరమనియు నవ్వదానుకమనియు ప్రజల యాశయములకును పార్లమెంటు వారిప్రకటనకును విరుద్ధమనియు, ఈసభవారు అభిప్రాయపడుచున్నారు.
ఉ: మా. కాలిదాసుగారు.
ఆ: రవ్వవరపు వేంకటసరగయ్యగారు (వోలేరు). వద్ది వేంకటరంగయ్యగారు.

దొరతనమువారి కళాశాలలోని డిమాన్డ్స్ ప్రేట్లు.

4, 5 సంవత్సరముల క్రితమునఱకు వైకళాశాలలలోని డిమాన్డ్స్ ప్రేట్లుగల సంవత్సరము పొడుగునను నెలవేతనము లివ్వబడుచుండెను. ప్రస్తుత సంవత్సరము లలో వారు సంవత్సరములో 10 మాసములు పనిచేసి జీతములు బడసినను వారికి వేసవి నెలవులలో జీతము లివ్వబడుటలేదు. అన్ని సాతకాలమును కళాశాలలను మాసి జేయబడిన కాలములలో వారికి పనులు యెట్లు దొరకునో తెలియకుండ నున్నది. డిమాన్డ్స్ ప్రేట్లు నెలవులలో పనులు చేయరు కదా యనుటకు కడమ ప్రాసెనరులు ఉపాధ్యాయులు కూడ కళాశాలలు పాతకాలము మాసి జేయుటకు కాలములో పనులు చేయరు. వారి పనులు ఆర్టింగు అను నెడల మిగిలిన ఆర్టింగు ఉపాధ్యాయులకు నెలవులలో జీతము లివ్వబడుచున్నవి. డిమాన్డ్స్ ప్రేట్లు రులకు నెలవులలో జీతము లివ్వక ప్రభుత్వమును మిగుల్చుకొనవలెనని దొరతనమువారిలోంచియు చెప్పబడినది విలసన వి. ఇ. ఎస్. ఉద్యోగులకిచ్చు మెచ్చు జీతములకు తోడు నూరులకొలది భత్యములు కూడ నివ్వబడుచున్నవి. అంతయేగాక మెచ్చు నీరుభ్యవండియు వారిచుట్టులకు కూడ ద్రవ్యమివ్వబడుచున్నది. చెన్నరాజధానిలో విద్యుత్తరంబినియోగించుటకు ఇవ్వబడిన ద్రవ్యమునుండి 4800 రూ॥లు మిగుల్చు ఉపాయము కొఱచు వి. ఇ. ఎస్. ఉద్యోగుల కివ్వబడు భత్యములు వగయిరా మొత్తములలో గొంత తగ్గింపవలెనని స్థానిక కాసన నిర్వాహసభాసభ్యులు చెప్పినప్పుడు అట్లు దిగ్విపలీల లేదని విద్యాకాళాధికారులు జె. మోన్. ప్రోముగాయనడిపిరి. ఇప్పుడు వీరు డిమాన్డ్స్ ప్రేట్లుగల నెలవులలోనూడ జీతము లివ్వబడుటకు యేర్పాటును చేయదురని తలంపబడుచున్నది. దొరతనమువారి కళాశాల లన్నిటిలో 10 మాసి డిమాన్డ్స్ ప్రేట్లు పనిచేయుచుండిన వారందరికి నెలవులలో వేతనము లివ్వబడుటకు 10, 15 వందల రూపాయల కన్న అధికము కృషిముకాపు ప్రయోజేలు కళాశాలలలోనుండు ట్యూటర్లుకును, డిమాన్డ్స్ ప్రేట్లకును నెలవులలో జీతము లివ్వబడుచున్నవి. ఈ కళాశాలల వారు దొరతనమువారిచే నెలవులలో ట్యూటర్లుగల డిమాన్డ్స్ ప్రేట్లుగల వేతనము లిచ్చుట మానివేయుట కన్న దొరతనమువారు కూడ తమవలెనే నెలవులలోకూడ వై యాద్యగులకు వేతనము లిచ్చుటకు కోరుట అపేక్షనీయును. ఈ విషయమై ఎవరైన ఒక మహానీయుడు దొరతనమువారిని ప్రశ్నించి కాసన నిర్వాహసభలో వాక తీర్మానమును గావించెదదని భావించబడుచున్నది.

సోంపేట తాలూకా ప్రత్యేకరాజకీయసభ.

సోంపేట, నవంబరు 22:— గంగాచండలములోని సోంపేట తాలూకా ప్రత్యేకసభ ఈ నెల 22 లేవీ బుధవారం సాయంత్రం 4 గంటలకు పురపంచరమున ఆస్యంత జయ ప్రదముగ జరిగెను. నిర్వీరకాలమునకుముందే సభాధనము న్యాయవాదులు భూస్వాములు వక్తకులు రయిగులు తదితరలచే క్రిక్కిరిసియుండెను. తాలూకాలోని వివిధగ్రామముల నండి కూడ సభ్యులు ఆహ్వానింపబడిరి.

ప్రభుత్వమున గరిమెళ్ళ సీతారామయ్య పంతులుగారి బాధీయ గీతములతో సభాకార్య క్రమము ప్రారంభమయెను.

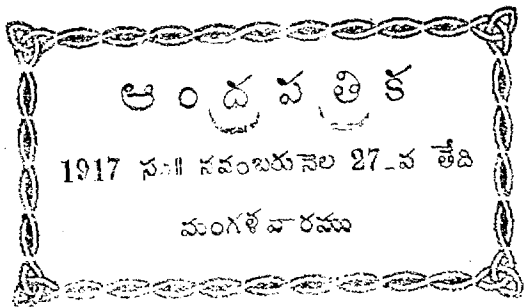
పిమ్మట ఆహ్వాన సుఘాధ్యక్షులగు నిజ్జల నూర్య నారాయణరాష్ట్రీ గారు తమ ప్రారంభోపన్యాసమున, సభాసదులకు వందనములొనర్చుచు, సభాసమావేశము యొక్క ముఖ్యోద్దేశములగూర్చి యిట్లు నడిపిరి: “కడచిన సంవత్సరం లక్ష్యపురమునందు సమావేశమైన జేతయమహాజనసభలో హిందువులను, మహమ్మదీయులను ఏకీకరించి గావించిన సంస్కరణవిధానము క్రమచయినదియై జేహితమయినదియు అయియున్నందున మనము కూడ ఆవిధానమున ఆమోదమును దెలుపుట ముఖ్యకరమై యున్నది. వైతీర్మానము ననుసరించి సామ్రాజ్యకాసన నిర్వాహసభలో గల 19 గురు సభ్యులు విజ్ఞాపనపంపినది లగాయరు జేతములో గలిగిన నక్రమాందోళనవై మనయొక్క ఆశయములను గమనింపటకై హిందూజేత కార్యదర్శియగు మాంటేగుప్రభువు విచ్చేయును న్నారు గాన మనయొక్క ఆభిమతమును శ్రీవారలకు తెలియ జేయుటకే సమావేశమయితిమి.”

పిమ్మట తాతానరసింహులు పంతులుగారు ఈసభకు కూరాడజగన్నాథం పంతులుగారు సభాధ్యక్షత వహించురని వారిగుణగణంబులను గడింప, ప్రకడపట్టాభిరామారావు పంతులుగారు ఆమోదింప, సభ్యులకరతాళ వ్యవహారములెలంగ, ఆహ్వాన సంఘాధ్యక్షులు పుష్పమాలాలక్ష్మకులజేతను, పంతులు గారు సభాధ్యక్షతవహించి సభవారు తమ కోసగిన గౌరవమునకు వందనము లర్పించి యిట్లుపర్యవసించిరి:

ప్రాచీనకాలమున హిందువుల యాన్నత్యము పరిపాలనాసామర్థ్యము, జౌదార్యాదిగుణములు లోకమునకు విదితమైయున్నవి. కాలానుసరణమున అవియన్నికె కని యిక్కట్లు పడి ప్రస్తుతం ఆంగ్లేయ పాలనలో జ్ఞానాభివృద్ధిగాంచితిమి. మనము స్వపరిపాలనము బొందుటకు అన్ని విధముల తగియున్నామనుటకు మన హౌందవులు సామర్థ్యముతో గొప్ప యుద్యోగములు చేయుటే తార్కాణమై యున్నది. అదిగాక, ఆంగ్లేయుల నేకులు హిందుజేతమునకు స్వపరిపాలన మొనగుట యుచితమనియు భర్త మనియు నుడివియు న్నారు. మన హౌందవులు రణరంగమున హోరాహోరిగ బోరాడుచు మన ప్రభుత్వమువారికి ఎంతయో సహాయభూతులై యున్నారనుట లోకవిదితమయి యున్నది. మనవారికి చట్ట నిర్వాహసభలో అధికార ప్రాబల్యంతగ్గియుండుటచే మనవారి యత్నిములు నిష్ఫలమగుచున్నవి. ఇదివరలో పబ్లిక్ సర్వీసు కమిషనువారు హిందూ జేతములో ప్రజాభిప్రాయము గనుగొని నీరుజేతమునకు బోయిచిచారింది ప్రయరించిన నిజేతన వల్ల మనకు లాభముగలుగలేదు. హిందువుల శ్రేయోభివృద్ధికై అనినెంటు దొరసానిరంతరం కృషిచేసి హిందువులు స్వపరిపాలనకు తగియున్నారని జేతమునకు వెల్లడిజేసినది. కొంత మంది ఆంగ్లేయ హౌందవులు అలజడి గలుగజేసి యీప్రయత్నం నిష్ఫలముజేతు బద్ధకంకలులై కృషి. జేతముచున్నారు. వారు చేయుపనులను మనము గర్హించవలయును. గతసంవత్సరం జేతయ మహాజన సభవారు గావించిన సంస్కరణలను మనము ఆమోదించవలసి యున్నది. మదరాసు రాజధాని సంఘమువారు పంపిన విజ్ఞాపన యంతములు సభవారికి తెలియజేసిరి. అంతరం ఈ దిగువ నుదహరించిన తీర్మానములు గావంపబడినవి: అందు మొదటిది హిందూజేత కార్యదర్శి మాంటేగు ప్రభువుగారు హిందూజేతమునకు విచ్చేయుటచే ఈసభవారు మృదయపూర్వక స్వాగత మొసగుచున్నారు. రెండవది గడచిన సంవత్సరం లక్ష్యపురంలో జేతయ మహాసభ వారును మహమ్మదీయ సభవారును ఆమోదించిన సంస్కరణములు యీ సభవారిచే గ్రహముగ ఆమోదించుచున్నారు. మూవవది మదరాసు సెయిలు పత్రికాధికతియగు వెర్మీ దొరగారు చేయుచున్న ఆంధ్రోత్సవ యాసభవారుగర్హించుచున్నారు. నాల్గవది కలకత్తాలో యూగోపియనుజను పూర్వసాంప్రదాయ బద్ధులగు భారతీయులను గలిసియోచించుచున్న విధానములను యీ సభవారు నిందించుచున్నారు.

అయినది. యీ సభాతీర్మానములు రాజప్రతినిధిగారి కిది హిందూజేత కార్యదర్శిగారికిని తలెములముగ పంపుటకు సభాధ్యక్షులకు అధికార మొసగబడెను.

పిమ్మట సభాధ్యక్షులకు సభాసభ్యులకును గరిమెళ్ళ సీతారామస్వామి పంతులుగారు వందనము లొనర్చి కరతాళధ్వరలతో 7 గంటలకు సభ ముగిసెను.

సంగ్రామము

జర్మను వ్యూహాభిగమము

మేమిదివర కొకమారు చెలిపినట్లు, ఇట్టి వై జర్మను లీ తరుణమున విజృంభించుట, మిత్ర మండలి కొకవిధముగ లాభకరమే యగును. ఇట్లు లీపై దండయాత్రచే మిత్రమండలి అంత్యవిజయ నిరూపితమున సమకూరదనుట నిశ్చయమే. రుష్య నులు గావించిన ద్రోహముచే జర్మనుల తాత్కాలిక పునఃజన్మమున కవకాశము గలిగినది. సంగ్రా మోద్ధృతియల గ్రహించలేక, రుష్యనులు సంధి కై వంచుచు చున్నారు. ప్రజల న్యాయత్రయమున కై వంచన మారంభించిన, రుష్యులు కర్షణా దిక నైతిక ప్రకటనలు, స్వల్పరాష్ట్రము లగు సర్వీయా, బెల్జియం, రుమేనియాల న్యాయత్రయము పునరుద్ధరణ బహిష్కరమునకు, తమకట్టుదలను సడలించుట, న్యాయత్రయముపై వారికిగల యభిమానమున కిన్ని, ప్రాంతీక ల్య మెక్కుడుగ జూపించెను. పరి వర్తనములో నక్కడగ పాల్గొని దేశంత్తము కొరకై తన శక్తివంతమైన ధారబోసిన కెంస్టిగారు కడభ్రష్టుల గావించబడిరి. సంగ్రామము వాయవలం బులగు సేనానాయకులు తొలగించబడిరి. మాక్సు మిల్ట్రు లిచ్చును అధికారము వహించిరి. గెలేషి యలోని వైద్యులు ప్రహక్రమముగ తగ్గింప బడుచున్నది. ట్రోట్స్కీ గారు తటస్థ రాయ బారులకు తక్షణము జరుగవలసిన సంధిని గూర్చి చెలిపిరి. ప్రపంచమందలి కర్షణాదుకు లందరు శాంతిస్థావరము పితయమై తమతో నేతీధవించెద రుమీన దలచుచున్నారు. వీయూహా కాథారము లేదని పునరుద్ధరణ చేసికొనెదరు. స్వల్పరాష్ట్రము లన్నియు జర్మనులచే కబళింపబడి యుండ, వల్లెలు కత్తెములు స్వయాపవాశము గావించబడి యుండ, శాంతిస్థావర మెటుల సాధ్యమో యూ హించవి లండను. మాక్సుమిల్ట్రు కక్షచారు రుష్యులు ప్రజాభిప్రాయమును వ్యక్తీకరించు చున్నారని గ్రహించుటకు దగినయధారములు లేవు మాక్సుమిల్ట్రులు గావించుచున్న యనాలోచిత కార్యముల గ్రహించిన పిమ్మట రుష్యులు ప్రజల యంతగి యధాభిరు ఘులయ్యెదరని యూహించె దము. ప్రస్తుతము రుష్యా సంగ్రామమున శక్తి తోటాటము గావించదలయు, గావించలేదనియు, గ్రహించుట సాధ్యము.

రుష్యా గావించిన యవివేక కార్యముచే, జర్మ నులు రుష్యారంగము నుండి ఇట్టివైకై వైద్యుల ఓడికొని రంగలిగిరి. ఈ వైద్యులు విసాజనో ముఖము నుండి ఇట్టి వైద్యులను పారద్రోలి నను. అట్టివై వైద్యుల ట్రోట్స్కీ మెంట్ నది వచ్చును. ఇట్టివై వైద్యులు వెడలిపోయి పని. అట్టివై వైద్యుల నాగకలివాజులు వాటి ప్లావి నడి చుభము బాజునది. అదృష్టవశమున శత్రు పులు క్రొవోజ్ నో-మోడగో బాజెరిచ్చి ఇటాలి యను వైద్యులను ముట్టడింప లేకపోయిరి. ఇటాలియను వైద్యులను కెప్టోలొనకి శత్రువుల నిపుడు కర్మమున నెరుపుచున్నది. పోవినది చెప్పి జర్మను వైద్యులను ముట్టడింప లేకపోయిరి. ఇట్టివై

జర్మనులు రక్షకసాన మేర్పరచుకొనవచ్చును. ఇటాలియనులకు అనుకూలరక్షణస్థల మేర్పడినది. ఆంగ్ల ఫ్రెంచివైద్యుల సాయముతో ఇటాలియ ను వైద్యము శత్రువులను నెట్టకై వనని యూహించ వచ్చును. వెన్నెను పట్టణముకు గల యుద్ధము తొలగింపుల యెంచవచ్చును. ఇట్టివై దండ యాత్ర జర్మనుల కుపయోగకరమగుటకు, వారికి స్వార్థ విజయము లవసరము. అట్టి విజయము లిచ్చును చేకూరక పోవుట మిత్రమండలికి మిక్కిలి లాభకరము. ఏనన, శత్రువులకు నైతికబలము నానాటికి తరుగుచున్నది. రుష్యులు సందిగ్ధము సంధివింక బోయినచో, ఈ సమయమున మిత్రమండలికి విజయము చూపు మేరలో నుండెడిది. ఇప్పుడైనను పశ్చిమరంగమునుండి యొక్క నైతికవైద్యులు జర్మనులు కడల్పులేక బోయిరి. రుష్య నురంగమందలి వైద్యులు మాత్రమే ఇటాలియను రంగమున కేతెంచినది. ఈవైద్యులు న సప్త మధికము గలిగినదను వార్తలు ప్రచురింపబడివి. విజృం భణమున కాటంకములు గలుగుటచే ఇకమిద జర్మను వైద్యులు నెక్కుడుగ మడియుట నిశ్చయ ము. ఒక్కొక్కోజ జర్మను విజృంభణ మాగినకొల దని మిత్రమండలి కెక్కుడు లాభకరదము. సత్వర విజయములు చేకూరక బోవుటచే, జర్మను వ్యూ హము భగ్నము త్వరలో గాంచక తప్పదు. ఈ దృష్టితో పరికించిన యెడల, ఇట్టివై జర్మనులు విజృంభించుట లాభకరమనియే గ్రహించవచ్చును. జర్మనువైద్య వివాశమునకు ప్రస్తుత విజృంభణము సహాయకారి గాగలదు.

ఆంగ్ల ఫ్రెంచివైద్యులు కొంత భాగము ఇట్టి రంగమునకు బంపబడినచు పశ్చిమరంగమున వాటి చలన మాగలేదు. ఫా డర్బుకంకు ఆంగ్ల ఫ్రెంచి పురోగమము తీవ్రముగ గొనసాగుటలేదు. ఇందుకు కారణము గ్రహించుట సులభసాధ్యము. ఫాడర్బు జర్మనుల కాయపుష్టు. అక్కడి స్థాన ము వారికి దిట్టిచో, ఆంగ్లేయులు సముద్ర మార్గమున విజృంభించి, జర్మనులను బెల్జి యమానుండి పారద్రోల గలరు. ఈ యూహము గుర్తెడి జర్మనులు తమవైద్యుల నన్నిటిని ఫా డర్బుకంకు గొనితెచ్చిరి. అందుచే తమ స్థానము ను కొంతవరకు గాపాడుకొన గలిగిరి. కాని తల పని తలంపు జర్మనులకు కాంబ్రెయి యొద్ద గొ ప్పు యుద్ధజయము వాటిల్లెను. హిండెనబర్గ పుక్తి భేదింపబడెను. కేంబ్రెయి ప్రాముఖ్యమగు స్థానము. "టాంకు" అనువాటి నుపయోగించి ఆంగ్లేయు లా ప్రదేశమున విజయము గాంచిరి. రెండు దినము లలో నలువది చదరపుమైళ్ల ప్రదేశము ఆంగ్లేయుల వశ మయ్యెను. కాంబ్రెయికి రెండుమైళ్ల దూర మున ఆంగ్లవైద్య మేతెంచినది. ఆంగ్ల పురోగమ సము జర్మనులచే అపాయకరమని ఎంచబడు చు న్నది. జర్మనులు ఇట్టివై విజృంభించినందులకు, ఆంగ్ల పురోగమము తగిన ప్రత్యుత్తరమని ఎంచ వచ్చును. అభేద్యమని ప్రసిద్ధిగాచిన హిండెను బర్గ పుక్తి భేదింపబడెను. ఫ్రెంచివారు గూడ జర్మను రంగమున విజయము బడసిరి. పశ్చిమ రంగ ప్రాముఖ్యము మరియొకమారు బహిగత మైనది. పశ్చిమరంగమును విడిచి, సులభమగు విజయముల నిరర ప్రదేశములందు బడయుట లాభకరము గాదని చెలిసికొనుటకు, జర్మనులకు విడియొకమారు గొప్ప యుద్ధకాశము లభించినది. తుర్కిస్థితి దుర్భరముగ నున్నది. పాల్వేనులో ఆంగ్లేయుల ప్రయత్నములు సఫలత కెందినవి. కెరూసలెము కతకము కొలది డినములలో జరు గక తప్పదు. తుర్కివాదీ సంగ్రామమున దింపిన

జర్మనులు వారిని బంటరిగ వదలివైచిరి. ఫాల్కినను గారి వ్యూహము ప్రయోజనవిరహిత మైనది. జర్మనులు వాద్యధరా సముద్రము. నంధు గూడ తమ జలాంతర్గాముల నుపయోగించెదమని బెవరించు చున్నారు. ఈప్రయత్నము గొనసాగుట దుర్లభమని ప్రధానమంత్రిగారు అభయప్రదాన మొసగిరి. నూతన నౌకానిర్మాణమును కొనసా గించుటకు యజమానులును పరిశ్రామికులు గలసి ప్రధానమంత్రిగారికి విజ్ఞాపనమంపుట శుభసూచ కము. నూతన నౌకానిర్మాణమును త్వరలో కొన సాగించుటచే, జలాంతర్గాముల యుద్ధవముదగ్గి పోవునని యెంచవచ్చును. రుష్యా సంగ్రామమునకు తోడ్పడకబోయినను, ఇట్టి కొంత రాష్ట్రమును కోల్పోయినను ఆంగ్ల ఫ్రెంచి వైద్యులు విజ యముల గాంచుచున్నవి. జర్మనుల హృదయ భేదన మొనర్చుచున్నవి. ఆమెకనులు గూడ తమ సంగ్రామ కరికరము లన్నిటితో బయల్పడ లినచో, శత్రుప్రాబల్య మణిగితిరును. స్వపరిపాలన ప్రదానానంతరము హిందూదేశపు వైద్యుల దయారుతేస సంగ్రామరంగమునకు బంపినచో, స్వాతంత్ర్యవ్యవస్థను ప్రపంచమున కిలువబెట్టెద మని ఆంగ్లేయులు గ్రహించిన శతధము తప్పక నిర్వహించబడును.

(0)
హెచ్చరిక.

ఈవారంలో ఎక్కడజూచినా సభలే. తెలుగు దేశం సభల జేమడంలో పేరు మోగింది. కాం గ్రెసు మొరలు పెట్టికప్పటినుంచి, తెలుగుదేశంలో గూడ జిల్లాసభలు జరుగుతూనే వున్నాయి. మాం టాగూగారు వస్తారని తెలిసిన నాటినుండి, ఏదక్కున జూచిన, సభల గడవిడే. గుడివాడ బెజవాడ గుం టూరు విశాఖపట్నం గజాము కాలహస్తి సోం పేట సభలు ఏకకాలమందు జరిగాయి. ఏటన్నిటిని విమర్శి చడానికి, కాగితపుకరువుదినాల్లో, చోటుం డదు. కాని, అన్ని సభలవాటికి ఒకటే కోరిక. మాం టాగూగారు వచ్చినందుకు సంతోషం జూపారు. కాంగ్రెసు సంస్కరణలు గట్టిగా కావలెనన్నారు. ఆంధ్రరాష్ట్రం ఒకటి అవసరం అన్నారు. ఇక నాలుగు రోజుల్లో బండరు దీవి తాలుకాలవారు సభచేస్తారట! దక్షిణాదిని కూడ సభలకు కొరత లేకుండానే వున్నది. తెలుగుదేశంలో ప్రతిగ్రామం లో, ప్రతి కట్టుంలో సభలు జేసి, కాంగ్రెసు సంస్క రణాలు ఆంధ్రరాష్ట్రం కావాలని తీర్మానాలకట్ట లను. మాం టాగూగారికి కంపడం అవసరం. ఈసమ యంలో దేశమాతను సాధించాలని, ఉద్యోగాల కోసం త.టా.క.దేశం గొందరు చేరినవం చేతిని జయట పెడుతున్నారు. తాము కూడ ఒకటో రెండో సభలు జరిపారు. వీరికిపోటీగా అప్పటి కప్పుడు దేశహితంకోరే బ్రాహ్మణేతరులు చేరి వీరి గుట్టంతా బయటపెడుతున్నారు. అదృష్టవశంచేత, వద్దనేవాంట్ల సంఖ్య సముద్రంలో నీటి బొట్టల్లే వుంది. తమ ఆటలు సాగవన, పాపం వీరు యిచ్చుకు దిగులుపడ్డారు. చెన్నపట్నంలో ఒక సభ జేద్దామని యిట్లా అనుకుంటే, దేశహితంకోరేవాళ్లు ఇంకో సభ తలపెట్టారు. దేముడు వీరిని ముచిమా గానికి తేవడానికి, అదరంప్రార్థిస్తాం.

మొయిల్ పత్రిక తురకల్లో కొంచెం భేదాభి ప్రాయం కలిగిందని, సంతోషిస్తున్నది. ఆ సంతో షం త్వరలోనే తెల్లవారుతుంది. తెలుగు దేశం లో ప్రతిగ్రామం నుండి స్వకార్యం, ఆంధ్రరా ష్ట్రం అనేక బ్రాలు మోగుతుంటే, మాం టాగూ గారు ఎట్లా విచకుడా ఉంటారు? గాంధీగారు ఏ మహారాష్ట్ర దక్షిణముల పద్ధతి మొదలు

జైల్లో, అదే సుముచూర్తం. ప్రతి గ్రామంలో నుండి వెళ్లి తీర్చానా, దస్కతులు చేసిన అక్రమ విన్నపాలు, మాంటూగూడగరకు బోతే, ఆ దొంగలరలు చూస్తేనే మాంటూగూడగర నిజం గ్రహిస్తారు స్వపరిపాలనం మనదేశానికి ఇయ్యడం మన లాభమేగాదు. కాంగ్రెసు సభ్యుల వాళ్లు చెప్పినట్లు, ఇంగ్లండుకూ లాభమే. స్వపరిపాలనం ఇయ్యాలిగానే, దేశంలో వృత్తులు తిరిగి బయలుదేరుతాయి. అయ్యి తాండవ మాడుతుంది. అప్పుడు ప్రజలు యధాలాకి పరుగెత్తడానికి వెనక్కు దీయరు. అంత తీవ్ర జర్మనీకాళ్ల బేరాలకి వస్తుంది. ఇన్ని లాభాలను, ఇంగ్లండు మాత్రం, నాయరుగారి మాట విని, వదలిపెడుతుందా? పో, అంతగా మనం కోరింది ఇయ్యకపోయినా నష్టంలేదు. ఈ సభలమూలంగా, దస్కతులు మూలంగా, స్వరాజ్యం అంటే ఏమిటో క్రతివాళ్లకు తెలిసింది. పల్లెటూళ్ల వాళ్లు కూడ స్వరాజ్యాన్ని గురించి, ప్రసంగాలు మొదలు పెట్టారు. దేశం అంతా స్వరాజ్యం కావాలనంటే, వద్దనడానికి ఎవరికి సాధ్యం? ఇంకా కోరింది వచ్చి తీరుతుంది.

కాబట్టి, తెలుగు దేశంలో అన్ని గ్రామాల వాళ్లు వెంటనే సభలు జేసి స్వపరిపాలన, ఆంధ్ర రాష్ట్రం కావాలనే అనే తీర్మానాలను, మాంటూగూడగరకి అన్ని మూలలనుండి పంపించడం అవసరం! మమ్మాటికి అవసరం!

క్రొత్త నియామకములు

ప్రతివత్సరమున ఆర్థిక సంవత్సరమునకు అడ్మినిస్ట్రేషన్ తహసిల్దార్ల గ నియామకములు ప్రభుత్వమువారు నిశ్చయించిరి. ఇందుకు పట్టణ రీజ్ లో విజయ మొందిన వారు గాని, బారిష్టరులు గాని నియామకము బహుముఖము. ఈ వత్సరమున నియామకములను 25 వత్సరములకు పైబడనివారుగను అవయస్కరములకు లోబడనివారుగను నుండవలెను. దరఖాస్తులను మద్రాసు ప్రభుత్వపు రిజిస్ట్రార్ల శాఖా కార్యదర్శి గారికి బంపవలెను. దరఖాస్తుదారులలో 12 గురు నుండి, నావ్, కోచ్ మను, మార్బులంట్సు గార్లు గల సంఘము ఆగ్రహి నియామకము చేయవలెను. ఈ ఆగ్రహును నూరు నాక్యముల వేతనము చొప్పున దివ్యాట తాత్కాలిక శిక్ష నొందుదురు. శిక్షను బొందిన పిమ్మట, 125 రూపాయలతో వీరికి ఖాసుపు టుద్యోగ మొనగబడునని ప్రభుత్వమువారు ప్రకటించిరి. న్యాయవాది వృత్తిలో జయము గాంచని బారిష్టరులకు ఈ యుత్తరువు ఉపయోగకరముగ నుండును.

వృత్తాంతములు

తిరువాకోకురు విద్యాభ్యాసకారులు ఎల్. సి. హాడ్ గునక గారు తిరువాన్ మూల విశ్వవిద్యాలయ కమిషను అధ్యక్షులుగ నుండును.

కర్నూలు రైలు:— కర్నూలు రైలు 1918 వ సం॥ జనవరి లగాయకు అవినీతిపడి ఆ పట్టాలు మెసపామియారు తీసుకొని పోవకునని తెలియుచున్నది.

న్యాయమూర్తి సాదినుగారి కుమార్తెను, గొ. సాఫి గారి కుమారునకు వివాహము జరిగెను. సాదినుగారి కుమారుడు సాఫి గారి కుమార్తెను వివాహమాడెను. వరు తిరువురును బారిష్టరు. సభ్యులుగూడ విద్యావంతులు.

కొయినా:— శ్రీరామలక్ష్మి నాగూరుతాలూకాలలో ఆసుపత్రులు లేవటం ఉచితముగ ప్రజలకిచ్చుటకు ఆ రెండుతాలూకాల తహసీల్దారులకును చెరి 20 పాకెట్ల కొయినాను పంపుటకు చెప్పి పరిచరణమునా రంగీకరించి ఈ నెల 10 వ తేదీగల నెం 8557 రు ఉత్తరువు ప్రకటించిరి.

భవనము గూలటం:— గత శనివారమున కరాచివరమున భవనము గూలెను. 18 రు చుట్టూపట్టుకు, 10 రు ప్రమాదకరముగా గాయముల నందింట్లును తెలియవచ్చెను. మరి 14 గురు స్వల్పముగ గాయపడిరి. ఇరువురు కూలీలింకను కప్పబడియుండిరి త్రవ్వకున్నారు.

పేషియోకా పిండిమర:— 15 వేల రూపాయలను వెచ్చించి తిరువాకోకురులో తిరువెల్ల గ్రామమున నొక పేషియోకా పిండిమర స్థాపింపబడినది. టన్ను 350 రూ॥ లు చొప్పున 20000 టన్నుల పేషియోకా పిండిని తమకు సకఫరా చేయగలరేమోయని ఆ మెరికా వర్తకులు సంస్థానాధీశులకు పాపీరని తెలియచున్నది.

సుజనరంజనీ సమాజము, సంతవేలూరు:— సవంబరు నెల 24 వ తేదీన మండేమూర ప్రాంతంలో సభ ప్రారంభమయెను. పిమ్మట బ్ర॥ శ్రీ॥ ఆ. సీతారామయ్యగారు దుర్గా పూజత్రయ గురించి యుపన్యాసించిరి. బ॥ డి. మునిస్వామిరెడ్డి గారు అగ్రాసనాధిపత్యము వహించిరి. అని కార్యదర్శి పి. రామకృష్ణారెడ్డిగారు మాట వ్రాసిరి.

ప్రలయోద్ధవండ్ల చందాలు కనూలు చేసి నిర్మింపబడిన, విజ్ఞానాభివృద్ధి సమాజమువారిమందిరమును రెడ్డి నెంబు గవర్నరు గారు తెచ్చిరి. పంజాబు కలకత్తా విశ్వవిద్యాలయముల పండితుడు ప్రొ॥ కె॥ రు రాధా కమలముకర్ణి గారు భారతవర్ష పుటాధికములను గూర్చి గొ. మేనార్డు (పంజాబు విశ్వవిద్యాలయపు వైసుచాన్సలరు) గారు పర్యాయముల సెనగిరి.

పంజాబున వార్షికోత్సవములు:— గత వారమున లాహోరునగరములో వివిధ మత సమాజముల వార్షికోత్సవములు జరిగిరి. ప్రభుత్వమున పంజాబు బ్రహ్మసమాజమువారు వార్షికోత్సవమును జరిపిరి. ఉత్సవమున వచ్చి చేసారు రాజమారి, మయూర్ భుజ్ మహారాణి మున్నగువారు పాలుగొనిరి. అర్యసభాపతి పీఠభాషయొక్క వార్షికోత్సవములు జరుగుచున్నది.

శ్రీరామరాత్రిపాతకాల:— కృష్ణానదలము కైకలూరుతాలూకా కోరుకొల్లు గ్రామములో నీ నెల 20 వ తేదీ మంగళవారము రాత్రి 9 గంటలకు కైకలూరు రేంజిస్ట్రార్ల సము అగ్రహారము ఇన్ స్పెక్టరు ఉపాధ్యాయుల వెంకట రమణ మర్దంతులుగారి సముఖమున సెకరాత్రిపాతకాల స్థాపింపబడినది. ఆరాత్రి జరిపించి విద్యార్థులచేరి, ఇన్ స్పెక్టరుగారు విద్యయొక్క యాత్యంతము గూర్చి సంతోషముగ సభ్యులను చివ పిమ్మట విద్యార్థులకు అక్షరాభ్యాసమును జేసిరి.

బందరు, దీపితాలూకాలసభ:— బందరు, దీపితాలూకాలసభ దీపింబున నెల 2 తేదీ ఆదివారము మధ్యాహ్నము 1 గంటలకు బందరు పురపంచమున తీలముజున్నాధిరావు వాయుకు లారిష్టర్ గారి ఆధిపత్యము క్రింద జరుగును. చిత్తతీర్థాశ్రమము:— 1. హిందూదేశమంతట మంత్రాధికారి స్వాగతము. 2. పృథ్వీకపాతినీధ్యముతో కూడిన హిందూదేశము మహాజనసభ సంస్కరణ విధానమునకు ఆశీర్వాదము. 3. ఆంధ్రరాష్ట్రవిద్యారామము. — లింగమల్లు సుందర జువరరాజులు బి. ఏ; ఆచార్యసంఘాధ్యక్షుడు.

పత్రికా కాసనము, అగ్నిసోదాగరు పత్రిక:— బొంబాయి నగరమందలి గుజరాతీ దినపత్రిక "అగ్నిసోదాగరు" యొక్క పరిపాలకవర్గము మారినయెను. తత్కారణమున పత్రికా సంపాదకుడు మ॥ మేజిస్ట్రేటుగారియొద్ద ముద్రాపకముగ ప్రమాణము జేయవలసినచేసెను. రకన్ లూలు మొ 24 వ తేదీన షిఫ్ట్ వెబ్ సైట్ మేజిస్ట్రేటుగారియొద్ద హాజరయ్యెను. ఈ సందర్భమున వైదిక వార పత్రికలను చెరి 500 రూ॥ లు సకఫాకు చేయవలసినదని యాజ్ఞయొక్కెను. భరావరుం చెల్లింపబడినది. గుజరాతీ దినపత్రికలనుండి భరావరుం గోరుట కిదియే ప్రథమము.

మొనటికరగతి రైలుబండి దొంగతనము:— కోయంబుర్తూరు రైలుస్టేషను మాస్టరు తన ఇంటి ముంగిటివాటిలో యీ నెల 23 వ తేదీ ఉదయము 6-గంటలకు పరారుచేయుచుండెను. ఆ యింటికిమరుగ నిలువబడిన మొనటి తరగతి బండిలోనుండి ఒకడు ఒకమూటతో గూడ దిగివచ్చుటకు కనిపెట్టి నానిని పట్టుకోవలసినదని ఒక పోస్టును పంపెను. పోస్టువానిని పట్టుకొని ఆమూటతో గూడ వానిని స్టేషను మాస్టరు యొద్దకు దీసికొనిపోయెను. ఆస్వేషము ఆమూటను విప్పినప్పుడీకి తరగతి స్వర్ణ భారముగల రెండు సీసపు రేకులును ఒక కత్తియు బయలుపడినది. నీకెట్లు యిరి వచ్చినవని వారు వానిని కట్టించిరి. బండిలోని కత్తునుగూర్చి కేసులను కత్తితో నూడెత్తెకొనిన వారు చెప్పెను. స్టేషను మాస్టరు వానిని రైలువే పోలీసువారి కొప్పగించెను.

రయిలుస్టేషను మాస్టరుకు శిక్ష విధింప బడుట:— రామానాథము తాలూకాలో తిరుప్పవనము రయిలుస్టేషను మాస్టరుగ నుండిన ఎన్. వరదయ్యగారు గత ఆక్టోబరు నెల 21 వ తేదీ రాత్రి స్టేషనులో పనిచేయుచు స్టేషనులో నిలిచి యుండిన శేరలు స్పెషలు ట్రెయిను తిరుపచెట్టి వయపు పోవుటకు అంగీకారమిచ్చి తిరుపచెట్టి నుండిచ్చు సామాను బండి వచ్చుటకు గూడ ఆ సమయము చెప్పెను. తిరుప్పవనము నుండి వెళ్లినదియు తిరుప్పవనమునకు వచ్చునదియు త్రోవలో డిక్లొననది. స్పెషలు ట్రెయినులోని ప్రయాణికులలో నొకడు మరణించెను. రైలువేవారు స్టేషను మాస్టరుపై కేసుచేసిరి. రామానాథము జిల్లా మేజిస్ట్రేటుగారు కేసువిచారణచేసి స్టేషనుమాస్టరుకు 6 మాసములు కఠినశిక్ష విధించిరి. ఆ తీర్మానముపై జిల్లాజడ్జిగారియొద్ద ఆపిలు చేయబడినది. ఆపిలు విచారణకు పూర్వము స్టేషను మాస్టరును జామీనుపై విడుదల చేయవలయునని ఆర్జి పెట్టబడెను. ఆర్జి ఆమోదింపబడెను. స్టేషనుమాస్టరు జామీనుపై విడుదలచేసిరి.

బందిపోటు దొంగతనము:— తుత్తుపడికి 8 మైళ్లదూరములో పురుకొట్టట అను గ్రామముగలదు. ఇది ఒక బ్రహ్మణమిత్తాదారు ఆధీనములో నున్నది. దీనియందు చాలమంది ధనములు నివసించుచున్నారు. పురుకొట్టటకు సమీపములో కరాచురిచి అనుగ్రామము కలదు. అందు ధనికుడగు రోజును కేతాలిక్కు బాతి వాడొకడు నివసించుచుండెను. అతని పేరు రాయప్పపిళ్ల. గత శనివారము రాత్రి సుమారు 10 గంటలకు రాయప్పగారి వీధి వాకిట యిరువురు నిలచి కావలివానిని లేపి వాహమంత్రాగుటకు నీరును యిచ్చుచిరి. కావలివాడు వాడికి చేదాత్రామయిచ్చి వర్షమును నూతికి పోయి నీరు త్రాగుడని చెప్పెను. వారు కొన్ని నిమిషములలో తిరిగివచ్చిరాయప్పగారు ఇంటనున్నారాయని యడిగిరి. ఇంట నున్నారగాని నిద్రించుచున్నారని సభ్యుల చెప్పి నిద్రించుటకు యత్నించుచుండగ సుమారు 20 మంది బందిపోటుదొంగలు వచ్చి తలపులు పరులగొట్టి లోన పోవించి ఏ విధమైన భయని చేసినను చంపివేయుచుచు లోనివారిని భయపెట్టి వారి ద్రవ్యమును సగలకు, బట్టలను మున్నగువాని నన్నిటిని ఆపహరించుకొని పోయిరి.

గుంటూరు జిల్లా యేమబాదు ఆగ్రహారమునందలి శ్రీ సరస్వతి గ్రంథాలయమునకు ఆ గ్రామ వాస్తవ్యులు అంబటి పూడి కామయ్యగారు సుమారు 20 రూపాయల వెలగల గ్రంథములను విక్రయముగా సెనంగిరి.

రాజవోలు పురవాస్తవ్యుల విజ్ఞప్తి:— ప్రభుత్వము వారు మా గోదావరీ మండలమునకు రెండు హైస్కూళ్లను ప్రసాదించినందు నందొకటి డెబ్బతాలూకాలలోను రెండవది ఆస్సాను తాలూకాలలోను నుండుట కుడైతెంచుచున్నారని యు కుళవార్తను మేము కష్టకర్షిగ నెఱిగి మాకును విద్యాలయ లాభ మబ్బగలదని భావింపలవాంధ నవిశ్రులూరుచుం డిమి. 18-11-17 తేదీన సాయంత్రమున నిచటి పౌరులెల్లరు సెక సభగావించిరి. యూనియను చెరువును వేవవరపు నిరసింహముగారు రంగ్రాసనాధిపతిగ నెన్నికొనబడిరి. ఈ తాలూకా యుధ్ధను గోదావరీ మధ్యకుగుటంజేయు ఇచటికే హైస్కూలుగాని గోదావరీనదిని దాటకుడ నాతిహారము నందు లభించుటలేదనియు అందువలన ననేకులు తమ విడ్డలను బహుమారు మిట్టిచుట్టగ వ్యయ ప్రయాసముల కోర్వలెమి బంపి విద్యనభ్యసించజేయు గున్నారనియు కనుక ఇచట సెక హైస్కూలుండుటయే కర్తవ్యమనియు ఆత్మను విద్యమన జన సామాన్యమునందు విద్యుంపగలదనియు విద్యులన గలుగు లాభములను గూర్చియు అగ్రాసనాధిపతి గారును పాన్నాడ కృష్ణమూర్తిగారును సుపన్యసించిరి. తరువాత నొక కార్య విర్వాహక సంఘమేర్పఱుపబడినది. తత్సంఘమునకు కన్యా పిఠుపతిగాను ఆల్లూరి మ్యానారాయణ రాజుగారును అధ్యక్షులుగ గోరుకొనబడిరి. ఈసంఘమువారు లోకోపకారులై వ్యయప్రయాసములకు వెనుదీయక దృఢనిశ్చయములై కార్య భనకు గడగి పాలకులను మెప్పించి వారి యనుగ్రహమునకు పాత్రులై తాము పూనిన కార్యనిధి సుందరము గాక!— తురవాసి.

కజనాథము ప్రజాసంఘము:— కెన్న ఎకాడమి ఆశీసు భవనమున నిర్మిటివాయంకాలము 4½ గ టలకు సంఘసభ్యులు సమావేశమైరి. డా॥ రు కె. డి. రామస్వామి ఎం. ఏ. గారు సభాధిపత్యము వహించిరి. 1917-18 సంవత్సరమునకు కార్యనిర్వాహకసంఘసభ్యులును ఎన్నికైనవిడిరి.

విరోధామహాసంగ్రహము

(రైతుల విజయము)

ఇంగ్లండు

గౌరవచిహ్నముల నొసగుట

లండను, నవంబరు 25.—1914 సం॥ ఆగస్టునెల 5 వ తేది మొదలు నవంబరు 22, 23 తేదీలు దనుక ప్రాన్సు, బెల్జియము, డెన్మార్కులయం దాంగ్లదేశములలో నుండిన దాష్ట్యములను, పరిచారములను మున్నగువారలకెల్లఁగల లాభముతో జేయబడిన నత్తరచిహ్నములు, ఎరువు తెలుపు, ఆకాశవర్షములు గల చిత్రాలములతో గూడినవి యొసగుటను నని యధికారాలయమువారు ప్రకటించిరి. ఈ గౌరవచిహ్నము నకు తమ యాభిమానములను సంతకమువారికిఁ దీసికొనినవలయును. సంఘమువారలకు వీర లాగర్వన నేర యామోదితమైనగాని చిహ్నము లొసగుటలేదు.

హిందూదేశ మూలధనము - రూపాయ సెక్యూరిటీలు.

లండను, నవంబరు 25.— ఇండియా ప్రభుత్వమువారి రూపాయ సెక్యూరిటీలను మార్పుటకు సరకాపు ఆటోరిని చ్చుటకు, డిసెంబరు 1 వ తేదీనుండి స్టాంపు పన్నును, కార్యద్యోగారు తీసికొందునని ఇండియా ఆఫీసువారు ప్రకటించిరి. స్టాంపుపన్నుకేట నివృత్తుటగాని, తిరిగి వానిని పరిశీలించుటకు గాని సామ్య నియమావధిలేదు.

ప్రతిపక్షము.

లండను, నవంబరు 24.— ఆమెరికాదేశపు ప్రతినిధి ఉపయోగించురాష్ట్రములను మాటికి 60 నుండి 50 వరకు తగ్గింపవలసినదని ప్రతి ఆధికారసంఘమువారు నిశ్చయించిరి.

శత్రుల బాధించుట.

లండను, నవంబరు 25.— సాకా నిర్మాణ సంఘముల

కార్యములను ఉద్యోగియులను తమ్మునందరినీ పట్టిపుడు లాయకులబట్టి గాల్గుట చెప్పిరి.

ఇట్టి ప్రాతినిధ్య మందరికిని ఉపాధినియ్యగ నుండగలదు. ఈ దేశపు పాగ్లామి కాభివృద్ధిచరిత్రమునకు ప్రయత్న మొనర్చుచు వచ్చింపవలసినది. ఇదియు యుద్ధ మహా ధర్మ మలలో మొదటిగ నున్నది. కార్మికులు అధికారులు నడుగ్రాముగ నేర్పరచువలయు యుద్ధమునకుగొప్పఆకాశముగలుగును గాననీలయితియొనర్చును ప్రకృతసమయము. దేశపరిభ్రామి కాభివృద్ధి నిమిత్తము పరిశోధన అధికారులకును కార్మికులకును ఎక్కువమైత్రీ తెలకొల్పటకై యారంభమని నేను తలంచుచున్నాను. వన ప్రాంతములకొకట మనము పోరాడుచున్నాము. వనము భూమిమీద భయంకరములగు యుద్ధముల జేయవలసియున్నది. అయినను మనము సమదృశిమీద భద్రతగలవలయునని మనల తప్పించుకొనవలయు. శత్రువులు మన విడిచితి నిమిదియున్నారు. ఈదేశప్రజల నెట్లినవాడగుటచే మీరు వారిని నింతజేగము విడువరని నే నెఱుంగుదును. మనదేశ బడుట వ్యక్తులవలనబడుటయే యని జర్మనులెఱుగక పోలేరు. మన మొక మారుగ గట్టిగ పట్ట నారంభించిన వారు విడిచివేయక పోయితిమి. సమద్రముల మీది రాకపోకల గట్టిగ పట్టియుంచితమేని శత్రువులను విజయమొందనేరదు. చివరకు లాయకు బాధి గారు తమ దేశియులు విడిచివేయలందు శత్రువుల నెట్లు బాధించుచున్నదియు వివరించిరి.

ప్రత్యేక సంఘసూచనలు

రాబర్టు సెసిలుప్రభువు

లండను, నవంబరు 25.—రైతుల వాత్సల్యప్రతినిధి తోడ రాబర్టు సెసిలుప్రభు విట్లు చెప్పియుండెను.—ఆతిథి దులగు మాక్స్ముల్లింగ్ పరిపాలకులు కొంద రొకప్పుడ కార్యముల ప్రజల సమృద్ధి నొందియుండునని నే విశ్వసింపబాలన. అట్టి చిహ్న 1914 సం॥ పు సెప్టెంబరుమాసమున జరిగిన సమాధానమునకు వ్యతిరేకమై యుండును. రష్యా దేశములె యీ చిహ్న నామోదియింపబడినది తమ యామోదము వలన వారు యూరోపు రాజ్యాంగవ్యవస్థలకు మార మగుదురు. నే నానలను బంధించి, శత్రువులతోడ సంధియత్నముల మొనర్చునైతిమి యిట్టివి పాలకవ్యవస్థాపకమువారి ప్రతిపక్షమున ప్రబలామోదితులని నామ తలంప మని సెసిలుప్రభు వరియండెను.

జనవార యెగుమతులు.

లండను, నవంబరు 25.—కొంతవరకు గాని, సంపూర్ణముగ గాని జనవారముండితయారు చేయబడువస్తువులను కొనవారు క్రయించువాని వద్దనుండి, ఆవస్తువు లెగుమతి చేయబడవలయును, యెగుమతి యగునెడల ఆవస్తువువ్యాపకుల డైరెక్టరు వద్ద నుండి అనుభవ తీసికొనవలయు ననియు వ్రాత ముల మున మొక కాగితమును తీసికొనవలెను. ఇట్టి అనుభవ తీసికొను యొక్క విక్రయము గాని, ఆయెగుమతి గాని వర్జితము అని నైతికసంఘమువారు వానించి యున్నారు.

స్వరాజ్యసమితి.

లండను కాన్యాసమును చర్చించిన కారణము.

లండను, నవంబరు 26.— లాలా లజపతిరాయు గారి “యంగ్ ఇండి యను” అనుగ్రంథపు ప్రతులేమైన నున్న వాయని విచారించుటకు సమితివారి లండను కాన్యాసమును శోధింపబడినది గ్రంథమునందలి యంశములు రక్షణశాసనమునకు భిన్నములైయున్నవి. ఆమెరికాసంయుక్త రాష్ట్రముల యందలి జర్మనీవారి విజృంభణ జపతిరాయుగారికి ధనము మొనగుచున్నట్లు అనుమానమున్నది. గ్రంథము నామోదించినపుడు వెజ్టివుడ్డు గారు గ్రంథమునందలి యంశముల స్వభావమును పూర్తిగ గ్రహింపలేదని తమవిశ్వాస మని ప్రభాసభయము వెజ్టివుడ్డుగారికి సర్ జార్జి కేపు గారు ప్రత్యుత్తర మిచ్చిరి.

ప్రాము

బోర్లొను అరణ్య పరిసరములయందు పోరాటము.

వైరులను పారదోలుట.

లండను నవంబరు 25.—బోర్లొను అరణ్యమునను, తత్పరిసరములయందును సమరము భీకరముగ సాగెను. ఉభయ వైన్యములు కడు పట్టుదలతో పోరాడుకొనెను. వైరు లనేక సార్లు ప్రతిఘట్టకుల నొనర్చిరి. గత కుక్రవారమున వైరి నేనల మమ్ము దలపడి బోర్లొను అరణ్యమున నుండి మమ్ము వెకకు గొట్టిరి. బోర్లొను అరణ్యమునందలి మెట్టయందు గూడ శత్రువుల యొత్తిడిచే మావైన్యములు వెనుకకు నడచినవి. కాని ఉదయమున మేము ముట్టడించి వైరులను వెడలగొట్టితిమి. మధ్యాహ్న మగునంత యీ ప్రాంతముల యందు మాపంక్తి చరల యథాస్థానములనాక్రమించెను. అనంతరమున గూడ యుద్ధము జరిగి, సాయంకాలమున బలమగు వైరినేన ఈరణ్యభాగ ము న నుండి మా వై కే తెంచి యాప్రదేశమున మమ్ము నిండుక వెనుకకు గొట్టిరి. రాత్రియందు చరల మేము శత్రువులను దలపడి, బలమగు స్థానములనుండి శత్రు వైన్యములు మమ్ము మాడుసార్లు బోర్లొను గ్రామమున నుండి ఎరింప వాటి నొడిచి, గ్రామమును బట్టి యందు బ్రవేశించితిమి. బోర్లొను అరణ్యమున నున్న శత్రుదేశ మంతయు గూడ మాదళివమై యున్నది. ముట్టడి యందును, రక్షణ కార్యముల యందును గూడ, స్కాట్లాండు వైనికులును, ఆంగ్ల వైనికులును విశేషమగు పట్టుదలను చూపించి వైరులను తీవ్రముగ నెదిరించిరి. మన దళముల కాభ్యుదయములు గూడ తోడయ్యెనని ప్రకటింపబడెను.

కొంతవరకు వెనుకకు బోవుట.

లండను నవంబరు 25.—నిన్నటిరాత్రి బ్రిటిషు ఆధికార

వ్యవస్థాపకము ప్రకటించుచున్నాడు:—కాల్దెయికి పడమటి దిశయందు నడిచినమున తీవ్రమగు పోరు జరిగెను. మధ్యాహ్నము శత్రువులు మమ్మును బోర్లొనువద్ద నెదిరించి, ఆపల్లెలోని కొన్ని భాగములనుండి మమ్మును వెనుకకు త్రోసిరి. బోర్లొను వున్నట్లొను, ఉన్నతస్థలములయందును మా స్థలముల నెక్కువ ఆక్రమించెను. మోవర్నకు పట్టమను హిందెస్టన్ పంక్తిలో మా కనేకులుఖయిలుగ పట్టుపడిరి. మంగళవారమునండి యిప్పటికి పట్టుపడినవారి సంఖ్య 9,711 ఇందు 182 ఉద్యోగులు కూడ కలరు.

జర్మను వర్తమానము.

లండను, నవంబరు 25.—జర్మను తంతిలేని వర్తమాన మిట్లు నుడుపుచున్నది:— సెయోనో, బోమాంటునగళ్ళ క్షైచివారి యెదిరింపు సాగుచున్నది.

పరాసువారి విజయము.

లండను, నవంబరు 25.—తీవ్రముగ ఫిరంగులను గాల్చి జర్మనువారు మ్యూజిని కుడిగట్టున అనేక స్థలములయందు ముట్టడిజరిపిరి. 344 గుట్టల త్రరమున వీరితీవ్రత విశేషముగనుండెను. ఈప్రదేశమున చేతిబాంబులతో యుద్ధము జోరుగనుండి, సమరమున మనకేవిజయముకలిగినది. ఎట్టిలాభమును లేకపోవుటయేగాక వైరులు విశేషముగ నష్టముల నొందియున్నారు. వైరి వైనికుల గొందర బంధించితిమి. బోమాంటు, మేము ఆరణ్యప్రదేశములయందు మనఫిరంగులనుండి వెలువడు అగ్ని కారణముగ వైరినేనలు మన పంక్తి సమీపింపలేక పోయినవని పరాసువారు ప్రకటించిరి.

పరాసు వైన్యముల సమరోత్సాహము.

లండను, నవంబరు 25.—మేముడెన్డెమ్మున కు త్రరమునకును రీమ్మునకు వాయవ్యమునను ఫిరంగుల యుద్ధము జరిగెను. మేముగాలి పీచును, కుంభవృత్తి గురియును నున్నను లేక్కచేయక మ్యూజిని కుడిగట్టున 344 గుట్టల త్రర భాగమున మన సేనలు ఏంగిలుమాంటుఫారము, నే మొన్యూటుల నడుమ శత్రువుల దలపడెను. బోయిడికూర్పు లోయ దక్షిణ పార్శ్వములయందలి మొదటి రెండు పంక్తులు గూడ వశపరచుకొనబడెను. ఇంతవరకు బంధింపబడిన శత్రు వైనికులు 800 లని పరాసువారు ప్రకటించిరి.

ఆంగ్లేయులు ముందునకు చొచ్చుకొనుట.

జర్మనీయుల భీతి.

మోను, నవంబరు 25.— కేంద్రయ మార్క్యనాను కేంద్రయ బాపామి రోడ్లకు నడుమ నిన్నటిదినము యుద్ధ మతితీవ్రముగ నుండెను. ఆంగ్లవైన్యము లిటు ముందుగ నుండుట ప్రమాదకర మని జర్మనీయులు భీతిచున్నారు. దేశమునకు తూర్పు మావర్ను, క్వెంటులకు నడుమ నాంగ్లేయు లొకపర్వతపంక్తిని బట్టిరి. ఈ పంక్తిని బట్టినందువలన శత్రువుల కందకపంక్తులు వీరలకు స్పష్టముగ నిరివిగ గనబడును. ద్యులెకొరు విజయమునందు గూడ నాంగ్లవైన్యములే. ముందు గనుండెను. ఆంగ్లవైన్యము లీతీరున నిరంతరమును పురోగమనమును కలిగియున్నవి. వీని వాపివేయవలయునని వైరులెంతయు తీవ్రతతో బోరుచుండిరి గాని ప్రయోజనము లేకయున్నదని ప్రకటింపబడెను. ఇటలియందు వ్యవస్థాస్పష్టమగుచున్నది. పర్వతములయందు దిటలి వారిని చుట్టవేయసాగెన బర్మని సేనలొనర్చిన యత్నములు భగ్నమైనవి. స్లేవునది పరిసరములయందు దిటలి వైన్యములు దుర్భేద్యములై యున్నవి.

రీగావర్ద జర్మనీవారి చాకచక్యము.

లండను, నవంబరు 25.— రువ్యను తంతులేని వర్తమాన మిట్లు నడుపుచున్నది:— బాకట్వాన్డె వైపున జర్మనీవారి అగ్నిబాల్లల కెదురుగ తుపాకులు తీవ్రముగ ప్రేల్చబడినవి. రంగమున కొన్ని ఫిరంగులు కానవచ్చుచున్నవి.

శాంతి యుద్ధము.

వెట్రోగ్రాడు, నవంబరు 25.—తాత్కాలిక శాంతి కలుగుటకు తగిన ప్రయత్నములకై వెట్రోగ్రాడులోని తటస్థ రాజనీతిజ్ఞులకు బ్రోటీన్స్-గారు పంపిన ప్రకటనమును మాన్యుమిల్లివారావ్యమువారు యిట్లు ప్రకటించుచున్నారు. యుద్ధముచేయుచున్న దేశములును, తటస్థదేశములును కూడ, తక్షణ శాంతిని వాంఛించుచున్నవి. ఈశాంతిని తెలకొల్పు ప్రయత్నములలో, అన్ని దేశముల కార్మికులు సహాయముచేయుదు రని రష్యా ప్రభుత్వమువారు తలంచుచున్నారు.

కెరెస్సి-గారు రాజీనామా నొసంగుదు రను

వదంతులు.

వెట్రోగ్రాడు, నవంబరు, 25.— రూటరునిలేఖకు డిట్లు వ్రాయుచున్నాడు:— కెరెస్సి- తనమంత్రిత్వమును, సర్వసేనాధిపత్యమునువదలి, వానిని తాత్కాలిక ప్రభుత్వమున కొనంగిరి వారాపత్రికలు నుడుపుచున్నవి.

మాన్యుమిల్లిపత్తుమువారు, మాస్కో-నగరమున నున్న ప్రభుత్వమువారి బ్యాంకులోని బంగారమునుపట్టుకొనిరి.

వ్యవస్థమార్పు నొందకుండుట.

లండను, నవంబరు 26.—నిన్నటి దినమున నడచు మొందినది మొదలు వైరులు మరల ముట్టడింపలేదు, గనుక వ్యవస్థాపకం దెల్లమార్పును లేదు, ఈవెను పేషెను డిలల కీశాన్యభాగమున ఫిరంగిదళయుద్ధము తీవ్రముగ నున్నది. పరాతియుద్ధము సంభవింపలేదని మాన్యు మెయిని గారు ప్రకటించిరి.

రుష్యా

రుష్యాపత్రిక.

లండను, నవంబరు 28:—మొక్కిమర్చిలు కోరిన సంధినిగూర్చి మిత్రమండలి వారి రాయబారు ఆలోచించిరి. జర్మనీలోని ప్రజలు మొక్కిమర్చిలయెడల విశేషమగు సానుభూతి కలిగి యుండిరినను, అందుచేతనే రుష్యా దుస్థితిని బట్టి జర్మనీయు లా చేశమువై దాడి విడియవడ జర్మని దొరతనమున కవకాశములు కలిగినది గాదనియు, క్రిమెకోగారాకవో ప్రగల్భముల బట్టిరి. మరియొకసాంఘికవాదుల పాలకవర్గము నేర్పరుప యుద్ధరంగము వైదికసంఘము లాసర్వ యత్నములను మొక్కిమర్చిలు లెగతాళి చేయుచున్నార. వైదికసంఘము లిట్టిపాలకవర్గము నేర్పరిచిన నాదొరతనమున కెవ్వరునుతోడ్పడరని వీరనుచున్నారు. మొక్కిమర్చిలకు ధనమియవలదని వైదికసంఘమువా రాష్ట్రీలు బ్యాంకునకు త్రువు జేసియుండిరి. దొరతనమువై లిరుగబడవలసినదని ప్రజలను హెచ్చరించుచున్నది. చేశమును సంగ్రహింపవలయునన్న, వైదికసంఘముల విడిపోవుటయే కర్తవ్యము. వంటచెరుకు లేక పెట్రోగ్రాదు నగరమున 210 యంత్రాలయములు పనులు చాలించుకొనినవి. మర్ర ఫిరంగులు మున్నగు సన్నాహములతో సుమారు వెయ్యియందొకల రెడ్డుగార్డు సేన మాస్కో నగరమునకు వెళ్లెనని రైటరు విశేషకుడు వ్రాయుచున్నాడు.

రుష్యావ్యవహారములు.

పెట్రోగ్రాదు, నవంబరు 28:—రుష్యా క్రొత్త సర్వసేనాని జనరలు కైలింగోగారు చిన్నపైనికోద్యోగిగ నుండెడివారు. వ్యవసాయదారుల హాసభవారు మిలాపును పెట్రోగ్రాదునుండి మరియొకవోటికి మార్చబయల్పించుచున్నారు. వారు మాక్సిమిలియన్లకు విశేషముగా భయపడుచున్నారు. యుద్ధరంగమునందున్న వైదికసంఘములు సాంఘికవాదులందరి ప్రతిఘటన నుండునట్టి క్రొత్త ప్రభుత్వమును నెలకొల్పవారంభించుచున్నది. తనవద్దనున్న రుష్యావారి రహస్యరాజకీయ ఉత్తరప్రభుత్వముల ప్రకటించెద నని ట్రాటస్కిగారు చెప్పుచున్నారు.

రుష్యాదళములు తగ్గించుట.

లండను, నవంబరు 24:—రుష్యులు లిట్లు ప్రకటించుచున్నారు. వైదికదళములు సంఖ్యను తగ్గించుటకు 1899 వ సంవత్సరములో బలవంతమున వైద్యులనుండు శేర్మబడిన వారిని వెంటనే విడిచిపెట్టుటకును తీర్మానింపబడినదని తెనుగారి సంతకముతో సొక ప్రకటన మంపబడినది. తిక్కినవారిని గూర్చి వివరములు తరువాత ప్రకటింపబడగలవు.

రుష్యులు తాత్కాలికసంధిని గోరుట.

పెట్రోగ్రాదు, నవంబరు 28:—తాత్కాలిక సంధిని గూర్చి విచేత రాయబారుల కంపబడిన సమాచార సంగ్రహమును తెలుపుచు వార్తాసంఘము వారిట్లు చెప్పుచున్నారు:—అన్నిరంగములందు నాక్రమణములు ప్రతీకారములు లేకుండునట్లు సంధిరాయబారులను జరుపు నుద్దేశముతో వెంటనే తాత్కాలికసంధి గావించబడెను. సంధి జాతీయస్వాతంత్ర్యమును తమ యభివృద్ధి స్వాభావమును తామే నిర్ణయించుకొను అధికారమును గలిగియుండు సూత్రమున జరుగగలదు.

వైద్యముల యాగ్రహము.

లండను, నవంబరు 28:—మొక్కిమర్చిల పాలకు లొనర్చుచుండిన సంధియత్నములు రుష్యావైద్యుల కసమ్మతమై యున్నవి. మరియొక పోరాటము ప్రారంభము కావచ్చును.

ఇటలీ

శత్రు ప్రయత్నములు విఫలము లగుట.
లండను, నవంబరు 24:—ఇటలీఅధికారులిట్లు ప్రకటించుచున్నారు:—అసియాగో పీఠభూమికిని ట్రెంటోంగును మధ్య శత్రువులు లోనికిఁబెట్టుటకు ప్రబలప్రయత్నముల నొనరించిరిగాని అవి విఫలమయ్యెను. వైయోలీనదని తెప్పలతో చాలయత్నించు శత్రువైనికులను మాఫిరంగులు నిదిలో గూలద్రోసిరినది. అట్టేనియాలో తెల్లమియాకు దక్షిణమున శత్రువు లాకయాధము చేయు ప్రయత్నింపగా వారిని తరిమివైచితిమి.

మట్టదులను తొలగగొట్టుట ప్రతిరుట్టదులు
లండను, నవంబరు 25:—అట్టే జర్మనివారి సేనలు మరల తమను తీవ్రముగ తలచడుదంత, వాటినితొలగగొట్టి తాము మాల్టెయొద్ద ప్రతి మట్టదుల నొనర్చి విజయమంది తిరుగ ఇటలీవారు ప్రకటించిరి.

ఇటలీవారి ఎదిరింపు.

జర్మనీయుల యాకాంక్షము.

లండను నవంబరు 18:—రైటరువిశేషకుడు ప్లేవునడియొద్ద 15 దినములు జరిగిన యుద్ధమునుగూర్చి యిట్లు తెలియజేయుచున్నాడు:—మాటి ఫెనిర, మాంటి పెర్రిక, సాన్మరినో, పంక్తి (10 మైళ్ల నిడివి) యందు వైరిసేనలు 6 పర్యాయములు గలిసివి. శత్రులన్ని సార్లు నోడిపోయిరి మూడుడివిజనుల సేనదగ్గ మయ్యెను. కొన్ని పర్వతపార్శ్వములు చచ్చిన వైరివైనికులతో నిండియున్నవి. ఇటలీవారి రింతబలముగ తమ్మెడిరింతురని తామనుకొని యుండలేదనియు ఇటలీ పక్షుల భేదింప బలమగు ఫిరంగిదళ మనసరమనియు, ఈ దళమునకై జర్మనీయులను దిన మెదురుచూచుచుండినదనియు బంధింపబడిన వైరివైనికులు తెలియజేయుచున్నారు.

ఇటలీవారి విజయము.

మాన్సూ హాయిగుగారి కృతజ్ఞత.
లండను, నవంబరు 26:—మాన్సూ హాయిగుగారి యుత్తరపున నిట్లువివరింపబడినది:—బోగోనుస్థానమునుబట్టు ఇటలీ విజయముల కలంకారప్రాముఖ్యమై యున్నది. మూడవ సేన ముందునకు బోయిన విధాన మన్ని విధముల కొనియాడు దగియున్నది. పర్వతసానము లతిపాగ్నియభ్యుయులు. ఆనేకమగు టాంకుబండ్ల సేకముహూర్తమున నుపయోగించుట కవకాశముగలుగుట కిదియే ప్రభుత్వము. అనుకూలమగు పరిస్థితుల యందు బిండ్లైత యుపకరించునదియు విడితమయ్యెను. ఈబండ్లు తేలిందీనవో, శత్రువులపై నాకస్మికముగ బడుట సంభవించినేరదు. బండ్లచక్రముబట్టి వీటియందు దిడిన విశ్వాసము సహేతుక మయ్యెనని ధ్రువపడినది.

వైద్యమున నన్ని భాగములు ప్రశంసనీయుముగ ప్రవర్తించెను. గుర్రపుదళముల సహకారము కొనియాడదగియున్నది. యుద్ధతంత్రమును కడునైపుణ్యమున నడిపిన లింగుసేనానిప్రశంసా పాత్రులు ఇటలీ కాకస్మికముగ వైనికుల నంపుటయే గాక, యిచ్చటి ఏర్పాటుల యొత్తిడిని భరించిన ప్రధానస్థానముల యందు దిలి వైనికోద్యోగవర్గ మభినందనపాత్ర మైయున్నది. మన తలంపులు శత్రువులకు దెలిసియుండినవో మూడవ వైద్య రంగమున యుద్ధము జనుప్రదముగ నెరవేరియుండదు. మన యత్నముల నతిసూక్ష్మముగ నుంచుటయే ఈయుద్ధము నందలి ముఖ్యాంశము.

అమెరికా

విప్లవమును బుట్టించుటలు
సాన్ఫ్రాన్సిస్కో, నవంబరు 25:—హింసాచేతనమున విప్లవమును బుట్టించు ట్రెట్టులపన్ను మండీరను కారణమున 87 రినిటించారించుచున్నాడు. 5 రును హార్పి దర్బాపు చేయబడిన దనియు, వారల విచారించుట అన్యాయమని తేలివదనియు, వారలను దొరతనము వారి సాక్షులుగ విచారించవచ్చుననియు, చెప్పచు వారి న్యాయవాది వైరె రు ముద్దయలను విడుదల చేయవలసినదని కోరెను. అందుచే వారు విడుదల చేయబడిరి.

పట్టుపడిన జర్మను జలంతగ్రామి వివరములు
వాషింగ్టన్ నవంబరు 25:—జర్మనీయుల జలంతగ్రామి ముంపుబడినది యిదివరలో ప్రకటించబడినది. ఈ యంతగ్రామియందు 42 నావికులుండిరి. వాలో సొకడు ములిగిపోయెను. తమ యంతగ్రామి వైరులచేబడగ నై జర్మనీయులు ద్వారముల (వాల్యూ) దెరచి దానిని ముంచివేసిరి.

ఆస్ట్రీయా

వియన్నాయందు కఠపు
జ్యూరికు, నవంబరు 25:—వియన్నానగరమందు రొట్టెలు మున్నుండు లభ్యము కానట్లులున్నది. పంటలుచాలతక్కువగ పండియుండుటచే హంగరీకి ధాన్యము కావలయును గాన సప్లయ చేయవలసిన దని రాయబారులు నెలకొల్పబడినవనియు, ధాన్యమునకు బదులుగ బొగ్గునీయవలసినదని యడుగబడుటచే రాయబారులు లాగిపోయినవనియు పురమందిరమున సొక ప్రకటన మొనర్పబడినది.

ఆస్ట్రీయా వార్తాపత్రికలు.
అమస్టర్డు, నవంబరు 26:—వియన్నాయందలి "ఫ్రెండ్స్ టెంట్లాట్టు" పత్రిక ఇట్లు వ్రాయుచున్నది. రుష్యాతో సంధిగావించుకొనిన బ్రిటిషువారువైయండి సామగ్రి రాకుండవలయు ప్రయత్నములుచేత మిత్రమండలి యుద్ధాభివృత్తమును రుష్యా చేశము జెలుపవలసి వచ్చును.

టర్కీ

కైదీలైన ఆంగ్ల సైనికులు
ఇశుపదారులలో యుద్ధోగము
లండను, నవంబరు 22:—జర్మని కక్షాప్రయత్నము కంపెని వారి యాజమాన్యముక్రింద కొందరు కైదీలు బాగాదు యినుపదారియందు పనిచేయుచుండిరి. దీనినిబట్టిమాడ తమ కైదీలను పోషింప శత్రువర్గము వారికి బలమగు కారణములున్నవని తేలుచున్నది. కైదీల నారోగ్యవంతముగ నుంచుట వైరులకే లాభకరము. కైదీల సౌకర్యములు కాంస్టాంటి నోపిలు లోని నెదగ్గాండ్సుకంత్రి వైరులతో నేర్పాటుల నొనర్చినని ప్రజాసభయందు హాప్ వైడ్లు గారు నడిచిరి.

తురుష్కసానమును బట్టుట.
ఏజో, నవంబరు 24:—ఏజో సునకు 15 మైళ్లు ఉత్తరముననుండిన బాబీరు అను స్థానమునుబట్టిన్నట్లును, శత్రువులవచ్చుచు, వరిదక్షిణ స్థానముల నాశనమొనర్చినట్లును ప్రకటింపబడినది.

జెరుసలేమును వీడుట.
లండను, నవంబరు 25:—జెరుసలేమును వీడవలసి యుండునని వాద్యము ఆన్టిమేను జీటింగుపత్రిక చూచాయగ వ్రాయుచున్నది. బహుప్రాచీనమగు నాపురమును వీడుట విషాదకరముగాని యుద్ధకార్యముల కావంతయే యీపురముపకరింపదని వైపుత్రిక వ్రాయుచున్నది. విశేషమగు దవ్యసముండు ప్రదేశములకుగూడ గుండ్రముదోయి సామగ్గముగల ఫిరంగులతోడ నాకాదళ ముంగ్లేయులకు తురుష్కులు బావాగుండి మరలవలసినచెప్పని బెర్లి నను పెజిట్టాటుపత్రిక వ్రాయుచున్నది.

పశుప్రదర్శనము:—చెన్న పట్టణమున నరుగబోవుచున్న పశుప్రదర్శనమున కీక్రింది మహనీయులొసగిన విరాళములను గౌరవకార్యదర్శి నమస్కారపూర్వకముగ గ్రహించుచున్నాడు. గౌ. న్యా|| టిట్టేట్టు ని. సి. ఎస్. గౌ. న్యా|| ఫిలిపు జి. సి. ఎస్. లెప్పి నెంటు జె. ఇ. మనియ్య. ఆర్. జి. గ్రీవ్, ఇ. జె. హాకిస్సు, ఎఫ్. ఆర్మిటేజ్, సింస్కా కంపెనీ, ఎస్. కస్తూరిరంగయ్యంగారు బి. ఏ. బి. ఎల్, డి. ఆన్, జి. ఎస్. జర్; డి. కె. ఆమర్; డబ్ల్యు. ఆర్. బి. డెన్కో. డబ్ల్యు. డబ్ల్యు. పాల్; టి. ఏ. రామచంద్రరావు, మమియర్ సత్తి, భాకబహదర్ ఖుదస్ బాద్షాసాహెబ్, భాస్కరరాజారామపాండ్య, కె. పి. వన్మఖ. పిల్లే, బాల్కర, రా. బి. జి నారాయణస్వామి పెట్టి గారును టాకర్ సచ్చావారును. ఈసంవత్సరము జరుపబడు జుత్తుప్రదర్శనమునకు దయాపూర్వకముగ విరాళములనుసరించి సంఘకార్యదర్శులు వ్రాయుచున్నారు.

ఆంధ్రజాతీయ కళాశాల, దీపావళి వసూలు.
కావలి తాలూకా బుడమగుడ గ్రామమునందలి శ్రీ గోపాలకృష్ణ పుస్తక భాండాగారము కార్యదర్శి గుంటూరు సుబ్రహ్మణ్యముగారును స్వరాజ్యసమితి అధ్యక్షులు ఏలూరు కాళారెడ్డిగారును బందరు ఆంధ్రజాతీయ కళాశాల దీపావళి నిధికి కొంతద్రవ్యమును సమకూర్చునలెనని పుష్పాక్షతలతో గ్రామమునందు ఇంటింటి గొలత ధాన్యమును ప్రోగువేసి ఖర్చులసోను రు. 4-2-6 లు సంపాదించగలిగిరి. నిరుత్సాహ పడక కార్యదీక్షను బూనినవారికి తమమైన ప్రోత్సాహము కలుగుచునే యుండునని నిరూపించుటకో యన మాతృకేశారాధన తత్పరులగు గడ్డం కొండారెడ్డిగారు గ్రామమునందు వసూలు అయినంత నేను ఇచ్చెదనని పలుకుట రు. 4-2-6 లు దయతో సొసంగిరి. మొత్తము రు. 8-5-0 లను ఉదతకు ఉడతాధిక్తి యన్నట్లు ఆంధ్రజాతీయ కళాశాలకు శ్రీ గోపాలకృష్ణ పుస్తక భాండాగారము తరఫున బంపి గ్రామమునకును పుస్తక భాండాగారమునకును వన్నె దెచ్చినందునకు గ్రామపుతెంతయు కృతజ్ఞతను వెలుపుచున్నాడు.

బుడమగుంట నివరామశర్మ.
విజ్ఞాన చంద్రికా టుక్కుడిపో,
మాంటు రోడ్, మదరాసు.
ఇక్కడ తెలుగు పుస్తకము లన్నియు న్యాకమై
వెలకు దొరెను. కాటకలాగు ఉచితము.
డాక్టరు. అనంట-లక్ష్మీపతి, బి. ఏ. ఎం. బి. సి. ఎం.
(9/5) జే. నేజకు.

బరంపురం, నవంబరు 24: —

ఇప్పుడు ఇండియా చేతమును నడుపుచున్న మార్గము
నాల్గొమా? కాదు. నిశ్చయముగా కాదు. ఇప్పుడు కొర
తగునది పరిపాలనమున ఆ క స్మి క ము ను ఉ ప ద్రవ
మునుగూర్చు కానేరదు. సుగంధిపాలనాభివృద్ధి అత్యుత్త

కాంగ్రెసు లీకు సంస్కరణ విధానమును ధీమంతు
ను వారు దీర్ఘాలోచనమునై నేర్పరచిరి గాన మీరు దానినే
రచవలెన. దాని మూలతత్వములలో మా ర్హ్యుడగుదు.

వీనులు మిన్న ముట్టుపూడ సభ ముగి సెను.—వందేమాతరం

ప్రత్యేక గుడివాడ తాలూకా సభ

(౧)

ఆహ్వాన సమాఖ్యకు లగు

రామారావు పేరిట చలనచిత్రము గాని యువనాటకము ప్రతిభనులారా!

ది థియేటర్ యంబిల్ మాంటాగు మహామూర్తి గారికి స్వాగతము.

దేశంలోయూ రాజకీయ వాతావరణముతో నిండి ప్రజలనుమల స్వేచ్ఛావాంఛలతో కదల్చుచున్న ఈ సమయమున దేశమునాటి ప్రజలను చరస్పరాభిప్రాయములను తెలిసికొనుటలో ఒకటిగా భావిస్తామును జనించి వచ్చుటకు వాంఛించే వాడులను తా వొసగుచున్న ఇక్కాలమున ఇంగ్లండు దేశమున జన్మించి మానవ స్వాతంత్ర్యమునట్టిదియో లోకకల్యాణమును వాంఛించి వెలిగి బ్రటిషు సామ్రాజ్యాధీనమైయున్న ఈ హిందూమహాదేశమునకు కొంత కాలమువరకు సహాయ మంత్రిత్వపదవినుండు మనదేశ ప్రేమమునే సదా తలపోయు చున్నప్పటికి అదృష్టవశమున మనకు మహామంత్రియై వెలసి మనదేశమున గల రాజకీయాంధోళనమును రాజకీయవిభానమును స్వయముగ దెలిసికొని స్వేచ్ఛాపరిపాలనా కరణులను ఒసంగవలసి మనదేశమునకు విచ్చేసియున్న ఆమహామహానుభావు ఆంధ్రప్రదేశ్ రాష్ట్రమునకి ఆస్వాతంత్ర్యమునాటికి ఆ మానవశ్రేయోభిలాషికి ఆ దిగంతవిశ్రాంత కీర్తికి హృదయపూర్వకస్వాగతము.

స్వరాజ్యాదర్శము.

ఆహ్వానారా!

మనయందలి మనస్సుల నాకర్షించుచున్న స్వరాజ్యాదర్శమే మిమ్ము నందరిని ఇచట నింత త్వరితగతినీ సమాదేశపరచినది. అది నేటి మన మనస్సుల నుద్బుధించినది కాదు. మహాబాహు విక్రమోదయా చక్రవర్తిని ఏ నాడు మన దేశమును ఈ ట్టిండియా కంటెసి నుండి వశపరచుకొనినో ఆ నాడే అనగా 1858-వ సంవత్సరముననే స్వాతంత్ర్యార్థాత్ యంతరమైనది. బాలిదేశ సలభేదములు లేక ఆంగ్లప్రజలను మిమ్మును సమన్వయిస్తో పరిపాలించెనని ఆ మహాచక్రవర్తిని మనకు చేసిన మహావాగ్దానముయొక్క ధర్మ ప్రతి భారతదేశీయుని చెవులయందును శ్రావ్యముగ ప్రతిధ్వనించుచున్నది. ప్రతిదేశీయుని భావ్యభివృద్ధిని అపేక్షా భావములకును ఆ మహావరసు స్థలము నిచ్చుచున్నది.

ఏనాడు అఖిలభారత దేశీయమహాసభ ప్రాంతంబించితిమో ఆ నాడే మన స్వేచ్ఛా ప్రజాస్వామ్యసాధనకు ఉపవీరులమైతిమి. ఏనాడు భారతవిభావనలకు బాదాభాయి భారత మహాబాహు సభాసభివృద్ధి ఆ భూమిపై నిలువబడి ఉచ్చైస్వరంబున స్వరాజ్యమే అదర్శమని ఉద్ఘోషించెనో ఆ నాడే మన అఖిలభారతహిందూ గన్మహాసభ స్వరాజ్యము మన దృక్పథమున బడినది. ముస్లిం సమన్వయములండి కాంగ్రెసుమహాతములు గానించుచున్న సేవంతర తపస్సులన మనము పారతంత్ర్యవిముక్తికి అర్హులమైతిమి. ఏ నాడు స్వాతంత్ర్యనిరతుడగు సామ్రాజ్యవాదుల ప్రక్క నిలిచి మన భారతయోధుడు కాంగ్రెస్ త్యాగములతో సమరమొనరించెనో ఆ నాడే స్వాతంత్ర్య సామ్రాజ్యమునందితిమి. ఏ నాడు బ్రిటిషు సామ్రాజ్యరక్షణకు భారతీయుని రక్తబిందువు రక్తప్రవాహము క్రిందబడినో ప్రపంచపరివేషం ఆ నాడే లోకజల పాపములు ఏను నాగుని రక్తమున పోగొట్టి బడినట్లు, నాదేశవాసుల పారతంత్ర్యసంకమును భారతయోధుని పవిత్ర రక్తము కడిగివేసెడిది. ఏ నాడు సామ్రాజ్య సభ్యరాష్ట్రములలోని పరామైదవని ప్రక్క సమానస్థులగుగా భారతీయుడు శత్రు జ్యోతులవై బిళ్లెత్తుచున్న సురిపించి ప్రాణవాయువులను బీల్చెనో ఆ నాడే స్వేచ్ఛాసామ్రాజ్యములను వొందగలిగితిమి. ఏ నాడు భగ్యోత్సాహములతో కలరంగ మధ్యమున భారతీయులు శత్రువుల మార్కానగలిగినో, ఏ నాడు భారత దేశీయ ధనమును విరోపాసక్తానుమునకు అంగదేశక్షణకు వినియోగించ ననమము కలిగినో ఆ నాడే భారతబాహియ స్వాతంత్ర్యనిరోధులకు కొందరి ఆ గ్లోబలిజేషనుల అనూయూ పూరితములగు గుండె లనిననని; ఆ నాడే వారి వాదనలు కుప్పెగింపనము లయినవి.

సభాధ్యక్షులను ఎన్నేని కోసయ్యుగాని

ప్రారంభోపన్యాసము

హిందూదేశ రాజ్యాంగమంత్రిపదవి యేర్పడి యిప్పటికి క్రమారము 80 సంవత్సరములైనది. మునుగు పరిపండ్రెండు మందికంటె దెక్కువగానే యీ యాంగ్లరాజ్యమును నిర్వహించితి కాని, దానినందరకు ఇంగ్లండుకి 800 మైళ్లలో నున్న

సీమదేశములో కూర్చుండి దేశపటములో ఇండియాదేశమును చూచి పరిపాలించుటయే ఆచారమైపోయినది. నేటికి ఈ పదవికివచ్చిన మాంటాగు మహామంత్రిమహానుభావుల యభిప్రాయము విచారించి సెకవేళ్లుకై యిచటకు వచ్చియున్నాడు. ఇది బ్రిటిషు ఇండియాచక్రవర్తి నూతనశకమును ప్రారంభించెడి ఆహ్వానవిషయము. ఇట్టిది యిందొక్కసంకును సంభవించి యుండలేదు. 1904-వ సంవత్సరములో బయలుదేరి యిప్పుడు అయిదులొమ్మి మన దేశరాజ్యాంగ సంస్కరణలకు కారకుడైన మార్షేయంత్రిగారి హయాములో ఈ మాంటాగుగారు సహాయమంత్రిగానుండి మన దేశీయులయెడల సానుభూతిని గనపరచుచువచ్చిరి. మొన్న యీనడుమ మొస పాపామియా యధ్యక్షులతో జరిగిన పారపాట్లనుగురించి విచారణచేసిన పంచాయితీ విమర్శనలో హిందూదేశ ప్రభుత్వము ప్రజలకు బాధ్యతలేనిదవుటచే ఇట్టి లోపములు జరుగుచున్నవనియు, ఆ రాజ్యాంగమంత్రము ఈ కాలపు స్థితిగతులకు అనుగుణ్యముగా లేనందున దానిని తిలక్రందుగా మార్చి చేయ వలెననియూ ఈయన సెలవిచ్చియున్నాడు. చేంబర్లెనగారు రాజీనామా యిచ్చినప్పుడు ఆయన స్థానమునకు మాంటాగుగారు రావలెనని హిందూదేశప్రజలు అభిలషించి యున్నారు. దైవానుగ్రహముచే ఆయనయే మనకు మంత్రిగా వచ్చుట సంభవించినది.

ఈయన యాంగ్లములో ప్రజేయించుటకీ హిందూదేశ రాజకీయ వాతావరణము అపూర్వమైనట్టియు పరస్పర విరుద్ధమైనట్టియు సంచలనములతో కూడుకొనియుండెను: ఒకవైపున భారతీయులు బ్రిటిషు సామ్రాజ్య సంరక్షణకై తల్లిదండ్రుల సామ్రాజ్యపాదులతో పాటు సమానబాధ్యతను వహించి సామ్రాజ్య పరిపాలనయందు కూడ వారిలో పాటు సమాన బాధ్యత స్వాతంత్ర్యము అధికారము గౌరవము ఒసంగవలెననియు, అది తమ జన్మహక్కులనియు గట్టిగా అడుగబోచిరి. ఇంకొక వైపున తమ యిష్టముచచ్చిట్లు రాజ్యము చేయుటకు అలవాటుపడిన హిందూదేశాధికారవ్యవహార తమ యధికార మెక్కడ తగిపోవునో యని భయపడి నిర్బంధనవాసాది కడకకాసన ప్రయోగమునకు పూనుకొని, వారి వాదమును మద్దతుచేయుచు సంబుధిత హృదయముతో స్వాధీనమైన ఆంగ్లో-హైద్రాబాదుల కొందరు తమ మామూలు భారతీయో ప్రజాశయములకు విరుద్ధమైన ప్రాజెటును ప్రసంగములును చేయబోడంగిరి. ఏకారణములచేతనైన నేమి ప్రజలలో నుండి బ్రాహ్మణేతరులనియు జమీందారులనియు పేరుతో కొందరు చీటిపోయి ప్రతికూలకులు బలమొసంగు వాదములను కార్యక్రమమును మొదలుపెట్టిరి. జనబాహుళ్యము కీర్తితో నేకీభవించినది దృఢపరుచుటకే యిట్టిప్రత్యేక తాలూకా సభలను జిల్లాసభలను సంఘసభలను అవ్యవధిగాను అసాధారణముగాను చేయవలసినట్లెప్పుడు. ఈవిధముగా దేశమంతయు అల్లజిల్లాలముగా నున్నప్పుడు మాంటాగుగారు రాజ్యాధికారమును వహించి తత్వణమే విసేటు ప్రభువుల నిర్బంధ వాసభిక్షులను రద్దుచేసి దేశమునందు శాంతియును సంతృప్తియును ఈ వాయుములో లభింపగలవని ప్రజలలో నమ్మకము గలిగించెను. అట్టిసమ్మతముతో ఈయనరాక హిందూదేశమునకు కుద్రపడము కాగలదని గంపెను ఆశోకస్మృతిని యున్న దేశీయులందరిపక్షమునను ఈ సభాసభులైనవి యందరిపక్షమునను నేను ఆమహామహానుభావు సంతోషముతో ఈస్వాగతము ఒసగుచున్నాను:

రాజ్యాంగ సంస్కరణవిచారణకంటె మున్నుండుగా ప్రజాశాంతిమునకై మాంటాగు మంత్రి వరుడు గావించవలసిన ముఖ్యకార్య మొకటిగలదని మనవిచేయుచున్నాను. దేశసేవా తత్పరులై నిర్బంధవాసభిక్షు ననుభవించుచున్న మహమ్మదాలి సౌకతాలి మున్నగు దేశభక్తులనుగూడ త్వరలోనే విడుదల చేయించి ప్రజాప్రేమమునకు పాత్రలు ఆగుదురు గాక యని నమ్ముచున్నాను.

స్వరాజ్య తీర్మానము.

కాంగ్రెసు మహామహానుభావులవారు ఏకగ్రీవముగ కోరిన రాజ్యాంగ సంస్కరణ విధానములలో మనమందరము జ్ఞాపకము: దెట్లొకనలసిన ముఖ్యమైన విషయములు మూడు గలవు: (1) బాహుటముగ ప్రజాభిప్రాయములు నెరవేరుటకై కాసనసభలలో ప్రజాప్రతినిధులసంఖ్య మిక్కిలి యెక్కువగా నుండుట. (2) ప్రజలకు నిజముగా జవాబుదారీగల ప్రభుత్వము కావలె ననియే కార్యనిర్వాహకసభ కాసనసభల లోబడియుండుట. (3) మనము ఇప్పుడుకొనుచున్న నూతనాధికారములను జయప్రదముగ జరుపుట. అవశ్యమైనంతవరకు ఆర్థికస్వాతంత్ర్యమునకూడ కొరట. ఈ మూడునూత్రములను బాగుగా గమనించి దేశీయనాయకులు కాంగ్రెసు స్క్రీమును తయారు చేసిరి. ఈ కాంగ్రెసు నాయకులు ఉచ్చరించినతోడనే భారతీయులందరికిని ఒకవిధమగు భక్తియు నుత్సాహమును పూజ్యభావమును మనస్సులో జనించుచున్నది. 80 సంవత్సరములనుండి దేశసేవచేయుచున్న యెందరు మహనీయుల పవిత్ర చక్రములు స్మరణకుతహ్యుచున్నవి! అమ్మతమకు వారి దేశభక్తిని అపూర్వమునకారి త్యాగిలమును ఎట్లు మనచకలము? ఎందరు ఎన్నిసార్లు కారాగృహముల నేనలేదు

ఎందరు తమ కష్టపరంపలచే కన్నీటి వింకలులచే కాంగ్రెసు నాయకులు పవిత్రమంతయు చేయలేదు. 80 కోట్లభాతీయుల భక్తిభావంతైన దేశీయమహానుభావుల యొక్కడ, డిక్క-వోలు పులివెందుల నాయకులు లెక్కడ? అట్టి దేశీయమహానుభావుల సగివారును అఖిలమహమ్మదీయ సమస్యను వారును ఏకగ్రీవముగ నంగీకరించిన స్వరాజ్యవిధానమును మీరును అంగీకరించుదురుగాక యని నేనుచున్నాను.

ప్రత్యేక ప్రాతినిధ్యము.

మనదేశములో సంఘనిర్మాణము విచిత్రముగా నేర్పడి యున్నది. దీనినిబట్టి వివిధ సంఘములకును కలయలకును రాజ్యాంగమునందు ప్రత్యేక ప్రాతినిధ్యములు ఒసంగినచో ప్రజలలో దేశవైమధ్యములు పెంపొంది యిదివరకే అనన్యాయముగా పరిణమించిన కులభేదములు బాహ్యయైక్యతకు మరింత హానికరములు అగు నేమోనని యొకచేంబర్లెనమకు ప్రస్తుతావశ్యకతను బట్టి ప్రత్యేక సంఘ ప్రాతినిధ్యమును మనము అంగీకరింప వలసి వచ్చినది. ఇంతవరకు మనదేశములో రాజ్యాంగ పరిపాలనయందు రయితునకు తగినజోక్యము లేకుండునెను. ఆపద్ధతి యిదిమీద పనికిరాదని గ్రహించితిమి. మనదేశపు భూస్వాములలోను జాత్రామిక వృత్తివరులలోను విశేషమంది బ్రాహ్మణేతరులగుటచేతను వారు బ్రాహ్మణులకంటె కొన్ని విషయములలో వెనుకపడి యుండుటచేతను ప్రత్యేక సాధన సౌకర్యములు ఉన్న నేనాని యీసంఘములు అభివృద్ధిపొందగని దేశశ్రేయోభిలాషులు మహామహానుభావులు ఆ నేపథ్యము ఈ మార్పునకు అంగీకరించిరి. ఈ మంగీకారమున బ్రాహ్మణ బ్రాహ్మణేతరులు ఏకీభవించిరి.

బ్రాహ్మణేతరోద్ద్యమము.

బ్రాహ్మణేతర సంఘములకు మన మేలో బయలుపడెదలిన యీ యుద్ద్యమముతో మొట్టమొదట మేమందరము సానుభూతిని గలిగియుంటిమి. చాలకాలమునుండి నిద్రావస్థయందున్న బ్రాహ్మణేతరుల సంఘములను మేలుకొలిపి కాంగ్రెస్సాహాయనకు అభిముఖులుగా చేసినంతవరకు ఈ యుద్ద్యమమును దీనికారకులను మనము అభినందింపవలసి వచ్చినది. కాని, ఎప్పుడు తమ గన్మహాసభ మగు బ్రాహ్మణేతరసంఘ శ్రేయోదాయకమైన ప్రత్యేక ప్రాతినిధ్యవిధానము ఎల్లరిచేయు అంగీకరింపబడెనో అప్పుడే వారతమస్వల్పభేదములనుకట్టిపెట్టి కాంగ్రెసు ప్రముఖులతో నేకీభవించి దేశాభివృద్ధికి పాటుపడుచుండిన యెడల ఎంతయు బాగుండెడిది. కాని, యెట్లు జరుగక నెరనులను వెదకుచు శత్రువాదములను బలపరుచుటకు తక్కునిధాంతములలోనికి దిగినతోడనే యీ యుద్ద్యమమునకు జనవిరోధము సంభవించెను.

ఇందునకు ఒకచిన్న నిదర్శనము మూత్రము రుసవిచేసెదను. కార్యనిర్వాహక సంఘము కాసనసభకు లోబడి యుండవలెనని కాంగ్రెసువారు కోరియుండగా, ఆత్మగౌరవముగల ఆంగ్లేయులు ఎవరును నల్లవారి యాజ్ఞలకు లోబడి యున్నోగములు చేయుట కిచ్చగించెరనియు అందుచే ఆవిధానము అంగీకరింపరాదేననియు మన బ్రాహ్మణేతరోద్ద్యమ నాయకులలో ఒకరు పలికిన వాక్యములను నేను సిగ్గుతోను ఆగ్రహముతోను చదివితిని. ఇది యెటువంటి వాదమో ఆత్మగౌరవముగల మానవునినోటినుండి యెట్లు వచ్చెనో యూహించుకొనుడు.

దేశ భావలు - ఆంధ్ర రాష్ట్రము

ఆంధ్రేయులు మన దేశము రాక పూర్వము ఈ దేశమును పాలించిన స్వదేశీయ విదేశీయులుఅందరము దేశభావలలోనే రాజ్యాంగము జూపిరి. వీరి హయాములో మాత్రము అన్యభాషా ప్రభుత్వము మనకు లభించినది. ఇట్టి సాధ్యత్యము లోకమునం దెచ్చటనులేదు. ప్రత్యేక సాంప్రదాయము సాహిత్యముకల భారత భావల నెల్ల మూల్రోచి వాని స్థానమును అంగ్ల భాష కొసంగుట కంటె వ్యక్త ప్రయత్నము ఇంకొకటియుండవలెను. ఇంతకంటె బాలియన్మర్మికి హానికరమైనది లేదు. దేశభావలలో పరిపాలనజరిగి కూలివాడు మొదలుకొని రాజ్యాధిపతివరకు ధారాళముగా నొక భాషలో ఒకరి యభిప్రాయములను ఒకరు తెలిసికొనకుండ ఉన్నంతవరకు ఎట్టి విపరీతములైన రాజ్యాంగసంస్కరణములు వచ్చినను అని నిజమైన స్వరాజ్య మనిపించుకొనదు ఇప్పుడు ఈ యాంగ్లభాష రయితునకును రాజుకను దుచ్చేవ్వకును అడ్డగోడవలెనున్నది. ననసామ్రాజ్యముయొక్క జన్మమార్మకాయిన సమస్తకాత్రాజ్ఞాధనమును ఈ యాంగ్లభాషయను ఇవవలెనైతే బ్రాహ్మణులు చేయబడి యుండుటచే సులభము కాకున్నది. దేశభాషా ప్రభుత్వము లభించుటకు యందు ఇప్పుడు మనదేశములో నున్న రాష్ట్రములనెల్ల మార్చిభాషాప్రముక్తముగా మరల విధజనచేయవలసియున్నది. ఇట్టి మార్పులవలన పది పా లనావ్యయములు పోచ్చి రయితు ఎక్కువవచ్చు ఇచ్చుకొనవలసి వచ్చునని కొందరు భయపడుచున్నాడు. ఇది కేవలము పొరపాటు. ఇందుకు మనకవ్యవహరింపట వచ్చు పీఠాగ

రాష్ట్రము నిర్వహణము. వాటియూ, పరిపాలనలో కొంత ఆర్థిక స్వాతంత్ర్యమును అడుగుచు పొందుటకు సిద్ధముగా నున్న వస్తువులను జరుగుచున్న సివిల్ ఉద్యోగముల ఆర్థిక పరిమితుల వేగమున ప్రయోజనములు మున్నగు అవసరవస్తువులను లభింపజేసి కిక్కించుకొని జనావశ్యక కార్యములను దక్కుగా నిర్వహించుకొన వచ్చును. అప్పుడే భారతబాతి నూతనజ్ఞానముతోను వ్యక్తివికాసముతోను ప్రపంచములోని సభ్యజాతుల ప్రక్క సమానమైన గౌరవస్థానమును పొంద గలరు. నా యువస్వాసమును ముగించుచు మీకాలమును నేనెంతవరకు ఆక్రమించుకొన్నందుకు మన్నింపజేయుచున్నాను.

ఈ సభ ౨౫-౧౧-౧౭ తేదీని కారణం గ్రామమున సమావేశమైనది. సుమారు 800 ప్రతినిధులు 20 గ్రామముల నుండి విచ్చేరిరి. సుమారు 1½ గంటలకు బాలుగ జాతీయ గానముతో ఆరభ్యములు ఎచ్చేని కోనయ్యగారు సభా మండలిమునకు తీసికొని రాబడిరి. కవులముందు స్థాపించ బడిన ఎడ్వర్డు మెహెయల్ ఆంగ్లలక్ష్య విద్యాలయము నందలి భూమిచే జాతీయగీతములు గానముచేయబడిన వెనుక సన్మాన సంఘాధ్యక్షులగు కానూరి వేంకటాచలపతియ్యగారు తమస్వాగతీపన్యాసమును సమాజ గంభీర వాక్పలు త్వముతో చదివిరి. తరువాతి ఎచ్చేని కోనయ్యగారు జేశాభిమానపూరితము లగు వాగ్దండ నలతో సావనసించిరి. ఆయా ఉపన్యాసములు జేయమడ్రొంప బడినవి. పోలవరం జమీందారు కొచ్చెల్ల కోట రామ చంద్ర శేకటకృష్ణారావు బహదూర్ గారు, దుగ్గిరాల మూర్య ప్రకాశరావుగారు, పెద్దకొట్ల నరసింహము గారు వ్రాసిన సామభూతి లేఖలు చదువబడిన తర్వాత నీదిగువతీర్మానములు గావించబడినవి:

మొదటి తీర్మానము.

మన స్వరాజ్యభర్య ప్రథమ నిర్వాచకుడు భారత జేశాభిమానమును నగు దాదాభాయి నాథోజీగారి నిర్వాణమునకును హిందూ మహమ్మదీయ సమ్మేళన కారకులను ప్రబలజాతీయవాదులు నగు జనాబ్ ఆబ్దుల్ రహమాన్ గులామ్ హుస్సేన్ గార్ల యొక్కయు ఆంధ్రజేశములోని ధార్మిక జీవన తత్వములు భారతజాతీయతాపురస్కర మగు విశ్వజనసభా ప్రతిపాదకులు నగు కవికొండల సాంబశివరావుగారి యొక్కయు ఆకాల మరణములకును ఈసభవారు చింతించుచు నెత్తుకుంటుంబములకు తమసామభూతిని తెల్పుచున్నారు. ఈ పాదకుడు—అగ్రాసనాధిపతి. అందరిచే నామోదించబడినది.

రెండవ తీర్మానము.

అల్పరాష్ట్ర స్వాతంత్ర్యసంస్థాపనకును అన్యోన్యజాతీయ చాందాన భర్తార్యహానిమునకును లోకమునందలి ప్రజా స్వాతంత్ర్యప్రతినిధులకు మగు ప్రభునిరంజనాధికారనిరూపము కనుగు మనపాలకులు జేయుచున్న సర్వగ్రామమునందు వీరికి సంపూర్ణమును జేమాదగాక యని ఈ సభవారు గోరు చున్నారు. ఈ పాదకుడు—అగ్రాసనాధిపతి. అందరిచే నామోదించబడినది.

మూడవ తీర్మానము.

ఇప్పటి హిందూజేశ రాజ్యాంగ విధానము ప్రస్తుత కాలావశ్యకతల కంత మూత్రమును దగియుండ లేదని యుద్దేశములకు బాధ్యతగల పరిపాలనపద్ధతి యీ జేశమున నెలకొల్పిన నే గాని జేశమునకు సంపూర్ణము సామ్రాజ్యమునకు జేయుమును సమ తూననే వనియు ఘంటాపథముగ జాటి ఆట్టి సంస్థలను స్థాపించుటకు కలయు మార్గముల నరయుటకై మనజేశమునకు విచ్చేరియున్న మహాగౌరవనీయు లగు మాంటాగుచంద్రవర్మ నకు ఈ సభవారు మృగముపూర్వముగా స్వాగత మొనంగుచున్నారు. ఈ పాదకుడు—అగ్రాసనాధిపతి. అందరిచే ఆమోదించబడినది.

నాలవ తీర్మానము

జేశమునందు కాంతి వాతావరణ మేర్పడుటకు ఇష్టగు స్వభావాన కిట్లుతలై యున్న మహమ్మదాలి సౌకతాలి మున్నగు జేశాధిపతుల రాజకీయ నిందాగోపనచే కై అనుభవించుచున్న తక్కిన జేశోయోధిలాములను విర్రాండుగా వలెనే వెంటనే విడుదలచేయుట యావశ్యకమును సముచితము నని యీ సభవారు నమ్ముచున్నారు. ఈ పాదకుడు—మహమ్ద అక్బర్ సాహేబుగారు, కట్టవానిచెరువు.

ఆమోదకులు:—(౧) చెరుకుపాడ కేంకట నరసింహ గారు—(కవులము) (౨) గూడూరి రామచంద్రారావు రంగులుగారు—(గుడివాడ) (౩) పొట్లూరి అచ్చయ్యగారు, (గుడ్లవల్లేరు). అందరిచే నామోదించబడినది.

ఐదవ తీర్మానము

చెన్నరాజధాని సంఘమువారు నిరూపించిన ప్రత్యేక సంఘప్రాతినిధ్య విధానముతో కాంగ్రెసు లీగుస్కీములోని సూక్ష్మరణములను సంపూర్ణముగా తీర్చుట అమలులో పెట్టుటయేకాక బ్రిటిషు సార్వమెంటు సభాసభ్యులలో అధ మము 100 కి 25 మంది చొప్పున హిందూజేశ ప్రజాప్రతి నిధులుండవలె ననియు, నికమిద ఐ. సి. యన్. మున్నగు పరిక్షలు ఈ జేశములోనే నెలకొల్పవలెననియు ఈ సభవారు తీర్మానించుచున్నారు. ఈ పాదకుడు—కానూరి వేంకట నరసయ్యగారు (కవులము).

ఆమోదకులు:—(౧) దుగ్గిరాల వెంకటసుబ్బయ్యగారు, (అంగలూరు) (౨) పన్నెత్తేని భూషయ్యగారు (మాజళ్ళ) (౩) గుత్తి వీరయ్యగారు, (దొండపాడు) (౪) కాబానేంకట సుబ్బయ్యగారు (వెనుమరు) (౫) పొట్లూరి అచ్చయ్యగారు, (గుడ్లవల్లేరు) (౬) గూడూరి రామచంద్రారావుగారు (గుడివాడ) అందరిచే ఆమోదించబడినది.

ఆరవ తీర్మానము

బ్రిటిషు సామ్రాజ్య సందక్షణకును హిందూజేశ సందక్షణకును ఈ జేశమున బలవత్తరమైన నైతికదళముండుట యావశ్యకము గనుక జేశమునందు నైతిక కళాశాలలను నెలకొల్పి లక్షలకొది భారత యువకులను సామ్రాజ్య సందక్షణ తత్పరులగు వీరాగ్రేసరులనుగా నొనర్చుటయు అత్యంత మవసరమని సభ వారు మాంటాగు చంద్రవారికి నిజేదించు చున్నారు.

ఈ పాదకుడు:—ఎచ్చేని లక్ష్మీన్నారాయణగారు (గుడివాడ)

ఆమోదకులు:—పింగళ సుబ్బారాయుడుగారు (కవులము)

సవరణ.—ఆయుధశాసనమును రద్దుచేయుటయు.

ఈ పాదకుడు:—పింగళ సుబ్బారాయుడుగారు (కవులము)

ఆమో:—కానూరి వేంకటదాసయ్యగారు (కవులము) ఈ తీర్మానము అందరిచే ఆమోదించబడినది.

ఏడవ తీర్మానము.

రాష్ట్రీయ స్వపరిపాలనమునకును తన్మూలమున స్వరాజ్య ప్రాప్తికిని ముఖ్య సోపానమగు భాషాప్రయుక్త రాష్ట్రాని ధాంతము నంగీకరించుచు ఆంధ్రులకు ప్రత్యేకరాష్ట్రము సుసం గి జేశభాషలలో రాష్ట్ర పరిపాలనా సౌకర్యములను ఉన్నత విద్యావ్యాపనా సౌకర్యములను గావించవలయునని ఈ సభవారు మాంటాగుగారిని కోరుచున్నారు.

ఈ పాదకుడు:—గుత్తి వీరయ్యగారు.

ఆమోదకులు:—కాబ రంగయ్యగారు, పసుమట్టు చాపరాల వేంకటాద్రిగారు, కోడూరు సుంద్రు వెంకయ్యగారు, దోకిపట్టు.

ఎనిమిదవ తీర్మానము

భారతీయు లిప్పు డభిలషించుచున్న కాంగ్రెసు లీగుల ప్రజాభివృద్ధి వ్యతిరేకముగ బయలుదేరిన ప్రయత్నములన్నియు సంబంధితవృద్ధులు గావించు విప్లుములుగా నెంచి వానిని నిరాకరింపుచు మాంటాగుగారికి ఈ సభవారు విన్నవించుచున్నారు.

ఈ పాదకుడు:—౧ దుగ్గిరాల వేంకట సుబ్బయ్యగారు (అంగలూరు)

ఆమోదకులు:—ఘంటా ఆచేయులుగారు, మోటూరు; మానుమార వెంకయ్యగారు (పెద్దయ్యేరు); కానూరి రామ శేషయ్యగారు, కవులము.

ఈ తీర్మానము అందరిచే నంగీకరించబడినది.

తొమ్మిదవ తీర్మానము.

ఈ వైతీర్మానములను మాంటాగుగారికిని ఆభిలభారత జేశముమహాజన సభాస్థాయిసంఘము వారికిని అవసరమగు నితరులకును నిజేదించుటకు సభాధ్యక్షుని కీ సభవారు అధికార మిచ్చుచున్నారు.

ఈ పాదకుడు: బొబ్బా వేంకటశేషయ్యగారు, కవులము

ఆమోదకులు: కలిగర పూర్ణయ్యగారు, పసుమట్టు. ఈ తీర్మానమును అందరంగీకరించిన్నారు.

పదవ తీర్మానము.

రాష్ట్ర వైద్యశాలను నెల ౧౯వ తేదీలోగా మన తాలూకాలోని ప్రతి గ్రామములోను బహిరంగసభలుచేసి ఈ వైద్యముననే తీర్మానముచేసి మాంటాగుగారికి తెలియపరుపు దని ఈ సభవారు ప్రోత్సహించుచున్నారు.

ఈ పాదకుడు: అగ్రాసనాధిపతిగారు. ఈ తీర్మానము సంద రంగీకరించిన్నారు.

కరణముల విజ్ఞాపన

తెలుగుజిల్లాల కరణములసంఘ కార్యదర్శియు, కృష్ణ జిల్లా భీమవరంతాలూకా మోగల్లుగ్రామ వాసియు నగు అయ్యగారి తిరుపతిరాజుగారు ఈ క్రింది విజ్ఞాపనమును గవర్నరు జనరలుగారి ద్వారా మాంటాగుగారికి పంపుకొనిరి.

ప్రభుత్వోన్యోగములకు మూలమున, పూర్వ పరిపాలకులచే గౌరవకరముగా నాదరింపబడినదియు నగు “కరణ” ఉద్యోగమునకు కష్టకారణము లగు విషయము లనేకములు గలవు.

ఇదివఱకు కరణములు తమకు కష్టకారణములగు వాని నివారణకొఱకు తమజీతముల నెక్కువచేయు వలసిందిగా చాలసారులు అర్జీలను పెట్టుకొనిరి. వానివై కరణముల విజ్ఞాపనఫలము నెనుంగిజాల నందులకు చింతిల్లుచున్నా మని 8-8-16-వ తేదీగల 471-వ నెంబరుగల ఉత్తరువు ప్రభుత్వమువారు ప్రకటించిరి.

కరణములు నిర్వహింపవలసినవిధములు పునః విధములగు నవి యనేకములు గలవు. గ్రామజనుల సౌఖ్య సౌఖ్యములను గూర్చి విచారిం చుటయు, భూమినిస్తును ఇతర పన్నులను వసూలు చేసి ప్రభుత్వమువారి కిచ్చుటయు ముఖ్యములగు విధులు. కరణముక్రింద పనిచేయు ఉద్యోగముల కన్నిటికిని కరణమే పూచీదారు డని ప్రభుత్వము వారు నిశ్చయించిరి. 1912-౧౩ సం॥ రపు సన సభలో సుపర్యసించుచు అట్కిన్నను గారు “కరణమునకు ఇతర సంపాదనలకు వీళ్లనేకములు గలవనియు అతనికి జీతము వృద్ధిచేయ నవసరము లేదనియు” తప్పు అభిప్రాయములు గలిగి నెలవిచ్చి యుండిరి. “ఇతర సంపాదనలకు వీళ్లనగా నేవియో తెలియుట లేదు. అల్పసంఖ్యాకులగు కరణములకు కొంచెము భూస్థితి గలదు. ఈ భూమి మూలమున వచ్చు ఆదాయము అతని అవసరములకు చాలదు. అట్కిన్ననుగారి యక్రమ విమర్శమువలన కరణముల సంఘమున కంతటికిని గొప్పకళంకము గలుగు చున్నది. ఇది మిగుల విచారకరము. సత్ప్రభువులగు తమరు కరణముల కష్టకారణములను విచారించి వానిని తొలగించి, కరణముల జీతములను వృద్ధిచేయించవలెనని కరణముల విన్నపము. ప్రజాజ్ఞేయమునకు ధననిధి నంతయును వ్యయము చేయుచుండు ప్రభుత్వమువారి కీ వ్యయ మత్యల్పమై యుండును.

ప్రకటనము (955)

చెంగల్ పట్టు డిస్ట్రక్టు, యెల్లూరు సర్కిల్, వల్లూరు అత్తిపట్టు ప్యాక్టరీ లలో ఉన్న మాలాలూకు మార్జిన్ దాఖలా ఉప్పు వాములు విక్రయించ దలంచినామా. గాన కావలసిన వారు యీదిగువ చిరునామాదారుగారికి వ్రాసినయెడల కోరిన సంచాయిషీ పొందగలరు.

వల్లూరు ప్యాక్టరీ లైసెన్సు నెం 34- య 32-19 అత్తిపట్టు ప్యాక్టరీ డిల్ 10- య 3-20

మోతే వెంకన్నగారు,
లైసెన్సు హోల్డరు,
ఏలూరు, కృష్ణ జిల్లా.

NOTICE (955)

Our marginally noted Salt Pans situated in Chengalput District, Ennore Circle, attached to Vollur and Athiput Factories will be sold. Intending purchasers are requested to address the undersigned for any particulars relating thereto.

Ac	C
Vollur Factory License No. 34	32 19
Athiput Factory License „ 10	3 20

Mothay Venkanna Garu,
License Holder,
Ellore - Kistna Dt.

THE GREAT WAR

TELEGRAMS.

[Reuter's Agency]

Great Britain

Lala Lajpatrai's "Young India".
Why London Home Rule League Premises
were Searched.

LONDON, November 26. Replying in the House of Commons to Mr. Wedgwood George have stated that it had been decided to search premises of the London Branch of the Home Rule League and seize copies of Lala Lajpatrai's "Young India." He had examined the book and concluded that it contravened the Defence of the Realm Act. He was informed that there was cause to suspect that Lala Lajpatrai was subsidised by German agents in the United States. He was confident that Commander Wedgwood had approved the book did not realise the nature and tendency of some of the passages in it.

The Cotton Industry.

Effect of Shortage of Supplies.

LONDON, November 26. The Cotton Control Board has practically decided to reduce the number of spindles using American Cotton, to fifty per cent, from the present number of sixty. The Board is not satisfied that the tonnage allocated to cotton in future will suffice to maintain supplies in Great Britain at a safe level. The Master Cotton Spinners Federation has offered cardroom operatives an advance in wages of ten per cent. in December and ten per cent. in March. The cardroom operatives have demanded twenty-five per cent. and the offer is being considered.

Indian Stock and Rupee Securities.
Important Concession.

LONDON, November 26. The India Office announces that, from Dec. 1st, the Secretary of State will bear fees and stamp duty for powers of attorney for the transfer of Indian Stock and Rupee securities of the Government of India. No fees for issue and reinspection of stock certificates and verification of stock receipts and stock accounts on securities mentioned will thereafter be payable by the stockholder.

Jute Manufactures.

Regulation Regarding Export.

LONDON, November 26. The Army Council has ordered that the vendor of any article or material manufactured wholly or partly from jute, including yarns, must obtain from the purchaser a written guarantee that the article or material will not be exported or, if purchaser intends to export it, he must obtain a permit from the Director of Raw Materials for sale or manufacture. The sale or delivery of any such article or material for export without permit is prohibited.

Russia

Rumoured Resignation of M. Kerensky.

LONDON, November 26. Reuter's correspondent in Petrograd says:—The newspapers state that M. Kerensky has resigned the Premiership and his post of Commander-in-Chief, delegating them to the Provisional Government.

The Maximalists have seized the gold reserve in the Moscow branch of the State bank.

The Peace Movement.

Notice to Neutral Diplomats.

LONDON, November 26. PETROGRAD.—The maximalist News Agency states that M. Trotsky, in notifying neutral diplomats in Petrograd of the measures taken to obtain an armistice says:—Immediate peace is demanded by all countries both belligerent and neutral. The Russian Government counts on the support of the workmen of all countries in the struggle for peace.

German Activity Near Riga.

LONDON, November 26. A Russian wireless communique says:—There were livelier fusillades in the direction of Jacobstadt where the Germans opened a strong fire. There were fusillades and reconnaissances on other fronts.

Russian Situation.

Further Glances.

LONDON, November 26. Reuter's Petrograd correspondent wires that a meeting of the allied representatives at the British Embassy fully considered the Maximalist's orders for an armistice. Mr. Krylenko in an interview expressing why the Germans had not sought to profit by the conditions in Russia boasted that the German proletariat was hand in hand with Maximalists and would not allow official Germany to hamper the fulfilment of the great cause. Maximalists scoff at the attempts of the Army Committees at the front to form a rival socialist Government declaring they will not receive any solid backing. The Committee to safeguard the country has been ordered to dissolve because it appealed to the State Bank not to deliver its funds to Maximalists and called on the citizens to overthrow the Maximalists. 210 works are closing in Petrograd due to shortage of fuel. Over a thousand red guards have gone to Moscow armed with machine guns, bomb throwers and armoured cars.

Italy

Italian Resistance Beyond Belief

LONDON, November 26. Reuter's Rome correspondent wiring on 25th, dealing with a fortnight's hard fighting on Piave line says that half a dozen enemy attacks on a ten mile front on Montebelluna, Montebelluna, Sanmario line have been repulsed and enemy has been obliged to withdraw three divisions, because they were literally nearly destroyed. Slopes were strewn with corpses of Prussian guards and Austrian Jaegers. Prisoners acknowledge that the Italian resistance has been beyond belief and say they can only hope to break it with the assistance of heavy artillery, the arrival of which is daily expected.

Western Front

A Partial Set Back

LONDON, November 26. Last night's British communique says:—There was severe fighting to-day eastward of Cambrai. The enemy at midday attacked in the neighbourhood of Bourlon and pressed us back from portions of the village. Our positions in the Bourlon Wood and on high ground are intact. Fighting in the Hindenburg Support Line, westward of Moeuvres yielded us prisoners. The total since Tuesday is now 9,744, including 182 officers.

A German Report.

LONDON, November 26. A German wireless communique says:—French attacks are progressing between Samogneux and Beaumont.

Situation Unchanged.

LONDON, November 26. Marshal Haig's communique this afternoon says:—The enemy has not repeated attack on Bourlon position since yesterday's failure. The situation therefore is unchanged. There has been considerable mutual artillery firing northeast of Ypres and in Passendale sector. No infantry action has taken place.

Marshal Haig's Tribute.

LONDON, November 26. Marshal Haig in an order of the day says:—The capture of the important Bourlon position crowns a most successful operation and opens the way for further explanation of advances already gained. The manner in which the third army advanced themselves to new conditions was in all respects admirable and results gained will have far-reaching importance. Thanks for the first time have been afforded opportunity of working in large numbers and showing their special value under suitable conditions. Without them the complete surprise gained would not have been possible. Their performance has entirely justified the trust placed in them.

Marshal Haig pays a tribute to the splendid services of all arms in the field, especially the co-operation of the cavalry. Marshal Haig warmly congratulates General Byng and his Commissioners and Staffs for the manner in which they prepared and carried through the operations and he also expresses obligation to the Staff Services at General Headquarters for the success with which they met the severe strain imposed by arrangements for these operations in addition to the sudden movement of troops to Italy. Operations on the front of the third army would in all probability have miscarried if the enemy had gained timely warning of our intentions. The most satisfactory feature of the note in connection with these operations is the complete secrecy which was maintained.

INDIAN TELEGRAMS.

(FROM OUR OWN CORRESPONDENTS.)

(BY WIRE.)

Delhi

Mr. Montagu's Mission.

Congress-Moslem League Deputation.

Text of the Address.

DELHI, November 26. The following is the text of the address to be presented to H. E. the Viceroy and the Secretary of State by the joint deputation of the All-India Committee of the Indian National Congress and the Council of All-India Moslem League to-day at 10 A. M. The address will be read by Mr. Surendranath Banerjee.

We, the members of the All-India Committee of the Indian National Congress and of the Council of the All-India Moslem League, welcome you, Sir, His Majesty's principal Secretary of State for India, and approach you and Your Excellency the Viceroy and Governor-General, His Imperial Majesty's august representative and the head of his Government in this country, with feelings of gratitude and hope, that the proposals of reform formulated by the National Congress and the Moslem League have received the attention of Your Excellency and of His Imperial Majesty's Ministers in Great Britain, whom you, Sir, represent; we also hope and feel that our proposals being just and in full harmony with British history and policy will meet with favour at your hands, Sir, we cannot let this historic occasion pass without acknowledging

The Great and Good Work

that Great Britain has accomplished in India. The protection of the land from invasion from without and the establishment of peace and order were in themselves no mean achievement, but it is a prouder title to glory that she has produced a new intellectual awakening, national consciousness, and an eager longing for freedom among the heirs of ancient civilisations who had unfortunately fallen from their high estate. It was a great truth which Lord Ripon of blessed memory, felicitously uttered when he described educated Indians as the children of British Rule and we can assure you, Sir, that Sir Bartle Frere's observation is as correct to-day as when he made it, that no section of the people of India appreciate the advantages of that rule more highly than those whose minds have been broadened by the liberal English education, which will for all time stand as Britain's most imperishable monument in India. Their very political aspirations are a tribute to the success of her mission in the East. The proudest day in the annals of England which Lord Macaulay foretold has come, and Indians to-day demand that self-government which Englishmen have always fervently believed to be an indispensable condition of self-respecting national life. The Indian National Congress, which a renowned Indian Statesman described as the greatest triumph of British administration and a crown of glory to the Great British nation, is the highest expression of the sacred national aspiration, and the ideal of the Congress is also the ideal of the most important organisation of the Indian Moslem League.

The Authoritative Announcement

which was made simultaneously in England and in India on the 26th of August last, that His Majesty's Government, with the complete accord of the Government of India, accept the responsible Government of India as an integral part of the Empire and as the goal of British Policy, was therefore received by the country with no ordinary feeling of satisfaction. For that epoch-making declaration, Sir, we, Indians of all creeds, classes, and communities, are deeply beholden to His Majesty's Government as well as to the Government of India. We submit, however, that to ensure the early realization of this ideal the reforms that are to be introduced as a first instalment should confer a substantial measure of power on the people acting through their chosen representatives in Councils, and further that the determination of future progress should not, as has been proposed, be left entirely to the Governments in India and of England. It ought to be recognized that the people of India themselves, as the party principally affected, have a right to them. This would be in conformity with the principle of the declaration recently made by the Prime Minister of England that

The Wishes of the Inhabitants

must be the supreme consideration in the resettlement and that this formula is to be applied equally in the tropical countries. It is our settled conviction that the best interests of this country and of the Empire demanded that full responsible Government should be established here as early as possible. We are, therefore, anxious to be assured that the progress towards the goal shall be reasonably rapid. We hope that this point will be taken into consideration by His Majesty's Government. We are not less grateful for decision to introduce a substantial

First Instalment of Reforms

at as early a date as may be practicable. We beg leave to observe, Sir, that the proceedings of the annual session of both the Indian National Congress and the All-India Moslem League are a living proof of the imperative need of liberal reforms in all directions, constitutional, financial, and administrative. The amelioration of the material condition of the masses, as well as the satisfaction of the political aspirations of the classes, has throughout been the anxious concern of these organizations. They have persistently advocated reforms in the land revenue policy and in administrative measures for the relief of agricultural indebtedness, agricultural education and agricultural improvement, rapid progress in the construction of irrigation works, an active policy of industrial development and technical education, the wider diffusion of education in all its branches, retrenchment of public expenditure and reduction of the taxation pressing heavily on those least able to bear it, reform of the police and the system of administration of justice, temperance reform, lenient forest rules, the improvement of public health and adequate provision of medical relief, the reconstitution of village panchayats, all of which are designed and calculated to make life worth living for the tens of millions of our poorer countrymen with whose condition, as it is, no one can affect to be satisfied. We submit with confidence that educated Indians cannot be justly blamed if the remedial measures for which they have been striving have not been introduced. It is true that they have been claiming with equal ardour the

Practical Recognition of the Rights

which legitimately are theirs in their own country, but in doing so they have been actuated at least as much by the earnest desire to exercise them in the interests of their less favoured brethren as by the promptings of their own national self-respect. If they have insistently pleaded for some measure of real power for the representatives and spokesmen of the people in the Government of the country, if they have declined to reconcile themselves to a position of subordination and inferiority in the administration, if they have pressed for the removal of all disabilities and distinctions based on racial and religious grounds, if they have expressed their dissatisfaction with the share assigned to them in the defence of the country, and if they have protested against reactionary and repressive measures, they have done so because the assertion of their rights as Indians is to them a compelling public duty. Neither the National Congress nor the Moslem League has ever been slow to acknowledge

The Value of the Progressive Measures

that have been adopted by the Government from time to time. We may, therefore, be permitted to say with less hesitation that the experience of years has convinced us that, under the existing system, social and economic reform has much less chance than the well-being and

TELEGRAMS.

advancement of the people demand, that Indian public opinion is more powerful than effectual, service and sectional interests are not always subordinate to the common weal, and that the system should be so altered as to make the will of the people prevail, as far as may be, in all matters of internal administration.

It is in this conviction, Sirs, that the National Congress and the Moslem League considered the

Constitutional and Administrative Reform which they should respectfully urge the Government here and in England for present adoption. The joint scheme of reform is the result of the careful deliberation of joint conferences of their committees. It may be mentioned here that the memorandum which was submitted to Your Excellency by 19 elected members of Your Excellency's Legislative Council in the autumn of 1916, in accord with the proposals of the Congress and the League. We now ask permission, Sirs, to dwell on what may be regarded as the essential features of the scheme of reforms. The basic principles on which it is founded are, firstly, that the British connection with India should be safeguarded and, secondly, that, subject to this fundamental reservation, the character and the constitution of the Government of India and the provincial Governments should be transferred so as to make them representative of and responsive to the people acting through their elected representatives in the Councils. To the former end it is proposed that the Government of India, should continue to own responsibility to His Majesty's Government and through them to the British Parliament in matters pertaining to foreign relations and the defence of the country. The legislature is to have no control over them nor will it have any right to interfere with the relation of the Government with Indian States. This being secured, it is urged that in

Matters of Internal Administration.

the control of the Secretary of State should be replaced by control by the legislature; the Government of India similarly devolving power on the Provincial Governments which in their turn will own responsibility to their respective legislatures. It must obviously follow that there should be a strong Indian element in the Executive Governments as well as that the Legislative Councils should be expanded and reformed so as to consist of a substantial majority of members elected directly by the people on as wide a franchise as may be possible and these Councils should be endowed with real and substantial power not only over legislation but also over finance and administration. We venture to think that the Congress and Muslim League make no extravagant proposals when they ask that one-half of the Executive Councils should be Indians and that four-fifths of the Legislative Councils should consist of elected members. Nor, we submit, are the powers proposed for the latter bodies excessive or impracticable. Adequate safeguards have been provided in the scheme to prevent the adoption of hasty or unsuitable measures, legislative, financial or administrative, as well as to protect

The Interest of Minorities.

In connection with the latter point we beg to invite attention to the provision that no non-official proposal affecting communal interests to which three-fourths of the members belonging to that community object should be proceeded within any Legislative Council.

The reforms relating to the Secretary of State and his Council are suggested as being consequential on the reform of the system of Government in the country itself. They will, it is trusted, be found to make for economy and for harmony between the authorities in the two countries without in any way impairing efficiency.

In the memorandum in support of the proposals which we beg to hand with this address

The Case for Reform

is set forth at some length. It discusses too the important cognate subject of local Self-Government and a few urgently needed administrative reforms for the introduction of which both the Congress and the League have long been earnestly appealing to the Government. The resolutions of the Congress and the Moslem League, the joint scheme of reforms and the memorandum of the nineteen members are appended to our memorandum to facilitate reference. We hope that the country will not have to wait longer to see Lord Ripon's cherished scheme of real local Self Government fully carried out, or for the substantial Indianization of the public services for which our late revered countryman, Mr. Dadabhai Naoroji, laboured so long and so hard, or for the complete separation of the judicial services and functions from the executive, a reform needed even more in the interest of the backward masses than of the classes, or for such an amendment of the Arms Act and rules as will not only do away with the invidious racial discrimination against Indians but empower them to possess and carry arms on conditions similar to those which prevail in other civilized countries, in most of the States in this very country, and in the case of Europeans and Americans in British India itself. The country has expressed its gratification at the removal of the bar against the appointment of Indians as commissioned officers in the army. It trusts that the rules which will regulate their admission will be liberal and open an honourable and patriotic career to the young men of all classes who may satisfy such tests as may be imposed to judge their fitness, that the requisite facilities for their training and examination will be provided in India itself and that Indians will be appointed in reasonably large numbers. It is a grievance of long standing that Indians are not permitted to enlist as volunteers. If however, the system of volunteering, as it has existed, is to disappear, it is believed that the Indian Defence Force will not be disbanded after the war, and it is urged that the Indian section of it may be placed on a level of absolute equality with the European.

Before taking leave of you, Sirs, we would invite attention to the very important subject of

India's Status in the Empire.

Our claim in one word is that she should be lifted from the position of a dependency to that of equality with the Dominions. The relation of the two should be mutual in the complete sense of the term. We submit, if the

Dominions are to exercise any rights in relation to India, the latter should have the power to exercise the same rights in relation to them in any Council or Parliament of the Empire which may be constituted at a future date and India should be represented in like manner and in an equal measure with the Dominions. Unless this is done, the participation of the Dominions in the governance of our country without a corresponding right in us to participate in the governance of them will mean a lowering of even our present unsatisfactory status which will arouse the strongest opposition in this country. We hope and trust that His Majesty's Government will never entertain any such proposal. In the meantime we request that India may be allowed to be represented in the Imperial Conference and in the Imperial Cabinet, if any such should be constituted through persons elected by the elected members of our Legislative Council. We are beholden to His Majesty's Government and the Government of India for the privilege accorded to India in the beginning of this year of sending three gentlemen to represent her in the Imperial War Conference and the Imperial War Cabinet, nor are we less sensible of the value of the unanimous resolution recorded by the former body in favour of the regular representation of India at future ordinary sittings of the Imperial Conference. The constitutional position of the Government of India being what it is in relation to His Majesty's Government on one side and to the people of India on the other, its nominees cannot have the character of representatives or spokesmen of the people as have the ministers of the Dominions which are endowed with responsible Government. In this view of the matter we are constrained to submit that, during the period of transition from the existing system to responsible Government, the representatives of this country in the Imperial Conference and the Imperial Cabinet should be allowed to be elected by the elected members of Legislative Councils in India.

We submit that the reforms for which the National Congress and the Moslem League plead are needed as in the interest of the

Good Government of the Country.

and the happiness and prosperity of the people as for the legitimate satisfaction of our national self-respect and for a due recognition of India's place among the free and civilized nations of the Empire and the outside world. Nor are they less necessary to strengthen and solidify the British connection with this ancient land. India has given freely of her love and service to England and she aspires to attain to her proper place of equality and honour in the commonwealth of nations which are proud to own fidelity to His Imperial Majesty the King Emperor. If, as had been said, the British Empire is the greatest secular power on earth making for the good of mankind India is hopeful and confident that she will not be denied what is in every way due to her, especially after this great war of liberty in which it has been authoritatively recognised that she has played a distinguished and honourable part.

Addresses on the Nation's Behalf.

DELHI, November 26. The Viceroy and the Secretary of State received three addresses this morning at the Viceroy's lodge. There were present Mr. C. H. Roberts, M. P., Lord Donoughmore, Sir William Vincent and Mr. B. N. Basu. Mr. Surendranath Banerjee read the address of the National Congress and the Moslem League which were presented by the Raja of Mahmudabad.

The address by the United Provinces Congress Committee was read by Dr. Tej Bahadur Saprú and of the Home Rule League by Mrs. Besant. All the members of the deputation had been presented to the Viceroy and the Secretary of State with whom they shook hands.

The following gentleman composed the joint deputation of the All-India Congress and the Moslem League which waited on the Viceroy and the Secretary of State this morning:—Mr. Surendranath Banerjee, Mrs. Annie Besant, the Raja of Mahmudabad, Mr. Sayed Nabi Ullah, Mr. Mazhrul Haque, Mr. M. A. Jinnah, Mr. Sayed Wazir Hassan, Mr. M. K. Ghandi, Mr. B. G. Tilak, Mr. Harikrishnalal, Mr. Srinivasa Sastri, Dr. Tej Bahadur Saprú, Mr. Hassan Imam, Mr. S. Singh, Mr. Bishan Dutt Shukul, Dewan Bahadur, Kesava Pillai, Pandit Motilal Nheru, Mr. G. S. Khaparde, Mr. C. Y. Chintamani, C. P. Ramaswami Iyer, Dr. P. T. Metia, Rev. B. A. Nag, Mr. L. A. Govindaraghava Iyer, Mr. Kamini Kumar Chauda, Mr. L. Bhugri. Mr. S. Banerjee read the address and the Viceroy and the Secretary of State shook hands with the members of the deputation.

Interviews.

The Viceroy and the Secretary of State granted interviews to the following gentlemen today:—Mr. Surendranath Banerjee, Rao Bahadur R. N. Mudholkar, Mr. M. A. Jinnah, Mr. Mazhrul Haque, Mr. Syed Hassan Imam, Dewan Bahadur Kesava Pillai, Diwan Bahadur Govinda Raghava Iyer, Mr. M. K. Gandhi and Mrs. Besant.

U. P. Provincial Congress Committee's Address.

DELHI, November 26. Dr. Tej Bahadur Saprú read the address of the Provincial Congress Committee of the United Provinces. After welcoming Mr. Montagu he said he did not propose to discuss the scheme of the Congress and the League which his committee entirely supported. Referring to the special needs of the United Provinces he said:—As at present constituted they are biggest of all the Indian provinces in respect of population, and pay to the Government of India the largest amount of Land Revenue. We have for years past been asking for the appointment of a Governor and the establishment of an Executive Council for our province while we have reason to hope that we may at no distant date be endowed with an executive council. We do not know whether it is proposed to appoint a Governor in the near future. This reform has long been overdue and we sincerely hope that His Majesty's Government will raise the status of these provinces to that of a Presidency Government when the term of the present Lieutenant Governor comes to an end. We do not propose to repeat in this address our proposals with regard to the constitution of executive council, but we shall beg leave to invite your attention to the very small size of our Legislative Council.

The representation of 48 millions of people by a small body of 21 elected members is very far from being adequate or effective, nor does the franchise rest on any liberal basis. In order to take our legislative council truly representative of such a large population and we have considered it necessary to suggest that the council should consist of 125 members, four-fifths of whom should be the elected representatives of the people. There are already small elective majorities in the councils of the Bengal and Behar and we are only asking for an elective majority in our council also with this difference that we plead for a substantial increase of the strength of the council which consist of 'an effective majority of members elected directly by the people on as wide a franchise as possible. We are aware that objection has been taken to our proposal that the resolutions of the council should be binding on the Executive Government but we may be permitted to point out that we also suggest that the right of veto should be reserved to the Government and that a resolution must be given effect to only when it is once again carried after an interval of 12 months. The sense of power always gives to a sense of responsibility and we believe that the occasions will be few and far between when it may be considered necessary by the Government to exercise the right of veto.

DELHI, November 26. Our troops near Aden continue to be constantly in contact with the Turks engaging in numerous outpost and patrol skirmishes as described in supplement to London Gazette, October 10th. On the 22nd November an action was fought on a larger scale than usual in which we attacked and captured the Turkish post at Japir on a fifteen mile front and to the north of Aden and its neighbouring pickets. Losses were inflicted on the enemy and his defences were destroyed.

Bombay

The Indian Press Act.

Its First Application in Bombay.

Akhbar-I-Saudagar to Deposit Security.

BOMBAY, November 26. The daily Guzerati paper "Akhbar-I-Saudagar" having been made into a limited liability concern, its editor Mr. Ravabhai Shah on Saturday appeared before Mr. Ashton, Chief Presidency Magistrate, Bombay, to make a formal declaration as printer and publisher of the paper under the press Act. After hearing the application the Magistrate asked for security deposits of Rs. 500 for each edition, daily and weekly. This was complied with. It appears that this is the first time that a security deposit has been demanded from a daily Guzerati paper in Bombay.

Karachi Building Disaster.

Record of Casualties.

KARACHI, November 26. The roll of victims in connection with the collapse of a building in Karachi on Saturday noon totals 42—18 deaths, 10 seriously injured and 14 with minor injuries. Digging among the "debris" still continues as it is thought two workmen are still buried.

Indian Industrial Commission.

BOMBAY, November 26. Two important witnesses were examined by the Indian Industrial Commission today. The Electrical Engineer to the Bombay Government Mr. Stuart Meneth was the first witness. He was in favour of government experts giving technical advice to the public freely and for the establishment of a technological institute in each province. He strongly urged that Government purchases should be effected from local firms. Whether the material was in this country or not such firms would accept the responsibility of breakage and an officer is able at once to explain to them the doubtful points on matters which if ordered through the Director-General of Stores are disposed of by an officer with no experience of India or any knowledge of Indian requirements.

Government Help to Industries.

The next witness was Mr. C. F. Kittinge, Director of Agriculture, Bombay Presidency. He dwelt at length on the subject of Government help to industries and the scope of improving agricultural industries on paying lines. He said experimental work carried on by his department has made considerable effect in popularising advanced methods in agriculture.

The Bombay Food Exhibition.

In aid of "Our Day."

BOMBAY, November 26. The most successful opening ceremony in connection with the Bombay food exhibition and fancy fair was performed this afternoon H. E. the Governor of Bombay who with Lady Willingdon attended in state being received at the entrance to the Town Hall by a guard of honour of blue jackets and conducted to the dais in the hall in the presence of a dense assembly of all classes of the population of the city. The Governor in declaring the exhibition open said that he felt pride in standing before them, pride on the Presidency and pride of a personal kind for the first idea of starting the scheme had originated with Lady Willingdon and pride in the success of the exhibition which had been brought about by the good will and cordial co-operation of the British and Indian races of all classes. Dealing with the objects of exhibition he said they wished to show to householders how many necessities of life could be purchased in India and also to give various industrial firms an opportunity of displaying their wares in enlarging their markets. His Excellency then alluded to the second purpose of the exhibition namely to raise money for "Our Day" fund and expressed his thanks to various workers who by voluntary service had made the exhibition possible and in conclusion claimed that the citizens of Bombay could claim to have been pioneers of several great undertakings during the past few years which had been crowned with success. After Sir Thomas Holland who with the other members of the Industrial Commission and several native chiefs were present had thanked His Excellency for declaring the exhibition open Their Excellencies went round the various stalls, shows etc. spending about a couple of hours in the buildings and grounds which at night were brilliantly illuminated.

విశాఖపట్టణముజిల్లా విశేష

మండల సభ.

(1)

ఆహ్వాన సంఘాధ్యక్షులగు.

శ్రీవిక్రమదేవ వర్మగారి స్వాగతం పంపానము.

ప్రతినిధి సోదరులారా!

ఆహ్వానసంఘము పక్షమున తమకందములను హృదయ పూర్వకముగా స్వాగతము నొసంగుచున్నాడను. మనదేశ చాల త్రుణులందు మనముందముచు దేశసేవాపరులమై పరిశ్రమను తీర్చుచును దీక్షితులమై సామ్రాజ్యభావముతో మెలగుచు వికమత్వమున పనిపూని కార్యము నిర్వహించు మహాత్ములైన వారయందు ఇప్పుడు తీర్చుచున్నది. మన విశాఖపట్టణము తన నిరుపమానముగా మహాదధి తీర్చుకొనినదిగా సాధనసంపత్తి బలమునను భావికాలమున దేశపురోభివృద్ధియందు ఉన్నత పదము నిర్వహించునై యున్నదని యెంచియు మన మనముల నానందించుచున్నాము. నాకాశ్రయ నిర్మాణము నిర్మాణము చేయబడినది. పూజ్యులగు భారతసచివులను మహామూల్యులగు రాజప్రతినిధిగారును మన పట్టణమును గారవించి కొలదికాల మైన నివృత్తికి విచ్చేసి మనయెడల యాదరభావమును కృతజ్ఞత కలిపించి యున్నారని విని యపరిమితానందమును పొందుచున్నాము. భారతసచివుల ముఖండి సార్వభౌముని యానందింపగలిగి యనివార్య కార్యనిర్వహణము భారతరాజ్యాంగ తత్వమును స్వీకరణమున దేవత్యముగా గనుగొనుటకు మిక్కిలి శ్రమములతోపై మనదేశమునకు విచ్చేసిన పూజ్యులను మహాదాదా మహమ్మదులను శ్రీయుక్తి మాంజుగూర్చి మన పూర్వకముగా స్వాగతమును సుమారుచుట ప్రబలమున ముఖ్యవిధియైయున్నది. ప్రభుత్వమువారు భారతరాజ్యాంగ కార్యనిర్వహణమునందు గమ్యస్థానము స్వపరపాలన ప్రతిపాదనమనియును తదంగములుగావలయుననుభవములు త్వరితగతి నెఱవేరుపడవలయుననియును విస్పష్టముగా వక్కాణించియుండిరి. ఈ మహావిషయములను దొరతనమువారితోడను ప్రజాప్రతినిధులతోడను చర్చించుటకంటె భారతమంత్రి వర్గము మనదేశమున కలుదొందెడిది. కావున చింతలమునుండి మనమనముల నిండియున్న కోరిక లీడెరున్న యిట్టితరుణమున నన్యాయునున్నముగ నివేదించి కార్యసంసిద్ధికి ప్రభుత్వము వారికిదొడ్డుపట్ట మనవిధియని గ్రహించదగియున్నది. అట్టికోరికల నర్పి తీసి ఆదరభావమున ఫలింపజేయువిధి ప్రభుత్వమువారియందు కలదు. ఆంగ్లసామ్రాజ్యకారులగునను, తన్ని హిమాధారంధర్యములయందు పూర్ణ మగు సమానాంతభావములగునను, సహిత భారతీయ సభ్యతా యశోభవంతులు గను, మన మునుపటివలన మన ముత్పూర్ణమి వర్తమాన పోష్య వృత్తినుండి ఉద్ధరింపబడి తన స్వాక్తిని గౌరవించుటకు నహాస్థానమున నిర్వహించి సామ్రాజ్యంతర్గతములగు పరిపాలన స్వాతంత్ర్యముగల యధినిదేశ రాజ్యములతో తులనాగు నటుల ప్రసాదించవలయుననియును తిరున్నతిని సుసాధ్యమును గౌరవయుతులను లగునట్లు ప్రభుత్వము ప్రజాభిప్రాయ బద్ధము గావించి యచిరకాలమున స్వపరిపాలనము ఆహ్వానింపం బడవలయునని మన నివేదనమై యున్నది.

మన రాజభక్తి మూల్యంహితియై యున్నది. ప్రభుసేవ యందు సామ్రాజ్య పరిచర్యయందును భారతసర్వము వెనకీ యుగ మహాత్మాహుతో స్వీయ సర్వస్వ సమర్పణముననై నను నిజతనము చాచి పరిత్యాగముననై నను కార్యము నిర్వహింప నుత్తరత ప్రకృతిని పొందుచున్నాము. ఏసంస్కరణములనైన సంతోషపూర్వకముగా గాక, వేటొందు విధమున నై కొనుట భారతీయుల యనములనుండి వెలియియున్నది. కాని సహజ స్వాతంత్ర్యాభిలాష మలగు నాంగ్ల రాజ్య తంత్రాభిలాష సమాధి ద్రవ్యముల సఫలి కృత్యములగావించి భారతవర్షమున నిజపరిపాలన ఫలసిద్ధిగ దేశోద్ధరణము గావించి కార్యనిర్వహణ సుపరిపాలన నైతికత యుగాక యని మన మాతృదేశత యెల్లప్పుడును కోరుచున్నది.

కాంగ్రెసు-లీగు సంస్కరణములు.

మనదేశమునందలి భారతీయమహమ్మదీయ జాతీయమ మహాసభలు రెండును ప్రజాభిప్రాయ సంస్కృతికొరకు ప్రసాదించబడవలసిన సంస్కరణములలో కనిపెట్టెముగా కోరదగిన వానిని నిర్ధారణము చేసియున్నది. ఈసంస్కరణములు ఆఖరి భారత జనాభాసమ్మేళన సభ్యత్వమునై యున్నవి. మఱియు ప్రజావంతులగు ప్రజాప్రతినిధుల ద్వారా పర్యాయచనాపరిష్కారములయ సమర్థములు గావించబడినవి. కనుక వాని మన్నించుట దొరతనము వారికిని, దృఢవిశ్వాసముతోడను అచలితభక్తితోడను వారి నవలంబించుట ప్రజలకును విధియై యున్నది. దక్షిణదేశవాసులగు మనము ఇచ్చటగల కొన్ని యనుపపత్తులచేత దాక్షిణ్యసంఘముల పురోభివృద్ధికి ప్రధాన కారణముగ నట్టిసంఘముల సంఖ్యకును ప్రాబల్యమునకును చెల్లించు పన్నులకును అనుగుణ్యముగ ప్రత్యేక ప్రాతినిధ్యము

దుట యవసరమున యొంది ఈ కొలదిమాన్యులతో కాంగ్రెసు లీగు సంస్కరణముల నామోదించి యుంటిమి.

ప్రత్యేక సాంఘిక ప్రాతినిధ్యము.

ప్రామాణ్యములతోను తదితరులతోను మహాదాదా హృదయ పూర్వకముగా అన్వేష్యత్రేయస్వకాన భావముతోడను పరస్పర సహాయభిలాషలతోడను భేదముల వారించుకొన యెన్ని సంఘముల పురోభివృద్ధికి ప్రత్యేక ప్రాతినిధ్య మకర్తవ్యమని యెంచింది దాని నామోదించిరి. నేను జనమొందిన యుక్తిలసంఘము నిష్కలమముగు పరిత్రాగ్య సంతతియై యున్నది. మఱియు దేశోత్తర కేతలక్ష సంఖ్యాకమైయున్నది ఇప్పుడేది వివిధగాప్తా ప్రభుత్వములకింద నూత్రహితముగా విభజించబడి యుండుటచే సాంఘికాభివృద్ధియందు ప్రతిబంధకములం జెందుచున్నది. స్వీకరణకృత విశాఖముకొరకు ఏక ప్రభుత్వముకింద సాంఘికపరిపాలనయనియును ప్రత్యేకముగ నుత్పాదక రాష్ట్ర నిర్మాణము గావించబడవలయు ననియును ఉత్పాదకరాష్ట్ర గౌరవమును పురస్కరించుకొని యిట్టి రాష్ట్రనిర్మాణ మావశ్యక మనియును కొంతకాలమునుండి వాడుకల సోదరులు ఘోషించుచుండిరి. ఇంతవఱకును ఫలము కానరాజేను. విశాఖరాష్ట్ర రాష్ట్రనిర్మాణమువలన కొంతవఱకు నుపశాంతికలిగినది. కాని యింకను ఉత్పాదక యాదర్యములు ఫలింపజేయు లెంతవఱకు. ఉత్పాదక సర్వో హము పూర్ణముగ నుపశాంతము గావించబడలేదు. భావ ప్రయుక్త విభాగవిధానమున గాని యెల్లరును కోరుచుండు రాష్ట్రస్వాతంత్ర్య సానిధియు అట్టిస్వాతంత్ర్య యుక్తులగు రాష్ట్రసమైక్యతమున గాని, భారతసామ్రాజ్య పరిపాలన సౌకర్యము లభింప నేరదనియును సామాన్యముగ నంగీకరింపబడి యున్నది. దీర్ఘప్రదేశమున భావవిధానమున ప్రత్యేక రాష్ట్రముగ విభజించవలయునని కోరికలు బహుళములగుచున్నవి.

మొన్న మొన్న భంసరణములను గూర్చి విరోధి యులు భారతీయులు కొందఱు జరిగించుకొనిన సాధ్యుల కూడ విశాఖరాష్ట్రము పునర్విభాగము గావించబడవలసి వచ్చినపుడు ఉత్పాదకము ప్రత్యేకరాష్ట్రముగ నేర్పడవలయునని నూచించబడినది. అట్టి సమయము చేకూరబోవు; కాన గంజామి విశాఖపట్టణ మండలముయందలి యుక్తిల ప్రదేశములను జయపుర సంస్థానముతో గూడ నుత్పాదక రాష్ట్రముతోచేర్చి విభజించుట యుక్తమైయుండును. ఉత్పాదక భావ ప్రచారముగల దేశము గీర్వను దొరగారివలన నూచించబడిన పద్ధతిని నిర్ధారణము చేయవచ్చును. భారత సచివుల సందేశముననుసరించి యుక్తియుల యాశయముల నివేదించుటకు ప్రాతినిధ్య సంఘము తరుణము చేచియున్నది.

ఆంధ్రసోదరులు కూడ నిట్టి యాదేశముల నుపలక్షించిరి. ప్రత్యేకరాష్ట్రమును గోరుచున్నారు. మఱియు నితరులు కూడ నడిచుచున్నారు. దయామయులగు దొరతనమువారు ఇట్టి ప్రజాభిప్రాయములను సానుకంపదృష్టితోడను ఆదరైకభావముతోడను తలకించి వ్యక్తి స్వాతంత్ర్యములు గల జనసంఘములకు నై సర్వకస్య భావిజ్యంధరణమునకు దగిన సానుకంపముల నిచ్చుచు ప్రత్యేక రాష్ట్రముల కింద నుండు కర్తవ్యము. అట్టి స్వతంత్ర్య వ్యవస్థల వలన భారత జాతీయత త్వము పెంపుచెంది నుందరతకాంతిని వెలంకునుగానిహాని చెందదోపడు. ప్రత్యేక సాంఘిక ప్రాతినిధ్యమును కోరుట కూడ మోదనదీపన స్వాతంత్ర్యకృత సంస్కరణముకొరకు గాని యెల్లరు కలిమిక నులికి కాదు దేశక్షేమమునకయి వలయుమాన్యుల నాత్మలాభము తేదని కోరంజనననుట వింతయగు దేశభక్తియై యుండును.

విమానాంత ర్యాగ విధానము.

ఇటీవల విరోధియ సంఘమువారు సంస్కరణజాలమును నిర్మించు సమకట్టి భారతీయుల నందులకు బడబంజేయ పనిపూని యొకవింతయగు విమానాంతర్యాగవిధాన విశేషమును వెలిపుచ్చియుండిరి. దానియందీ “కలకత్తాసంధి” వెలువడినది. ప్రత్యయన కార్యనిర్వాహకాంగమును కొలదివిషయములయందు మాత్రము కాననిర్వాహ సభాధికారియగునా లోబడింది తక్కువకల కార్యములయందు నిరంకుశాధికార పూర్ణముగా చేయుటయే ఈ విధానము యొక్క ముఖ్యభిప్రాయము యున్నది. ఇరువలన వెనకిని తృప్తి కలగజాలదు. అసంతుష్టి మొదలగుననుభవములను తగు మార్గముల విజృంభించుటయందలి యవసరము మగును. ఇంకను భారతీయులను రాజ్యాంగమునందన్ని విషయములలోను హెచ్చుగా సంబంధముగలవారిగా చేయుట ప్రభుత్వమువారిక రాజనీతి నూత్రమై యున్నదని దొంగతనమువారిసత్తాను నాశనమైనది యున్న తాళయమున కి యంతర్యాగ విధానము వివిధస్వభావముగలదిగ తోచకమానదు. ఇట్లు తరగతులగు సోపానా రోహణమున స్వపరిపాలనమును సాధింప సమకట్టుట దేశక్షేమమున హితమును కాదనియు మెట్టుమెట్టు పట్టున కట్టి యిక్కట్లులు తప్పక వాటిల్లు చుండు ననియు విజ్ఞానముడువుడు.

BOMBAY, November 27.
Sir Thomas Holland, President, Industrial Commission thinking His Excellency the Governor for opening the old Products Exhibition yesterday said: - I should like for a stranger whose business it is just now to be critical to take this opportunity of congratulating your town on the remarkable standard in the collection of exhibits. Although it has been my special business during the past year to study recent progress of Indian industries, this exhibition has produced surprises for me in every section. To exhibitors I would give a word of warning and advice and that it to remember that it is rigid uniformity of quality and reliability that affects customer more even than high quality. Let this special effort therefore become the standard that will establish the good name of Indian manufacturers. During the past eight months we have learnt through the activities of the Munitions Board that many things formerly imported by the Government Department as a matter of course can easily be manufactured in India. Necessity has been the fertile mother of invention. I hope that rules for purchase of Government stores abroad which have been rendered useless by war conditions may never be wanted in the same way again and that India will rapidly become more self-contained, but this means maintaining the standard of excellence illustrated by the exhibition in other places than Bombay. For this reason I am glad to see that Madras and Calcutta propose to follow your lead and for this lead among provinces you are indebted to the untiring energy and generous devotion to the presidency of those who follow with affectionate respect the high example of your Governor, and Her Excellency Lady Willingdon.

Imperial Indian Relief Fund.

DELHI, November 26.
The total received by way of subscriptions to the Imperial Indian Relief Fund from the date of its inception up to the 31st October 1917 was Rs. 1,37,51,030. Interest upon the sums placed at fixed deposit amounts at about Rs. 684,000 bringing the total income on central fund up to Rs. 1,44,35,000. The expenditure up to the same date amounted to Rs. 75,28,000.
Mr. Satish R. Das, Barrister-at-law is appointed Standing Counsel, Bengal, vice Mr. B. O. Mitter resigned.

Burma Indian Telegraph Grievance.

RANGOON, November 26.
A memorial was submitted in 1915 to the Director-General of Indian Telegraphs by the Clerical branch, Indian Telegraphs, Burma, for a reorganisation of the department which was rejected on the ground that a reorganisation of the whole department was effected as recently as 1910 and another change was unnecessary. They have submitted now another memorial to the Government of India, basing their appeal on similar grounds to those urged previously. In it the petitioners point out that not only their pay is inadequate to maintain them and their families, but the discomfort of suitable house accommodation is keenly felt, which with their limited means and the prohibitive prices of foodstuffs makes it practically impossible for them to live in health and comfort. On the staff of permanent clerks of the department in the Rangoon office there are 43 men holding grade appointments from Rs. 40 to Rs. 140 which is incomparable with the advantages and privileges granted to the technical branch of this service. While the clerical staff are denied consideration or amelioration, the technical staff afforded obvious facilities to the increase of salary by a schedule rate of increments supplemented by House and Burma allowances specially sanctioned to compensate their expensive domestic necessities. The memorial accentuated the fact that by the mutual hard and harmonious working together of those two branches interdependently the revenue therefrom accruing is continually on the increase. They ask: (1) for increase by periodical increment of salary from 50 to 150, (2) Burma allowances of 50 per cent on pay actually drawn and (3) the scheme be sanctioned and given immediate effect.

BRIEF TELEGRAMS.

Mr. A. Thiruvengataswami Mudaliar, B.A., Consulting Geologist and Mining Engineer (late of Madras) died at Rangoon General Hospital last night.

The Special Tribunal convicted eleven accused in Nagwan case the sentences ranging from seven years transportation to four years and fines of one to two hundred rupees. The fines will be distributed among riot victims.

Latest Telegrams.

[REUTER.]

LONDON, November 26.
The French communique says: There was great artillery activity on the right of the Meuse in the region north of Hill 344, where we organised positions, we had taken.

The Italian communique says: - Enemy masses yesterday again attacked between Brenta and Piave. On the left wing an attack on Mount Portica was promptly crushed and our counter-attack repulsed a fresh enemy attempt. Alpini annihilated the assailants at Tassoni. Enemy pressure was strongest at the centre but was definitely repulsed. We took two hundred prisoners. We repulsed enemy attack on our right from Montefiore taking prisoners.

The King was telegraphed as follows, to Marshal Haig: - I congratulate you and General Byng and troops on the successful operations in the neighbourhood of Cambrai. Complete surprise effected by such novel methods of warfare has been received with the utmost satisfaction throughout the Empire as holding out great hopes for the future. It is gratifying that tanks which are purely British invention played an important part.

కాంగ్రెసులీగుల సందేశము.

హైదరాబాద్ దేశీయమహాసభవారి యావద్భారతసంఘము వారును, యావద్భారత మహాసభవారి మహాసభా సంఘము వారును గలసి నవంబరు 26 వ తేదీ 10 గంటలకు నిర్దేశించిన సమావేశమునకు తమ సందేశము నివేదించి నేగిరి. ఈ సందేశమునకు గాను సందేశమును జరిపిరి. యావద్భారత మహాసభా సంఘసభ్యులమును, యావద్భారత మహాసభా సంఘసభ్యులమును నగు మేము, శ్రీ చక్రవర్తిగారి ప్రధాన హిందూదేశ కావ్యదర్శకులను మిమ్ములను, శ్రీ చక్రవర్తిగారి మహాప్రసిద్ధియు, ఈ దేశపు ప్రభుత్వమున కంతటికిని ప్రధానాధికారియగు నగు మిమ్ములను ఆకా విప్లవములలో సందర్శించి చున్నారను. దేశీయ మహాసభవారును, మహాసభవారు మహాసభవారు ఆయావత్ పూర్వముగ నిర్దేశించినట్టి సంస్కరణములను మారు నాగ రూపకతో పరిశీలించెదరని మేము నమ్ముచున్నాము. మా సంస్కరణములన్నియు న్యాయ వంతములను బ్రతిఘటించునట్లు పూర్వముగ నేర్పించినవియు నగుచున్నవి గాన మారు పిని దయాపూర్వకముగ జూచెదరని మానవ్యము. చక్రవర్తిగారి మగు నీ మహాసభయమున కేగితిమి బ్రతిఘటించునట్లుగా నొనరించిన

మహాసభ ప్రతినిధుల కౌటములు

ఈ ప్రతినిధులకు ప విద్యుదములు, విద్యుదములను, కేంద్రముల దేశములను దాడి వెలకుండ రక్షించుటయు, దేశీయన కాంతివ్యాపకముల నెలకొల్పుటయు కొలది వసులుకావు కాని ఇంతకుండు నెక్కువ శీర్షి ప్రతినిధుల కన్నత నెందు కావ్యములను వారు గావించిరి. గ్రేటు బ్రెటన్ హిందూదేశమున మానసిక ప్రభోధము గలిగించెను. జాతీయత్వము కేంద్రములైనను, తమ ఉత్తమాన్నియై వాగరికతా నిత్యుండ దురదృష్ట వశమున నభోగిని నందియన్న పురాతన నాగరిక మహాజాతి సంతతి వారితో స్వచ్ఛాస్మాంత్ర్యముల బొందుట కన్యంత ఆతురత కలిగించెను. విద్యాభివృద్ధి లగు భారతీయుల బ్రతిఘట ప్రభుత్వ పుత్రులు గ నెన్ని న మహామేధావి రిహస్యప్రభువుగారి వాక్యము చూచి సత్యవాక్యము. హిందూదేశమునందు కావ్యముగ నిలువగల బ్రతిఘట జ్ఞాపక చిహ్నమును ఆంధ్రనరళ విద్యా ప్రభోధమున వికాసమున విద్యాభివృద్ధిలగు భారతీయులకంటె వారిలో మరియే విధమున ప్రజలును ఎక్కువ సంతోషమున బ్రతిఘటవారి పరపాలనా లాభముల గ్రహించువారిని నర బాధలు ప్రజలుగారు పలికిన వాక్యముల ఆనాడెంత సత్వనంతముగ నుండెనో ఇప్పుడు సంత సత్వనంతముగ నె యున్నదని మారు నమ్ముచున్నాము. భారత విద్యాభివృద్ధిల రాజకీయందోళనమే బ్రతిఘట తూర్పున తన సందేశవిజయమున గాంచెనట్లు ప్రజలతార్కాణము మెకాదే ప్రభువుగారు ముందుగా గావించిన బ్రతిఘట చక్రవర్తి నందలి ఆత్మకృత్య మాలిశా దినమిదెనచ్చును. జాతీయ జీవనాత్మికారమున కన్యంతావశ్యకమున ఆంధ్రము లెల్లపుట నుద్దృఢభక్తితో నమ్మిన స్వపరిపాలనమును హిందూదేశ మిష్ట దుకుచున్నది. హిందూదేశీయ మహాసభ బ్రతిఘట పరిపాలనపు మహావిజయ ఫలితమనియు, బ్రతిఘట మహాజాతి కన్యత్రయ కీర్తి ప్రదయనియు ను ప్రసిద్ధ భారత రాజకీయచేత్ర చెప్పియుండెను. అట్టి మహాసభ మహాపరిచి వంతమగు జాతీయాయమున వెల్లడించుట కన్యత్రయమైనది మరియు దేశీయమహాసభాదేశ మేముఖ్యమగు భారతమహాసభాసభాదేశముగ గాంచునని. క్రిందటి ఆంధ్రు 20-వ తేదీని ఇంగ్లండు హిందూదేశముల నొక్కమారుగ జెలుపబడిన

అధికార ప్రకటనము

హిందూదేశమున సత్వనంత సంతోషమున నేగెను. తమ గ్రహించుబడియును. భాగ్యతా సహితమని చాలమును హిందూదేశీయమున కొనగి దాని బ్రతిఘట సామ్రాజ్యము నందలి భాగముగ గ్రహించుట య బ్రతిఘటపరిపాలనా దర్శకుని శ్రీ చక్రవర్తిగారి దోషముల వారు హిందూదేశ దోషములవారి పరిపూర్ణాంగికారమున మెప్పునిరిని ఆ ప్రకటనమునందు జెలుపబడియును. చక్రవర్తిమున నూతన శతాబ్దమునకు మగు ఈ ప్రకటన మనకు వివిధ జాతి మతవర్తములకు జెందిన భారతీయుల మందరమును చక్రవర్తిగారి దోషమువారికిని హిందూదేశదోషమువారికిని

తమ కృష్ణము. అయిన ఈ యాదర్శమును సాధ్యమైనంత త్వరలో యథాగతము గావించు నిమిత్తము మేమీ సంస్కరణముల సుచిహితములను. ప్రజలు ఆ యాసంఘములకు తమ ప్రతినిధులనుండి వారి మూలమున విశేషముగ నభికారము నొందుట అట్టి పరిపాలనకు ప్రధాన సంస్కరణముగ పరిగణింపవలయును. మరియు హిందూదేశ భౌతికభివృద్ధిని, ఇతివృత్తా దెప్పినటుల బ్రతిఘట హిందూదేశ దోషములను మాత్రమే నిర్వయింప గూడదు. ఇట్టి సంస్కరణ లాభాలాభముల గమనించవలసిన వారగు ప్రజలుకావలసి నిర్వయించుటకు తగిన అధికారము గలిగి యున్నారని తెలిసికొనవలయును.

దేయల అభిప్రాయములే

సామ్రాజ్య రాజ్యములను సుఖ్యములగు పరిగణించి జడవలయును. మరియు మాత్రమునే ఉపదేశముల సందర్భముల సమానము గా రుచింపదగునని ఇటీవల ఇంగ్లండు ప్రధాన మంత్రిగారు ప్రకటించిన మాన్యుటోనియము నేర్పించి చున్నది. ఈ దేశలాభాభావమును, సామ్రాజ్యలాభాభావము సాధ్యమయినంత త్వరలోనే దేశీయముల పరిపూర్ణభాద్యతా సహితకన్యపరిపాలనను నీయవలయునని మాన్యుటాభిప్రాయము. అందుచే నీయదర్శకవర్త్య స్థానము సమీపింపవలయు గను నగతి తగినంత త్వరముగ అంద గలవని మాన్యుటాభిప్రాయముల మేము గోచరించుచున్నాము. శ్రీ చక్రవర్తిగారి దోషములను మాన్యుటాభిప్రాయములను గ్రహించెదరని మేము నమ్ముచున్నాము.

మొదటి సంస్కరణము

ఈ సాధ్యమైనంత త్వరలో ప్రసాదించ తీ గావించినందులకు మేమెంతయు కృతజ్ఞులము. కాననక, ఆర్థిక, పరిపాలన క విషయములన్నిటియందును సులభములగు సంస్కరణముల నెసగు మెంతయు నావశ్యకమగు సంతతి దేశీయమహాసభ, మహాసభ మహాసభ సాంకేతిక సమావేశకార్యాల ప్రవేశకయే ప్రజల సజననిదర్శనముగ నుండ గలను. సామాన్య ప్రజల భౌతికస్థితి (ఆర్థికస్థితియు అభివృద్ధియు వారిరాజకీయ భాంధాసంకేతి సంతసమును మాత్రమే ఈ రెండు మహాసభల కన్యతావరతతో గోచరించునవి. లాంఛనమునూ విధానము నందును, వ్యవసాయశాఖల యుజయిముక్తి కొరకు పరిపాలక కా సనముల కొరకును, వ్యయసాహు, వ్యవసాయవిద్యాభివృద్ధి నిమిత్తమున, నీటికాలుకల నిర్మించునిమిత్తమున, పారిశ్రామికభివృద్ధియందును, సాంకేతిక విద్యాభివృద్ధినిమిత్తమున, అన్ని శాఖలయందును విద్యను విశేషముగ వ్యాపింపజేయునిమిత్తమున, రాజకీయవ్యయమున తగ్గించుచు ఇతిభాగమును మెయజాలని ప్రజలపన్నుల తగ్గించునిమిత్తమున, పోలీసుశాఖయందును, న్యాయపరిపాలనాశాఖయందును, అటవీ పరిపాలనయందును, ప్రజల ఆరోగ్యము నభివృద్ధి సెందించుటయు, తగినంత వైద్యసహాయము నొసగుటయు, గ్రామపంచాయతుల మరల నెలకొల్పు నిమిత్తమున, ఎవ్వరు నిండు కయ నెలకొల్పించి సహింపజాలర అట్టి కోట్లకొలది హైదరాబాదు, అందలి ప్రజలకంటె నెక్కువ బీదకము నుభవించుచున్న హైదరాబాదు కొంచెము విగ్రాంతి నెసగి వారి జీవితము, జీవనాత్మములగు సుందరముల వలయు మార్పు నన్నిటి నిమిత్తమున ఈ సభలవారు నిరంతర మనేక సంస్కరణముల విమరక గోచరించుచున్నారు. వైవిధ్యమైన యనన్యముల బ్రతునిమిత్తమున కే కవంచనశీకపాటుపడుచుండెన భారతవిద్యాభివృద్ధిల సంచుకయు మాసిండుట న్యాయము కాదని మాన్యుటాభిప్రాయము ప్రకారములను దేశీయనతిమరుండవలయు సత్వముల నాచరిం పూర్వకముగ గ్రహించుట

మగుదే వారు నిరంతరము గోచరించుట నిజము. అయిన నట్లు జేయుటతో వారు తమ జాతీయ గౌరవాన్ని మెంత అభిమానముతో పుచ్చుకొని యున్న పక్షమునటి అభిమానముల వై న తమకంటె తక్కువస్థితి యందున్న దేశీయ భాగ్యవరుల లాభాభావములకు తగినంత ప్రయత్నించుటకు ముఖ్యములేను. దేశీయపరిపాలనను ప్రభావప్రతి నిర్వహకుల బిడ్డయిన యధికారమును కొంతవరకే న నియంత్రించుట నీ గోరిక, పరిపాలనమునందు రిక్కువస్థితి యందుండుటకు వారయ్యకొనెను. వర్త్య తెలుపు సభాపు బాతి చరముల అధికారమున గలిగిన వివిధభేదముల వలనను గలన, దేశీయపరిపాలన సందు తమ శత్రున్న అవకాశములకు వారసంపూర్తి దెలపిన, పుత్రికల కలికాసముల సభ్యులమైన వారిలూలూలూలూలూలూ భారత ప్రభుత్వలకు తగిన అధికారసర్వముల పుత్రికాసంపాదన వారి కన్యకానోపకార భివృద్ధిగావున వారాధ్యము నిర్వర్తించుట.

సా ని క హ ర్త లు

(9)

జరుగజోవు సమాచారములు

30-11-17 మ్యాజియము తియేటరులో ఆస్పత్రినాక సహాయకము పాల్గొమ్ కాన్ సర్వ ప్రదర్శనము. సా.గం 6-15
1-12-17 ఆస్పత్రినాక సహాయకము సెంటు ఆంధ్రా చర్చలో గావ్యుఖీటు సా. గం 4.

క్రొత్తవకీలు:— బి. ఎస్. వేంకటరామయ్యగారు, నిన్నటిదిమున (26-11-17) మోకోర్టుకీయగ నెన్నుకొనబడిరి.

రాకలు:— రాజప్రతినిధిగారును మంత్రిగారును చన్నపురికి విచ్చేయు కాలములో తిరువాన్ హారు మహారాజా వారు వారిని సందర్శించుటకు చెన్నపురికి దయచేయుదురని తెలియుచున్నది.

ఆరోగ్యోపన్యాసము:— కాన్సరేషన్ హెల్త్ థీసు ఎస్. రామవేంకటరావుగారు నేటి సాయంకాలము 5-30 గంటలకు వై. ఎం. సి. పి. భవనమునందు పూరారోగ్యమును గూర్చి ముచ్చటించెదరు. మేజరు ఎస్. ఎస్. ఎల్. విను; బి. ఎం. ఎస్. సి. బి. ఇ., గారు సభాధిపత్యమును వహించెదరు.

వెన్నుడికబో, తిరువల్లి కే.జి:— వేంకటరంగమునీర్లబిల్లలూరి లక్ష్మి విలాస మందిరమునకు క్లబ్ మార్చబడెను. కె. శ్రీనివాసరావుగారు నిన్నటిదిమున క్లబ్ సభ్యులకు గిందొసగిన సందర్భమున ఈ క్రొత్తభవనమున గృహప్రవేశ ఉత్సవము జరుగబడెను.

ఉద్యోగములు:— డిప్యూటీ కలక్టరు టి. ఎస్. వేంకటస్వామి వారును గారికి జీతమువైని రెండు నెలలు శేల నియ్యబడినది. యు. రామారావు గారు జనరలు డ్యూటీవైని కృష్ణాజిల్లాకు పంపబడిన. కృష్ణాజిల్లాలో జనరలు డ్యూటీయాయున్న సా. అన్నారావు పంతులు గారు జనరలు డ్యూటీవైని అనంతపురమునకు పంపబడిరి.

హెచ్. హెచ్. ఎస్. సుబాలక సభ-తిరువల్లి కే.జి:— నేడు (27-11-17) సాయంకాలము 5-30 గంటలకు తిరువల్లి కే.జి. సింగరాచారి హాలులో సి. నారాయణ స్వామయ్య బి. పి. బి. ఎల్. గారి అధ్యక్షతక్రింద జరుగు సభయందు శ్రీలక్ష్మి ప్రకాశకాలలో మహాధ్యాయులగు పి. పి. నరసింహంపంతులుగారు "ఆంధ్రకవులు" అను విషయమును గూర్చి ఉపన్యసించురని కార్యదర్శి డి. అచ్చయ్యగారు మాట వ్రాసిరి.

కనరా విద్యాభిసంఘము:— ఈ సంవత్సరము పట్టులనుబడిన కనరా విద్యాభివృద్ధిల వైసంఘ సభ్యులు గరి కనివారము సాయంకాలమున వై. ఎం. సి. పి. లో విందు చేసిరి రావుసామేలు డాక్టరు రామారావుగారు సభాధిపత్యము వహించిరి. సభజనరలబడిన వెనుక ఫలహారములు పంచి నెట్టబడెను. అనంతరము మోసానగారు విద్యాభివృద్ధిల జనులనుగూర్చి ముచ్చటించిరి. వేంకటరావుగారు తగినరీతిని బహుమతికైన వెనుక సభముగి సెను.

ఉపాధ్యాయ కళాశాలోపాధ్యాయుల సంఘము, నైదాపేట:— వైకళాకాల మందిరమున నేటి సాయంకాలము 5-15 ని. లకు ఎస్. కృష్ణస్వామిఅయ్యగారు భారతచరిత్రయందలి ప్రాచీన విషయమునకు మాత్రనాధమును చెప్పట అను యంతమును గూర్చి ఉపన్యసించెదరు న్యాయమూర్తి టి. వి. శేషగిరికయ్యగారు, బి. పి. బి. ఎల్, గారు సభాధిపత్యము వహించెదరు.

కె. సి. శ్రీనివాసన్ గారు:— ఇదికల కన్నడును చెన్నరాజధాని విశ్వవిద్యాలయములో నెవరును రసాయన శాస్త్రము బి. పి. ఆనన్న పరిక్షలో మొదటి తరగతిలో గృత్యాగ్రత యుండలేదు. కాని గత సంవత్సరము కె. సి. శ్రీనివాసన్ గారు రసాయన శాస్త్ర బి. పి. ఆనన్న పరిక్షలో రాజధాని యందలివారుగ గృత్యాగ్రత మొత్తజనరలబడిన పట్ట ప్రదాన సభలో నందరికంటె నధిక గౌరవమును పొందిరి. ఈ డి. బంగారు పతకమును విశ్వవిద్యాలయమువారు వీరికి బహుమతి యొసగిరి. తాతా కంపెనీవారు భవన్ క్రొత్త పరిశ్రమలను కృష్టి పొందించుటలో శ్రీనివాసన్ గారిని ఉద్యోగులుగ తీసుకుందురని వచంతికలదు.

ప్రత్యేక గంజాము మండలసభ
అధ్యక్షకోసనాహుము.

(ప్రారంభించి కానుకంభము)
ఇటీవలి విషయములు.

1. మొదటిసారిగా కమిషన రిపోర్టు గూర్చి చూచువు మన ఆశ్చర్యము కా నేరుటకు ఇండియా ప్రభుత్వము కేవలము నిరుపయోగము. పవన కాలానుగుణ్యముగ మీరు దానిని సవరింప బూననిచో ఈ శతకృష్ణకు చింకిభాంక నిరపయోగము. దానిని మీరు సరిచేయవలెను భారతసామ్రాజ్య వానులను పరిపాలించు పధికారమును మీరు గోల్పోయినది నేను నిజముగ నమ్ముచున్నానని మాంటాగూగారు నడిచిరి.
2. ఆంగ్లాప్రాజ్యమునందొక ముఖ్యభాగముగ ఇండియాదేశమున స్వపరిపాలనము కల్పింపకముగ హెచ్చుటకు స్వపరిపాలనముగల ప్రతిష్టాపనములను కల్పింపకముగ హెచ్చించుపద్ధతిని భారతీయులను ప్రతికూలించుచు హెచ్చుగ నియమించుట చక్రవర్తిగారి దొరతనమువారి భావమని 20-8-17 వ తేదీని ఇండియా గెజటులో ప్రకటింపబడినది.
3. ఆ ప్రకటనముననుసరించి జరుపబడదగిన సంస్కరణములను గూర్చి ఆలోచించుటకును విజ్ఞప్తులను గ్రహించుటకును మాంటాగూగారు దయతో వన దేశమునకు వచ్చిరి.
4. మన దేశీయులచే సంతకములు చేయించి మాంటాగూగారికి సమర్పించుటకు కాంగ్రెసులీగు విధానములతో గూడిన విజ్ఞప్తిని మహాత్మా గంధీగారు సిద్ధపరచిరి.

సంగ్రహము.

- (1) బాధ్యతల పరిపాలన మేర్పడవలెనని మనవాయువులు 30-వత్సరముల నుండి ఘోషించు చున్నారు. పృజలకు (కానన సభలకు) దొరతనమునై (కార్య నిర్వాహ సంఘములనై) పధికార ముండవలెనని పృజలు కోరుట సముచితమని చాలమంది భిజితు రాజ సేతిజ్ఞులు ఖండితముగా నుడిచిరి. ముఖ్యముగా 1 దేశీయ వ్యయములు, 2 పన్నులు, 3 పరిపాలనా వ్యయములు 4 దేశీయ పరిశ్రమలు 5 దేశోపయుక్తములగు వ్యవసాయము. విద్య పారిశుధ్యము మున్నగు కార్యముల పట్ల దొరతనము పృజలకు బాధ్యముకాలెను.
- (2) బిజితు సామ్రాజ్యంతరగతుగు స్వపరిపాలనమే వాంఛింపబడినది. వాంఛింపబడిన సంస్కరణములు పృథకు ప్రాంతసాధనములు మాత్రమే అగును. ప్రాతనిధ్య విషయ మిటీవల గాఢముగ నీ విధానమున చర్చింపబడిన విషయము. కొందరు సంస్కరణ విధానమందలి యంతములను చక్కగ గ్రహింపక సంస్కరణ ప్రకాశిక నెదురింప జొచ్చిరి. సహాయకములకు ప్రాతనిధ్య మొసగి ప్రత్యేక సంఘ ప్రాతనిధ్య సూత్రమును కాంగ్రెసులీగుసభల సంస్కరణ విధాన మామోదించి యున్నదని వీరలు గ్రహింప నగును. వివరముల గూర్చి పోరాడుకొన విధానమందలి ప్రధానాంశమును పరగ్రహించుట అనుమతము. బాధ్యతాధరితముగు ప్రాతనిధ్య పరిపాలనమును గోరుట ప్రతిజాతికిని జన్మమాత్రపు హక్కున నదియే కాంగ్రెసులీగు సభల సంస్కరణ విధానమందలి మూలమాత్రము. మనమందగ మేకిధవించి యీ నూత్రియను దొరతనమువారికి నిదిత మొనర్చి యీ సమయమున వివరముల గూర్చి వివాదపడుట తెరితననునది నా తలంపు అయినను ప్రత్యేకసంఘ ప్రాతనిధ్యము రాజకీయములయందు ప్రష్టికరముగాదని విన్నిచించుచున్నాను.

ఆంగ్లో ఇండియనులు మన యాశ్చర్యములకు వ్యతిరక్తముగ వాదించుటయును, ఇటీవల కలకత్తా నగరమున భారతీయులకును యూరోపియనులకును జరిగిన సమాధానమును, వర్తమానమున నెత్తుకొనుట అప్రస్తుతముగాను ఇంతవరకును యూరోపియనులు, హిందూదేశపు రాజకీయ వ్యవస్థను గూర్చి యెట్టి శ్రద్ధయునీసికొనలేదని ఎల్లరకును నిదితము. మదరాసు మెయిలు పత్రికా సంపాదకుని నాచుకత్వమున, కాంగ్రెసు లీగుసభల సంస్కరణ విధానము నెడయూరోపియనులు వెలకరించిన మాగ్నాము సభలయందును పత్రికల యందును విపులముగ చర్చింపబడి యున్నదిగావున నావిషయమయి విస్తరింపవలెను. గాని కలకత్తా నగరయందీక్షింప నల్పసంఖ్యకులగు భారతీయులు కొందరును, యూరోపియనులు కొందరును ఏకిధవించి సంస్కరణ ప్రకాశికను తమారు చేయుట మిక్కిలినిచాకరుకునంతము. పృజలు చిరకాలము నుండియు వాంఛించిన కార్యనిర్వాహక వ్యయము ప్రకాశిస్తాయనునట్లు లోబరచుస్వాతంత్ర్య స్థిరీమాత్రముల కియ్యవంబడిక సరిపడదు. కాంగ్రెసులీగు సభలసంస్కరణ సూత్రముస్వపరిపాలనా స్వాతంత్ర్య ప్రాముఖ్య ఖండమును మనలకియ్యవంబడక దవ్వోర్చును. ఇంతియగాక నీసమాధానము ఆంగ్లాదేశమువారు వెలువరించిన రాజ్యాంగవిధానమునకు పూర్తిగ పొందుపడదు. క్రమక్రమముగ హిందూదేశమున బాధ్యతా యంతముగు స్వపరిపాలనా స్వాతంత్ర్యము (ఆంగ్లాప్రాజ్యము నకు లోబడిన)ను నెలకొల్పి, స్వపరిపాలనా ప్రతిష్టాపనముల పెంపొందించుచు భారతీయులను క్రమక్రమమున పాలక వ్యయలొనికి విశేషముగ తేర్చుకొనుటయును, అందులకు గాను సాధ్యమైనంత త్వరతో యత్నము లొనర్చుటయును అను రాజ్యాంగ విధానపరిపాలనలు వెలువరించి యున్నాను.

వికాశపట్టణ పులపాలకసంఘము:—మీరు వర్తమలనైని చేసిన పది క్రిమినల్ కేసులలో రెండు కేసులు కొట్టివేయబడినవి. ఇక నెనిమిది కేసులు మోడించులో నున్నవి. ఈ కేసులన్నింటి స్వభావము ఒక్కటియే యె యున్నప్పుడు తక్కిన కేసులు ఏల విడుద్రాచేకోలో తెలియకున్నది. విడుద్రాచేసి కొనిన ఉధయకక్షిదారులకు తేచుక నుగును. వర్తమల వద్ద వృత్తిపక్షము ఇండ్లపన్నులు వర్తరాలు పుచ్చుకొనుచు వారికి సదుపాయములు చేయుటకు బదులుగా వై పెచ్చు వారలనైని క్రిమినల్ చర్యలు జరిపించుట యేమి న్యాయముగా నున్నదియు చదువరు లాపొంతురుగాక! పురపాలక సంఘమువారు ప్రజా సౌకర్యములకు గురించి పాటుపడుటకు బదులుగా ప్రజలకు అర్పి విధములను అసౌఖ్యము కలుగునట్లు చేయుచున్నారు. ఇది కను కోచనీయము. ఇదిగాక, మా పట్టణపు కానిటేవ నన్నో వేరేచెప్పనక్కరలేదు. ఆలొలగో పాలమును తెలిసియే చున్నది. కాలునలు మురుకుకంపు, వీధులలో ఎక్కడచాదినను చెత్తయే. కొన్నిచోట్ల కష్టాలకు మరచుచులు లేవు. వీధులు సరిగా వెలింపరు. ఈ మాదిరిగ నున్నది. పురపాలకసంఘావ్యవహారలో వైవాజికిగించి శ్రద్ధ పుచ్చుకొనకా కాంగ్రెసు కార్మిచరు. వీధులవద్ద పన్నులు వసూలుచేయుటలో నల్లరనై బండి నడిచివట్టుగా క్రిమినల్ చర్యలు జరిపి సొమ్ము కలుగుచే నెవరు. గొప్పవారు టలాయిచినను వారల శోలిక పోరు. మా పురపాలకసంఘమువారి సౌకర్య వికాసం కున్నది. ఏల యున్నదను వర్తమలనైని చేసిన క్రిమినల్ కేసులు మోడించులో నున్నవి మో టనే విడుద్రాచేకుకొనుట చాలాచాగుండు నని తలచెదను. — బి. కోడందరావు.

కొల్లేరుసరస్సు రయితుల సంఘము.
(20-11-17)

కొల్లేరురయితుల సంఘముయొక్క ప్రసిడెంటు మోతే గంగరాజుగారి యొక్క కోరికమీద, కృష్ణాజిల్లా కలెక్టరు క్యాంపింగారును గోనావరి పడవగట్టా యగ్గి క్యూటీపు ఇంజనీయరుగానుండి ప్రస్తుతము కృష్ణా తూర్పు డెల్టాలలో పల్లపు ఆనాకట్టు స్థిరీపయింప వర్షడి పరిచేయుచున్న కానెలుగాను కయికలూరు తాలూకా తహసీలు కరు అల్లూరి రాను కృష్ణరాజుగారును పుడి శైక్వక డి. పి. డబ్లియు సబుడిని జను ఆశీస్సు అయ్యుచుగారును ఆకుపిడుగుండి బయలుదేరి యేలూరుపాడు లాకుకుండ పడవలమీద కొరంగి గ్రామము నెదుటి యుష్ప టేగులో ప్రవేశించి.

ఈయేరు కొల్లేరుసరస్సునుండి నీటిని వెలువరించి పేరంటాలు జువ్వి కనమలు రెండునుండి సమద్రగామి చేయునదిగా నున్నది.

ఏలూరుతాలూకా నుండి, యీ సంఘము ప్రజెంటును కృష్ణాజిల్లా విస్సన్న టేట అందు గుండెపల్లి యల్లెట్ల జమిందారును కొల్లేరు సరస్సుసభ్యమున నుండు గుడివాకలంక యింజను ఫాక్టుయొక్క పాప్ర యి ట రును అయిన మోతే గంగరాజు గారును కొల్లేరు సరస్సునందు భూములు కలిగియున్న కంచన వాగభూషణమునాయుడు మాగంటి సీతయ్య కోనెగోపాలుకు దుర్గిరాల దేవరాజు ఈ వెంకయ్యగారును, కయికలూరుతాలూకానుండి గుడిపాటి వేంకటాచలపతి నంబూరి నూరపరాజుగారును, భీమవరము తాలూకా నుండి పులకర్తి లక్ష్మణస్వామి తల్లిపుల్లా మహబూబలి దాట్ల వేంకటపతిగజు పెరుతుల్ల చిట్టి తిరుపతిరాజు కాళ్ళకూరి వరసింహము పువ్వాడ వేంకటరామయ్యగార్లు మున్నగు వ్యవసాయదారులును, సరస్సునందు అనుభవముగల పెక్కండు రహితులును కలిసిండి రేవులో అధికారులను కలిసికొని, సన్నముగాను వంకరవంకరలుగాను ఇరుప్రక్కల గల్లులేవండను పొంగి ప్రవహించుచున్న యేటిని మాపించుచు, ఏటికి రెండు రయిపులను రెండు డెల్టాలలోను ఈ సరస్వత్యరము సాగుపడి చేయబడిన సస్యముకుల్లి నశించి జల్లడ నుచుటను మాపించి పరమటియొడ్డునున్న హలరాజుకాలిల్లాపరద్ద కలిసికొన్న కృష్ణతూర్పు డెల్టా యగ్గి క్యూటీపు ఇంజనీయరు క్విపుగారి తోకూడ కాట్రాడరేవున ప్రవేశించి.

రేపటియందయును పేరంటాలు జువ్వి కనమలయొక్కయు సరస్సుయొక్కయు దుష్స్వస్థితి చిత్తించుటకు. అధికారులును పృజలును వెల్లుటకు నిశ్చయించుకొనిరి.—సమాకార్యవర్తి.

ఆంధ్ర లింగాయత మహాసభ:— పాంచాంగాతికం బయిన ప్రకృతియందుగల జీవజంతువులకు స్వేచ్ఛావిహారము స్వభావస్థిరమున లక్షణము. అట్టియే మోనపుండు స్వతంత్రుడు గాదనునది మాత్రం డెయూటగాను. ఈ శ్వేదదృష్టి నుండు జీవప్రపంచంబంతయు సమానమే గారి వేరుగాను. వ్యక్తిస్వాతంత్ర్యము నాంకపరమట వ్యర్థతవ శ్రేయోదాయకము కాదని స్పష్టపడుచున్నది. వ్యవసాయయోగ్యతాసాధ్యము చిరకాలమునుండియు సుప్రఖ్యాత స్వాతంత్ర్యము నగుననియును తమకో బాటు సామ్రాజ్యాంతర్యామలగు కొన్ని రాజ్యములకు స్వాతంత్ర్య మొసగి యున్నది. ఇందుకును బలముగా లోకంబకుండు ప్రవృత్తు నిరంకుశాధికారము నణంకొక్క సామ్రాజ్యమునకు నుండునని బెట్టియను మున్నగు చిన్న రాష్ట్రముల స్వాతంత్ర్యమును గానానుటకు కంకణము గల్గుకొని సుగ్రాహుంకమున బ్రవేశించినది. వీరియట్టి వ్యక్తిస్వాతంత్ర్యావేశ్యత నేమి సంతృప్తముగా గ్రహించిన మన యాంగ్లేయ ప్రభువులు తరు సామ్రాజ్యాంతర్యామలగు భారతభూమి యస్వతంత్ర్యగానుండుట తమ సవాళయములకు పరిబలరుద్ధమయి, సామ్రాజ్యపరిపాలనా పృతిధకు కళంకచుయు గ్రహించియే, ఇండియా ప్రభుత్వ కార్యదర్శిగారి మనదేశమునకు మన వాంఛా పూర్తి చేయుటకు పరిమితుండిన కన్యకలసి యున్నది. ఇట్టియేవం బ్రతిపాంఘవలయు, తమసభలలో మున్ముందు అభిలభారతి మహమ్మదీయ నాతీయ సహాసంస్కరణములకు సంతృప్తామోదము నొసంగుచు, మహర్షి గాంధీగారి ద్విత్వయధానమును గూడ నెజ్జే ప్రత్యేక ప్రాతినిధ్యమును గోరుట సమంజసము. స్వాగృహములగు కొందరిచే నిర్మితంబైన బ్రాహ్మణేతక సమస్య దుష్ఫలంబైనదని మొన్నటి బిక్కినోలు దెజవాడ బ్రాహ్మణేతాసభలే ఋజువు చేయుచున్నవి. కావున, వీరేవైరలింగాయత మహాసభ లారా! రేవు మోహపురవంబున జరుగవోవు నాంధ్రలింగాయత మహాసభ సభయందు కాంగ్రెసు మ్యునీలీం లీగుల సంస్కరణములను సంతృప్తముగా నామోదించుచు, ప్రత్యేక ప్రాతినిధ్యమును గోరుట మన వీరతైవ లింగాయత ప్రాముఖ్యత ప్రభు కర్తవ్యమును గొనవదాయకమునని స్పష్టనాపూర్వకముగా నుచువుచున్నామను.—ఒక యాంధ్రతైవ్రణం.

అన్ని మన్యజ్వరములకును యిసనాఫలిమండు

రామబాణమువలె అమోఘముగ పనిచేయును.
Esanofele (Anti Malarial)

(934)

ఇసనాఫలి మందును నేవించి, మన్యజ్వరముచే పీడింపబడికుండగ మీ శరీరములను కాపాడుకొనుడు.

ఈ మందు బహు సమృక్తమైనది. మన్యజ్వరమునకు దివ్యోపధము:—ప్రపంచమందంతటను మన్యపు జిల్లాలయందు పెక్కుమందికి జయప్రదముగ ఉపకరించినది. గొప్ప జైద్యులందరును ఈ మందును గూర్చి మంచి అభిప్రాయముల నిచ్చి యున్నారు. ఎంత విషమజ్వరమైనను, జ్వరము, జిర్ణించి గుల్మవ్యాధిచే పీడింపబడు వారలకు ఈ మందు, అమోఘముగ పనిచేయు తిరుగను జ్వర మెన్నటికిని రాదు. ఒకమాత్ర పుచ్చుకొన్నచో జ్వరము నిశ్చేదమగును. ఏమియు అపాయములేదు. పసిపిల్లలకు చిన్నపిల్లలకు ద్రావకపు ఇసనాఫలీని వాడవలయును. ప్రతి రసవాదిదగ్గర దొరుకును.

కోల్ పీజంట్లు:—(ఇండియా, బంగాళ, సింహళములకు) బి. జి. గోరియోకంపెనీ, బొంబాయి. చెన్నై రాజధానియందు పోలు ఏజంట్లు:—డబ్ల్యూ. ఈ. సిత్తు అందుకో, మదరాసు. దగామందులను జూచి మోసపోకును.

అమృతాంజనము డిపోవారి దివ్యోషధములు.

నామము	ద.ల.
దంతచూర్ణము పండ్లతోమటకు	0.2
శీర్షరసాయనము మాత్రము అశీర్షమునకు	1.4
దంతశుభాచారి పండ్లతోమటకు	0.8
వజ్రగుళికలు ధాతుపుష్టికి	1.0
జ్వరహరి జ్వరములకు సీసా 1.3	0.12
మూలకంకకు తైలము దబ్బి 1.3	0.12
తేలుమందు తేలుకాటుకు సీసా 1.3	0.8
శీతాంజనము కంటివ్యాధులకు	0.4
కలరామాత్రము వాంతిభేదములకు	0.8
గజ్జికీతైలము గజ్జికీడలకు దబ్బి 1.3	0.8
వామకర్మూరము సీసా 1.3	0.8
శీలకు మందు సీసా 1.3	0.4
శామర తైలము; శామర, ఫీటకు	0.6
బుట్టకు తైలము దబ్బి 1.3	0.4
శురలిద్రావకము సీసా 1.3	1.0
కఫహరి కితగట్టులకు దగ్గుకు	1.4
కఫహరిమార్గం ఉబ్బరములకు దబ్బి 1.3	0.8
వాయువృషోష్ణకు మందు	1.0

శీతాంజనము డిపోవారి దివ్యోషధములు

నామము	ద.ల.
మోహినీతైలము కెల్లదికలు పెరుగుటకు	0.12
శోమహరి కెల్లదికలు ఉడుకుటకు	0.0
ఉబ్బరమునకు మందు సీసా 1.3	1.3
కస్తూరిమాత్రము పెద్దది, మంచిది	50.8
సుఖభోగి మాత్రము	1.0
సుఖభోగి తైలము పుండ్లకు	1.0
పరేచనములకు మాత్రము దబ్బి 1.3	0.8
గ్రహణి మాత్రము దబ్బి 1.3	0.8
శిరోనేదన మాత్రము తలనొప్పలకు	0.12
కాలినపుండ్లకు నూనె సీసా 1.3	0.8
శేగకు ద్రావకము సీసా 1.3	1.0
కుసుమహరి మాత్రము, కుసుమవ్యాధులకు	1.0
చుండకు నూనె సీసా 1.3	0.6
సుందరితైలము, ముఖకాంతికి	0.8
పగుళ్లకు తైలము శీతపగుళ్లకు	0.6
కష్టకూలహరి కెల్లదికలు	0.8
జ్వాలి మాత్రము మలబద్ధమునకు	0.8
జంతుచాతహరి ఎమిడికలకు	0.8

అమృతాంజనము డిపో, మద్రాసు అందు బొంబాయి.

శ్రీ కేశవులయిన గోపాలకృష్ణ గోకతేగారి చక్కని
రంగుల చిత్రపటము
క.తి 1-కి 0-1-0 12 క్రతులకు 0-9-0.
వి. పి. ఖర్చులు ప్రత్యేకము.
ఆంధ్రప్రదేశ్ కార్యాలయము,
హస్తాభివృద్ధి 212 మదరాసు.

శారదాంబ
ఇది శ్రీ ధర్మబోధిని యను నాటకము.
సంఘదురాచార సంస్కరణమునకు మార్గ
మిందుజూపబడినది. అందరును జదివి తీర
వలయును. వెల 4 అణాలు. పోస్టేజి పేరు.
ఆంధ్రప్రదేశ్ కార్యాలయము,
7, తిరుకల్లె వీధి, మదరాసు.

కాథావీడితులకు వరము: ఐదోడి నహితమైన డా॥ పి. డి.

సావంతుని వనోపధిసారసవరిల్లా

అపరమిత్రుల రక్తములను జనించు వాడ్యములకు కిరీటమువంటి మందు. కురుపులను, మచ్చలను, గండములను
పుండ్లను, ప్రాంతనొప్పలను అన్ని విధములకలన గలుగు చర్మరోగములను పోగొట్టును.

మిక్కిలి శక్తివంతమైన రక్తశుభ్రకారిణి (23)

కనాడిసావంతుని గొప్ప మిచ్చుట నిస్సంకోచము, సహజమైన మధ్యవర్తిత్వము అన్ని విధములైన రోగములను
పోగొట్టును. తీరమునందలి పాదరసరోగములను, మలబద్ధకమును శాస్త్రసంబంధమును నొప్పలను పోగొట్టి రక్తమును
ఉద్ధరించును. శరీరాల్లోగల గలుగలేదును. 16 రోజులకర మందులకు 4 డోసుల బుడ్డిలో అమృతమును.

ప్రొఫైటరు: **పి. డి. సావంత్. 144, ఫనస్వాడి, నెం 2 బొంబాయి.**
Proprietor P. D. SAVANT, Fanaswadi, No. 144, No. 2, BOMBAY.

వికటాపాధిని ప్రశంస

వికటాపాధిని అపారమిత్రుల రక్తములను జనించు వాడ్యములకు కిరీటమువంటి మందు.

వికటాపాధిని అపారమిత్రుల రక్తములను జనించు వాడ్యములకు కిరీటమువంటి మందు.

ఆంధ్రప్రదేశ్ కార్యాలయము, 7 తిరుకల్లె వీధి, మదరాసు.

లోక ప్రసిద్ధమైన సాలామిసిరిమురబ్బ

1000 రూపాయలు బహుమాన మియ్యబడును.

ఈ మురబ్బాను సాలామిసిరి కాదని రుజువుపరచువారికి 1000 రూపాయలు బహుమానముగా ఇయ్యబడును. అట్లు
నిరూపించినచో కోర్టుముందుగా పోంబకచ్చును. దురభ్యాసమువల్ల బాల్యములోనే భాతునవ్వము
కలిగినవారికి వ్యాధయరోగము బలహీనమై మరణకాలమువరకు దుఃఖము సమభవించును. ఈ సాలామిసిరి
మురబ్బ సేవించినయెడల అట్టి దుఃఖము తొలగి విశేష బల హీనసంపన్నులయి ప్రకాశించును. విక
కాలము నుభయము జరిగింతురు.

ఈ సాలామిసిరి మురబ్బవల్ల భాతుపుష్టికలుగును, స్వచ్ఛస్థితిము మానును, భాతుపు
మాత్రముతో కలసిపోవుటమానును, సిరుచురు కుచును, బహుమాత్రవ్యాధి మానును, విశేషబలము
కలుగును, రక్తము వృద్ధియగును, అజీర్ణయెత్తుకలయగును, చక్కగమలవిగర్జన మగును. సాలామిసిరి
అనునది ఒకజాతిపండు. ఇది కాబూల్, కాండహార్ శత్రుములలో మైగమృన్నది. లక్కడి జనులు

ఈ పండును నికేవముగా తినుటలేన పదశతపు 4 గురు మనుష్యులబలము ఆశేశమున ఒకమనిషికి గలదు. వై మురబ్బాను
సేవించి మంచి బలము పొందుటకై గొప్ప పండులలో చేర్చి కయారుయెడలయన్నది. 1 డబ్బాను 15 రోజులు ఉపయో
గించిన దానివల్ల భూత్రిగ గుణముకలుగును. 2-3 డబ్బాను ఉపయోగించినచో బస్మాంతరము వరకు గుణమిచ్చును.

జనునానప్రతిక సార్వలుతో పంపబడును.

ఈ ములాలు దబ్బివెల రూ. 2-0-0. తపాలఖర్చు 1.3 డబ్బాలకు 6 అణాలు.

డి. మన్నాలాల్, ఢిల్లీవైద్యులు, నెం. 5, అవన్యూరోడ్డు, బెంగుళూరు సిటీ.

మంచి గుణముగల శాస్త్రీయకాషధములు

బృహత్ మంజుష్టాదికావ్య

రక్తమును శుభ్రపరచుటలో ప్రత్యేకమైనది.

1/4 పౌను సీసా రు 0-12-0.

చంద్రవభగుటీ

మూత్రవ్యాధుల యందు అమోఘముగ
పనిచేయును. తులం. 1-కి రు 1-0-0.

వాసవలేహము

దగ్గునకు నుంచిమందు.

1/4 పౌను సీసా రు 0-10-0.

వ్యవహారములన్నియు నాంగ్లేయభాషలో
జరుపవలయును.

జాండూ పార్ స్యూటికల్

మందు

ఆయుర్వేద యావధముల జేయువారు

బొంబాయి నెం 13.

The Zandu Pharmaceutical Works
388 The Ayurvedic Pharmacists.
Elphinstone Road, Bombay, 13.

అమృతార్ణవ అవలేహ్యము.

ఈ లేహ్యము రక్తమును శుద్ధిచేసి బలమును కలిగించి
శాశ్వతమును నొసంగును. 219

ఆరోగ్యమును కలుగజేసి ఆయుర్వృద్ధిని యిప్పించును.
ప్రస్తుతము శాశ్వతమైనది అను ప్రస్తావనకు

(వాసిన తపాల ఖర్చు లేకయే ఉచితముగా పంపెదము.
వైద్యశాస్త్ర ముఖ్యశాఖలో గోవింద్,

అతంకనిగ్రహ ఔషధాలయం, 157, బ్రాడ్వే, న్యూఢాను.

శ్రీమదాంధ్ర బహండ పురాణము

(పద్య కావ్యము)

వ్యాసమహర్షి విరచితములగు పదునెనిమిది పురాణము

లలో నిదియొకటి. ప్రపంచమెట్లు పుట్టినది? తలభేదము లేల

కలిగి? ఆచారవ్యవహారము తెల్లెట్లుమా? ఈ మొదలగు

విషయము లెన్నియో యందు సుప్రముగ వివరింపబడియున్నవి.

గొప్పచారీగ్రంథమువై మంచి యభిప్రాయమునిచ్చియున్నాడు.

తైలి మిగుల మలభము. 900 పుటలు అత్యుత్తమ ప్రతిమాత్ర

మున్నది. వెల 5-0-0. కర్చులు వేరే.

శ్రీమదాంధ్ర లలితోపాఖ్యానము

తైలి: మలభము, ముదురుధురము, శాశ్వతము

2000 పద్యములకలవు. మంచిగాగితములవై అమృత. కాలిశ

వైంకు భగవంతుని 1-కి.0. పోస్టుఖర్చులు పేరు.

కుంకుమపువ్వు

స్వచ్ఛమును నిర్మలము నగు కుంకుమపువ్వు

మావద్దొరకును. కొనునారు సూర్యమార్కును

గమనింపుడు. కరస్పాకో డెన్ను మొదలగునవి

ఇంగ్లీషున వ్రాయవలయును:—

ఎస్. నారాయణ అందు కంపెనీ,

(53) 21, హమ్మం వీధి, బొంబాయి.